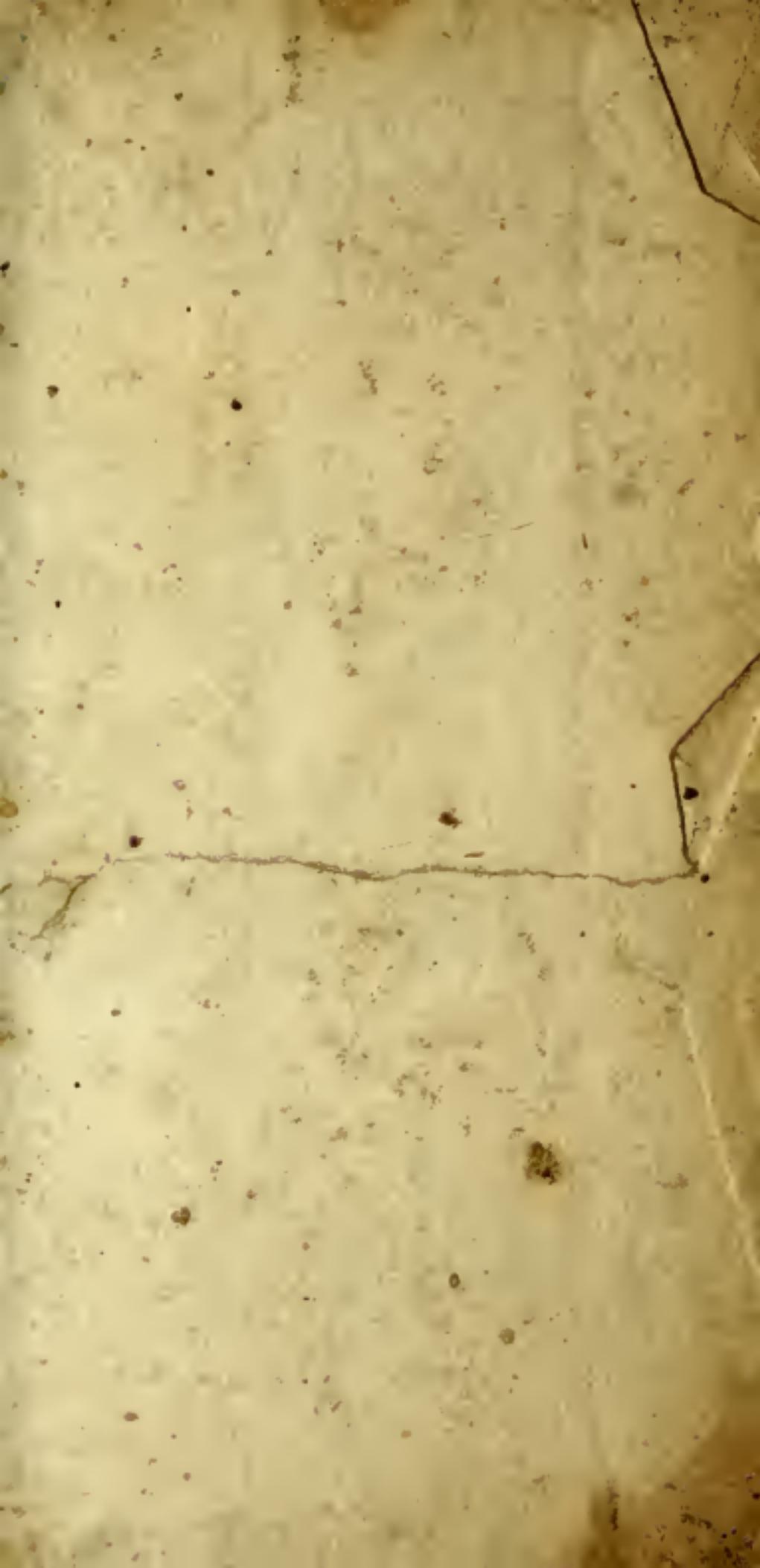

D U K E
U N I V E R S I T Y
L I B R A R Y

Treasure Room

I.
20. 3.

Collegii S. Iesu Rundsis

NOSTRIS

De

ÆTERNITATE

considerationes

coram

Ser.^{mo} Viriusq; Bavariae Duce,
S.R.I. Archidapifero,
Electorc,

MAXIMILIANO

et Ser.^{ma} coniuge

ELISABETHA

explicatæ;

Eisdem inscripta
et dedicatæ;

Ab
HIEREMIA
DREXELIO
e Societate
Iesu.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Sumptibus CORNELII ab EGMOND T
et Sociorum. MD C XXXIV.

MAXIMILIANO
ET
ELISABETHÆ
Sereniss. Principibus, Com.
Palat. Rhéni, Bojorum
Ducibus,
Dominus Clementissimus.

Aeternitatem, Serenissimi
Principes, quam auribus
aceperistis, nunc etiam re-
verente ac supplici manu, sere-
nissimis manibus committo. nec
id facerem, nisi crederem, co-
gitationibus vestris *Aeternita-tem* quotidie sic interesse, ut cæ-
lum sit in oculis, *Aeternitas* in
pectore; nec enim *Principes Ani-
mos* alia ulla magis implere pot-
est, quam *Aeternitatis* cogita-
tio. Brevius quidem opusculum
fuscipere non potuissem, sed nec
longius. Theologis unum *nunc*
& *instans* est *Aeternitas*; quo
quid esse potest brevius ac con-
tractius? at vero etiam hoc
Aeternitatis *nunc* tam longum
A 2 est,

DEDICATORIA.

est, ut nullis unquam sæculorum tractibus sit finiendum; quo quid potest esse longius? quæcunque temporum diuturnitas ad *Æternitatem* collata, breve quid est, & simillimum momento. ita omnem annorum vel extentissimam seriem, non longissimis tantum, sed infinitis spatiis excedit *Æternitas*. Atque hujus *Æternitatis* umbra in unius libelli angustias redacta, ad Serenitatum Vestrarum genua, ultro fese atque ex debito submittit, sibique lucem ab his geminis serenissimis sideribus perpetuam pollicetur. Permittite, Serenissimi Principes, huic umbræ suum impetum. umbra suum solem sequitur; hæc eo audacius ad Serenitates Vestrarum procurrat, quo certius geminos à se soles repertos credit, *Æternitatis* verè capaces. Serenissimæ stirpis in nostrum ordinem innumera merita, nunc ideo non attingo, quia hoc uno jam augeri rogo, ut pictam hanc,

Æter-

DEDICATORIA.

Æternitatis umbram, Serenitates Vestræ dignentur sua clientele non excludere. Monachii sexto Nonas Iulii, anno à pariente Virgine c^o i^ccc xx.

Serenitatum VV.

In simus cliens

Hieremias Drexelius
è Soc. Iesu.

A 3

AD

A D
J U V E N T U T E M
S T V D I O S A M
T Y P O G R A P H U S .

A Ge nunc, precor, piarum
Siliens Juventæ rerum.

Cupiens salutis undas
Bibere ex aqua perenni,
Sacra quam caro profudit
Habitantis astra Christi.

Celeri fugit volatu
Properatque cuncta secum
Resecare falcis iectu
Nimium rapace Tempus.

Quis ad hac caduca vertis
Oculos tuos inepte?
Refer ad superna cali
Loca cogitationem:
Loca qua volantis ævi
Fugiunt fugacitatem:
Loca qua voracis Orci
Superant rapacitatem.
Vbi nulla sunt timendi,
Vbi cuncta sunt amanda.

Ibi tu manens juventus
Inhians bono supermo,
Animam Beatitatis,
Sapidi irremota vini
Fluviis inebriabis.
Ibi Tempus omne ca'cans
Remanebu intra abyssum.

BENEVOLO LECTORI.

Necdum, benevole Lector, scribendo-
rum librorum finis est: alii alios ex-
cipiunt, & in amplissimas bibliothecarum
familias, quotidianis augmentis excrescunt:
qui tamen hactenus hunc sibi laborem
sumpserit, scio neminem. Aeternitas ve-
lut in tabella hic proponitur, non legenda
solum, sed multo magis cogitanda, perpen-
denda, diu noctuque vigilantisima mente
versanda. In verbis harendum non esse
pramoneo: penicillo volante & rudi hac
Aeternitatis lineamenta ducta sunt, &
compluribus locis plus sensui & pietati
dandum erat, quam Latinitati. Neque
vero convenit fugientes voculas sectari,
cum calum quarimus, cum domum Ater-
nitatis, brevi eam ingressuri, contempla-
mur. Itaque te rogo, mi Lector, ne hac
tantum animi causa, aut levando fastidio
inspicias. Hac vere seria ad animum, sa-
ludem, calum, immortalitatem spectant.
in aliis jocari liceat aut nauseare; hic ne-
mo satis vigilaverit. Vale & vive Ater-
nitati.

Fons sapientiae verbum Dei in excelsis &
ingressus illius mandata Æterna Eccli. C.1.

Infans cum Fato et Naturâ; stultus
cum ÆTERNITATE ludit:
sapiens dominabitur astris

DE ÆTERNITATE
CONSIDERATIO
PRIMA.

Quid sit Æternitas.

Nterrogatus Simonides ab Hierone Rege Siculio, inquit Cicer. lib. primo de Natura Deorum, quid Deus sit, diem unum huic considerationi petiit: elapsō illo, nondum sibi liquere dixit, & biduum in eandem deliberationem postulavit. Elapsō & biduo, triduum sibi depositit, denique id unum respondit, quo plus cogitaret, plus cogitandum occurrere; minus atque minus expediri se, quo diutius in hac cogitatione luctaretur. Cogitaturis nobis de Æternitate, primum omnium illud se offert quærendorum principium, quid est Æternitas? Boëtius lib. 5. de Consol. prosa 6. ait, esse interminabilis vitæ totam simul & perfectam possessionem. Nemo agrè feret, si dicamus id sciri non posse, & quo plus indagetur, plus indagandum relinqui, & quomodo enim definiri possit, quod nullos habet fines? si quis urgeat & vel umbratilem delineationem cupiat; negando id fieri faci-

10 CONSIDERATIO

lius quām affirmāndo putamus. ita de Deo Plato in Timao: Quid Deus sit, ait, non novi; quid non sit, novi. Ita Hipponensis Præfus August. serm. 64. de verbis Domini, veram illam apud superos beatitudinem depingit, omnem cujuscunque mali cogitationem ab ea removendo: Facilius, ait, invenimus quid ibi non sit, quam quid sit. In cælo non est dolor, non tristitia, nulla penuria, defectus nullus, non morbus, non mors, nullum malum. Ita & de *Eternitate* loqui possumus. quidquid enim in hac vita videmus, & per exteriōres sensus admittimus, *Eternum* non est. Quæ enim videntur (ait D. Paulus 2. Cor. 4.) temporalia sunt, quæ autem non videntur, *Eterna* sunt, ita dicere licet; hoc meum gaudium, hæc voluptas mea & deliciæ; hic thesaurus, honor iste; hoc superbum ædificium, hæc vita mea, fluxa sunt, caduca sunt, *Eterna* non sunt. ita quocunque digitum intendamus, moritura ostendimus. vulgi voces sunt: hæc strutura æterna est, hoc monumentum immortale. ita & impatiens æternos suos dolores esse queritur. Sed breves nimium sunt æternitates istæ quas facile est verbis comprehendere; de vera æternitate quidquid dicimus, minus dicemus. Sic Augustinus in Psal. 63. *Quidquid vis, inquit,*

quit, dicis de æternitate: ideo autem quidquid vis, dicis, quia quidquid dixeris, minus dicis. Sed ideo necesse est aliquid dicas, ut sit unde cogites, quod non potest dici. Trismegistus in Asclepio suo; Anima, inquit, horizon est æternitatis & temporis; quæ enim immortalis, æternitatis est particeps, quæ vero corpori à Deo infusa, particeps est temporis. Antequam verò ulterius progrediamur, ordini servando videamus quid prisci avi homines, quid Romani, Græci, Ægyptii, aliique de Æternitate senserint. Certe agnoverunt hanc, & variè depictiverunt.

I. Varii veterum de æternitate sensus & pictura.

PRIMO, repræsentarunt æternitatem per Annulum, seu Circulum, qui principio caret & fine, nulla sui parte incipit, nulla desinit, quod divinæ æternitati poprium. Ita cum Deus æternus, & ipsius duratio proprie dicatur æternitas, Ægyptiis circulus Deum significabat. Persæ olim putabant à se tunc quam maximos honores deferri Deo, si editissima consensa turri, cæli circulum illum appellassent. quin & Turcis in more positum (uti Pietius fusius docet) mane ex altissima specula vociferari: Deus semper fuit, semper-

semperque erit: simul & Mahometem suum salutare. Saraceni etiam Deum circulum nominabant. Mercurius ille Trismegistus, quem dixi, nominatissimus Philosophorum (qui tot libros scripsit quot nullus mortalium; si Seleuco & Menaco credimus) Deum sphæram intellectualem esse dixit, cuius centrum sit ubique, circumferentia nusquam, quia nusquam majestas Dei & immensitas terminantur. Ea de caussa veteres Diis suis templa struxerunt rotunda, sic Numa Pompilius Romæ rotundam ædem fertur sacrâsse Vestræ; sic Augustus Cæsar, Agrippæ nomine Diis omnibus templum rotundo ambitu dedicasse, & inscripsisse Pantheon. Hinc & Pythagoras ut Deum semipiternum ostenderet, à discipulis suis circumactu corporis adorari jubebat, &, à Numa, teste Brissonio, statutum ut Deum adoraturi in orbem se se converterent. Ergo Deus priscis est circulus, sed circulus sine peripheria seu circumferentia & cuius centrum est ubique, quoniam omnium principium simul & finis est Deus, Job. c. 36. meritissimo exclamat: *Ecce Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum ejus inestimabilis.*

Deinde repræsentarunt prisci æternitatem per sphæram & globum. Ita Faustinæ Imperatrici moneta cusa hac forma

forma & effigie: globus erat cui insi-debat Imperatrix, manum alteram protendens, sceptrum tenens altera cum inscriptione, *Æternitas*. hinc veterum multi, mundum, quia rotundus, æternum fuisse censuerunt, quibus apte Divus Basilius respondet: Circularis sit mundus, at circuli principium est centrum.

Tertio, *Æternitatem* priscis significabat & sella, qua æternam quietem designabant. Nasamones Afri-cæ populi, majorem partem non tantum sedentes exspirare, sed etiam hoc situ humari volebant, quasi jam æternitatem & longam illam à laboribus cessationem adiissent. uti subinde hodieque Reges & Cæ-sares, in subterraneis mausoleis componuntur sedentes tacitura & lugubri majestate. Romanis etiam usitatum, mortuorum Imperato-rum fusiles statuas, similibus sellis effulcire, ut qui jam fruantur æter-nitate. Sunt homines qui secum i-psi ratiocinentur sapius in hunc modum: En ego à curis & laboribus tam male adhuc habitus & oppressus, quin respiro, quin pauso non nihil, quin labores hos & molestos, & lon-gos desino? diu satis laboratum est; laborent tantudem & alii, quantum ego: quiesco jam igitur, & ces-so. Ita sellas sibi ponunt & ferias indicunt, sed o non diu duraturas? sellam

sellam locant , & quietem ample-
xantur , sed nec loco suo , nec
suo tempore . quām vere & sancte
aureus ille de Christo imitando libel-
lus (lib. 2. cap. 12.) aurem nobis
vellicat his verbis : *Dispone & ordina
omnia secundum tuum velle & videre , &
non invenies , nisi semper aliquid pati
debere , aut sponte aut invite , & ita
crucem semper invenies.* & ; Tota vita
Christi crux fuit & martyrium , & tu
quaris requiem & gaudium ? Ergo sella
in cælo locanda est , non hic ; inter
tot turbas quieta non stabit , & ut
parcant sellæ huic omnia , mors de-
mum evertet . requies vera speranda
nulla est , nisi æterna . si tamen uilla
sit quies in hac vita ; ista erit : totum
se , suaque omnia Deo Deique volun-
tati penitus committere , illi ex toto
fidere , cætera omnia vana ducere .
Ita nos instruens Ecclesiasticus cap.
12. *Confide , ait , in Deo , & mane in
loco tuo . extra hanc animi quietem
turbæ ineræ , merum mare & magni
fluctus , & præsentes inferi . sed ad pri-
scos redeo .*

Quarto , per Solem & Lunam ad-
umbrata est priscis *Æternitas* . Sol
semper reviviscit , tametsi quotidie
videatur mori , & à seipso sepeliri ;
semper resurgit , licet quotidie in
præceps eat & occidat . ita & Luna
nunquam non recrescit & dilatur , post
menstruam suam paupertatem .

Catullus bene monet in suis hendecasyllabis :

*Soles occidere & redire possunt ;
Nobis cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuo una dormienda.*

Apud inferos certe perpetua isthæc nox erit, sed sine somno : nemo illic dormit, quia hæc dormierunt cum vigilandum fuisset : illic ergo vigilant post somnum in peccatis non longum, quem ipsi tamen, si potuissent, longissimum fecissent, imo æternum. Alia longè ratio in cælo. Ecclesia Romana canit de Christi Martyribus : Lux perpetua lucebit Sanctis tuis & æternitas temporum, hæc quies, hæc voluptas est, post labores & vigilias non diuturnas.

Quinto, per Basiliscum monstratur à veteribus *Æternitas*. animal hoc omnium venenatissimum est, & solum, ait Horus Niliacus, humana vi manuque interfici nequit. Imo tam virulentum est, ut herbas necet solo afflatu, animalia cetera fuget vel sibilis suis, aves contumescere faciat quam primum adesse auditur. Refert Ælianus, in Africæ solitudine jumentum defecisse, & ad illius cadaver, velut ad convivium complures serpentes convenisse, at solo basilisci sibilo fugatos, arenis secesserit. Æternitas quæ vel in gaudiis, vel in tormentis erit, à nullo praedita, minique, multo minus tolli aut declinari

declinari poterit. nec mirum si omnes, quibus est integra ratio, per terrefaciat vel leviter cogitata. infinita sunt hujus basilisci volumina, immensi & in evolubiles gyri orbesque. heu tremendum draconem! Hic ad nos paululum divertamus. Fit non nunquam, cum in semet descendit quispiam, & instituendæ confessio ni conscientiam rimatur, ut copiosos serpentum nidos, & tota viperarum agmina reperiat, mireturque secum ipse; Et quæso unde tantum veneni in meo pectori, unde tot pingues colubri, tot gravia, tot mortalia peccata? unde tantus lacertulorum exercitus, unde tot fœdæ & libidinosæ cogitationes? horreo ipse tam numerosam pestem. ne mireris, causam rei facile pandemus. generandis serpentibus valde aptus est locus & humidus & neglectus. en, duplex caussa, & humor loci, & negligencia eorum qui curare deberent. idem prorsus est in animo humano. si pleraque omnis cura impendatur corpori, delicate id tractetur, lautè nutriatur, epulis saginetur, voluptatibus mulceatur; animum, incolam illius, in humido habitare fatendum est. si jam accedat incuria & neglectus divinorum, vix ulla salutis ratio habeatur, modo salvum corpus, modo corpori bene sit, quicquid fiat animo; si deinde confessio sit rara, & fere perfunctoria,

functoria , quid mirum plurimos hic
nasci serpentes, plurimas reperiri leta-
les noxas ? At, ô bone Christiane ,
immitte pectori tuo hunc basiliscum,
admitte cogitationem de *Aeternitate*,
& senties paullatim evanescere virosas
has bestias : fateris ipse cor tuum sca-
tere his anguibus , signum ergo est te-
rarò hactenus aut nunquam de *Aeter-*
nitate cogitasse. emenda , & vel jam
incipe assidue illud in animo volvere .
Momentaneum quod delebat , aeternum
quod cruciat.

Sexto , in hunc denique modum
pingebatur *Aeternitas* : Antrum sta-
tuebatur ingens, formidabile, hoc cir-
cumplexu suo cingebat serpens , & in
revolutione ista caudam sibi admor-
debat. ad antri dextram stabat juve-
nis , amoeni & floridi vultus , arcum
dextera & duplices sagittas , læva ci-
tharam gerens. huic in ipso antri adi-
tu senex sedet oppositus , & atten-
tum in tabellam vultum desigens scri-
ptitat , si quid vel cœlesti globi mo-
tus , vel aditans juvenis dictet scriben-
dum. ad lævam hujus spelæi matro-
na sedet exercitato vultu & cano capite . ad ostium specus quatuor sunt
gradus , aliis alio altior , primus fer-
reus , secundus æneus , argenteus
tertius , aureus quartus. in his luden-
tes & vagabundi pueruli oberrant, la-
psus & periculorum securi. hæc pictu-
ra est , picturæ sensus est iste: Antrum

Æternitatis incomprehensibilitatem significat, *vipera in orbem replicata*, *Tempus*; *juvenis*, *Deum*, *in cuius manu cœlum, terra, inferi*: *terra & tartarum tela Numinis excipit, cœlum citharam duntaxat novit & gaudia*; *senex ille fatum, seu quod Deus ab æterno effatus est*; *femina, Naturam*; *distinctas ætates & sæcula, gradus distincti*. *puelli per gradus discursantes, res creatas designant, maxime hominem in rebus sux salutis ludibundum, & in ipso Æternitatis ingressu jocantem.* Eheu, mortales, diu satis lusimus in ipsis summis periculis: *Æternitati proximi sumus*, *in illius aditu consistimus dum vivimus*. levissimo mortis impulsu fit, & jam in tota sumus *Æternitate*. non opus est ut mors magnis viribus in nos pugnet aut longo tempore: momento præcipitamur, & è gradibus istis devolvimur in *Æternitatis Oceanum*. Cogitate, vos qui in gradibus his luditis, & omnia alia quam *Æternitatem* cogitatis, forsitan hodie aut cras in illa futuri.

II. Arcanus scriptura sensus
aperitur.

Dan. 3. C Aput hoc de pictura & typo æternitatis, sacra pagina divina veritate non incommodè interpellabit. Nabuchodonosor Rex Babylonius, cum tres Hebræos juvenes impia jussa detrectantes, in accensam fornacem conjici jussisset, flamma super fornacem effusa est cubitis quadraginta novem. Res omnino miranda, nec sine certo mysterio. ecquis rapacissimæ flammæ volatilem altitudinem tam accurate mensus est? quis illuc ascendit & mensoriam regulam applicuit, & cubitos non quinquagennos, sed novenos tantum supra quadragenos deprehendit? neque vero ita loqui solemus, sed viginti, triginta, quinquaginta numeramus, et si paullò plures sint aut pauciores quos numeramus. hic unicus cubitus ad quinquagesimum numerum deesse dicitur. mysterium hic est & arcanus sensus. Numerus quinquagesimus Jubilæum olim significabat: ac flammæ in Orciniana illa Babylonie, et si supra omnem modum tam in corpora quam ipsas etiam animas sœviant, & immane quantum supra omnes hujus vitæ cruciatus excrescant, nunquam tamen eo pertingent, ut Jubilæi gratiam attingant. apud in-

fēros Iubilāum nullum est , nulla ve-
nia , tormentorum finis nullus . nunc
iliud Iubilāum est , non singulis tan-
tum centenis aut quinquagenis annis ;
singulis diebus est , singulishoris , mo-
mentis . una pars horulæ vēniam nunc
impetrare potest , quam non potest
tota illic *Æternitas* . una jam diecula
plus debitorum potest dissolvere ,
quām in lustralibus ignibus ipsi toti
anni , aut sācula .

Huic & aliam divinæ paginæ expli-
cationem addamus . Cum Iordanem
Dei populus transiret , aquæ inferiores
in mare solitudinis (quod nunc vo-
catur mortuum) descenderunt , us-
quequò omnino deficerent , & Eccle-
siasticus : *Est* , inquit , *qui multa redi-*
mat modico pretio . duo hæc testimonia
Scripturæ conjungit Galfridus & super
iis sic differit : Si perennis tibi amari-
tudo debetur , & evadere potes , per-
cipiens temporalem , magna utique
parvo pretio redemisti . Fateor , mare
est in quo navigas , sed mare mortuum
& quantas gratiarum actiones debes
Deo , quod mare salsum , insanum ,
intransmeabile merueras . & ecce illud
tibi mari mortuo misericorditer com-
mutavit , utinam per mare mortuum
ad terram viventium valeas pertransi-
re . Comparat hic scriptor omnia hu-
jus vitæ adversa mari mortuo , æterna
verò supplicia mari salso & intransme-
ibili . nemo utrumque eyadit . aut hoc
aut

aut illud navigandum est. *Quid agi
ô homo* (exclamat D. Chrysostomus) *cœlum paras adscendere, & interrogas
ne qua tibi difficultas occurrat. quic-
quid faciamus, hoc mare mortuum
transeundum est. penes nos est an in
tranquillum portum beatitudinis ap-
pellere velimus. Fons sapientiae, ver-
bum Dei in excelsis, & ingressus illius
mandata æterna. Per mare hoc mor-
tuum, in regionem vivorum, via alia
non patet, quam via mandatorum Dei.
Oraculum liquidissimum habemus: *Si
vis ad vitam ingredi, serva mandata.*
per hos fines aditur Æternitas. Quod Cor-
si ab hujus ævi Theologo queratur: *Quid est ergo æternitas?* Est circulus ^{Cor-}
^{nelio de La-}
^{pide.} (dicet) in se recurrens, cuius centrum
Semper, circumferentia. *Nusquam,*
hoc est, *Nunquam Finiri.* *quid est Æ-
ternitas?* est orbis undique rotundus,
suique similis, in quo non est princi-
pium nec finis. *quid est Æternitas?*
rota quæ semper volvitur, & volvetur
in omne volubilis ævum. *quid est Æ-
ternitas?* est annus jugiter revolutus,
qui ubi moritur & occidit, ibi &
renascitur rursumque oritur. *quid est
Æternitas?* fons jugis in quo per mæ-
andros aquæ ad suam semper refluunt
originem, ut iterum fluant. *quid est
Æternitas?* perennis scaturigo, juges
emanans aquas, sed aquas vel benedi-
ctionis suavissimas, vel amarissimas
maledictionis. *quid est Æternitas?* La-
B 3 byrin-*

byrinthus innumeris se se gyris intor-
quens, cni ingressos perpetuo circum-
ducit, circumagit & perdit. *quid est
Æternitas?* Est abyssus spirarum &
revolutionum; est spira semper gyrans
& circulans in immensum. *quid est
Æternitas?* anguis orbiculatim in se
reflexus, caudam ore complectens,
qui in sui fine rursum semper incipit,
& incipere nunquam desinet. *quid est
Æternitas?* est duratio semper præ-
sens, est unum perpetuum *Hodie*, quod
non transit in præteritum, aut futu-
rum. *quid est Æternitas?* est ævum
ævorum, ait Dionysius, quod non in-
terit, sed eodem modo semper se ha-
bet. *quid est Æternitas?* Est princi-
pium sine principio, sine medio, sine
fine. est juge, interminatum, semper
que inchoans principium: in quo bea-
ti beatam vitam continuò auspicantur,
novisque voluptatibus perpetuo afflu-
unt: in quo damnati semper moriun-
tui, postque omnem mortem mortis-
que luctam, rursum jugiter mori &
cum morte luctari incipiunt. quamdiu
Deus erit Deus, tamdiu beati erunt
beati, tamdiu regnabunt & triumpha-
bunt; tamdiu damnati infandum ar-
debunt & clamabunt: *Cruciamur in hac
flamma, cruciandi & torquendi
Æ-
ternum.*

C. 10.
de di-
vin.
nomi.

III. AEternitatis locus , cur mansio
dicatur.

A Lexandrinus Pontifex Joannes, De
summæ pietatis vir , ad ægros vise- quo
bat sæpius, socium habebat quandoque Leon.
Troilum Episcopum , numorum ma- tius
gis quam ægrotorum amantem. huic in Neap.
aurem insuturans Joannes : Amabo, Cypr.
inquit, frater, amicos Christi juvemus. epis. in
calidus ad hæc Troilus & animi mor- vita S.
bum vafre dissimulans , pecuniam o- Ioann.
mnem, quam tunc servus rebus emen- elec-
dis aliis secum ferebat, egenis dari præ- mosy-
cepit. nec ita multo post febricula cœ- narii
pit tentari , quam ei creavit avaritia. ca. 26.
Audiit hoc Alexandrinus Patriarcha, inter-
& morbicaussam, quæ erat, facili prete
conjunctura asscutus , tantundem argenti, Ana-
quantum nuper inter ægros distribu- stasio
tum , secum ipse ad febriendem attu- S.R.E.
lit , & , producto nonnihil sermone : Biblio-
Jocabar, inquit, nuper , & à te stipem
ægrotis rogabam , cum ea servo meo
deesset. & en bona fide mutuos Phi- thec.
lippeos refero , & gratias ago. Vedit
Troilus præsentem monetam , & mox
docilis illa febris remittere , & æstus
mitigari, & omnia jam melius habere,
itaque & ad prandium valentior surge-
re , & una ire ad mensam : secundum
meridiem finitisque epulis Troilus
domi dormire cœpit , & suaviter

meridiari. vidit hic per somnium amplissimas ædes, & in illarum fronte supra januam titulum : *Mansio æterna & requies Troili Episcopi.* gaudet somnians, sed mox aliud videt & dolet. adest qui adductis secum operis serio imperans : Tollite, inquit, hanc ædium inscriptionem, & istam ejus loco suffigit : *Mansio æterna & requies Ioannis Archiepiscopi Alexandriae,* emptæ libris triginta argenti. horruit ad somnum istud Troilus, nec vanum esse voluit, & ex avaro atque immitti multo liberalior, in egenos præsertim evasit. hoc illi vel in somnis *Æterna illa mansio* visa persuasit.

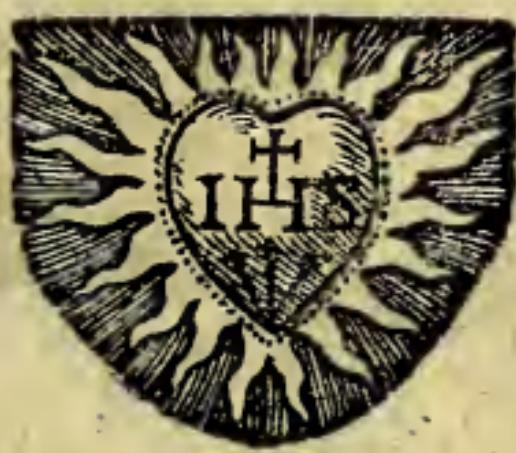
Ioan.
14.

O beatæ mansiones, & ideo beatæ quia æternæ ! Quām cupit Christus ut tabernulas nostras, & tuguriola brevi ruitura fastidiamus, illas amemus, ad illas properemus. *Mansiones* *Æternas :* In domo patrū mei, inquit, *mansiones multæ sunt:* nemo hinc arceatur nisi à seipso : locus neminem excludit, longe quām amplissimus; tempus neminem expellit, mansio illic est, & quidem *Mansio Æterna.*

O æterne, misericors Deus : ô æterna veritas, ô vera charitas, ô chara æternitas ! cæcitati nostræ sic medere, ut è præsentibus & brevibus ærumnis agnoscamus futuras; horribiles æternas poenas. duc nos & doce nos, ut bona peritura sic possideamus, ne amittamus æterna; commissas noxas

sic

sic lugeamus, ut supplicium evadamus aeternum; sic nos geramus in hospitio, ne *Mansionibus Eternis* excidamus; sic progrederiamur in via, ne repellamur a patria.

Incurvati sunt colles mundi, ab intineribus
ÆTERNITATIS eius. Habac. C.3.

Basiliscus, Salamandra, Phœnix, anulus aureus, mons
igneus ÆTERNITATIS in terrâ monere possunt
æternos in celo facere non potest nisi beata—
ÆTERNITAS.

C O N S I D E R A T I O S E C U N D A.

In quibus natura representet AEternitatem.

AEternitatem ergo agnoverunt et jam idololatriæ, qualemcunque illam, quam & per certa signa descripsérunt, Deus enim illis manifestavit, ita ut sint inexcusabiles. Quanto jam ^{Ad} commendatiōr debebit esse hæc cogi- Rom.
tatio Christianis, quibus Aeternitas ali-
ter longe meliusque depingitur. pro-
pter quod inexcusabilis es, ô homo,
quisquis saluberrimam hanc Aeterni-
tatis memoriam etiam monitus, tra-
dis tamen securæ oblivioni. Sape tibi
in oculis sunt anuli & circuli, sphæru-
læ & globi, sellæ & sessorii lectuli;
sol & luna oculos identidem incur-
runt. & hæc aspecta Aeternitatis tibi
memoriam ingerunt. Sed & Natura
ipsa, bona mater, ea in publicum pro-
ponit, quorum aspectu audituque
ad Aeternitatem meditandam invita-
ris.

Memorat Solinus, Arcadiæ lapi-
dem, (Asbestos dicitur) ubi flammæ
semina conceperit, continuis pæ-
ne ignibus ardere. ideo in delubris
olim & sepulchris ex illo lampades
concinnabantur. cuius etiam

D. Au-

28 CONSIDERATIO

lib. 21. de Cis-
 vitat. c. 5. Horol.
 sapient. Is. cap.
 ult. Apoc. cap. 9.

D. Augustinus meminit. Addo Pliniū, Volaterranum, Dioscoridem, plures alios qui mira referunt de lini quodam genere. varii hoc nominis est, nam Asbestinum, Carystium, Indicum, sed & *vivum* vocatur. hoc igni non tantum non consumitur, sed lavatur & extergitur. Ideo Regum aliquot cadavera rogis injicienda & cremenda, tali linteo fuerunt obvoluta, vitandæ confusioni cinerum, & his ab illis distinguendis. Ex hoc lino mantile habuit Nero, quod contra gemmas atque aurum pretiosum æstimabatur. En tibi ducem & magistram naturam, quæ digito id monstrat quod suam in ignibus morte non reperiat. ita damnati omnes ardebunt & non deflagrabunt, urentur perpetuum, & nunquam consumentur, quærent in his flammis mortem, non reperient. recte Amandus exclamat: O vñæ æternum, nunquam finem habiturum! ô finis sine fine, mors gravior omni morte; semper mori, & non posse unquam emori.

ita divinus Isaías: *Ignis eorum nunquam extinguetur.* & Apocalypticus ille angelus: *Desiderabunt mōri & mōrē fugies ab eis.*

Salamandram in ignibus vivam aliquanto certe tempore durare posse, præter Aristotelem, Pliniū, Galenū, Ælianū, Dioscoridem, etiam D. Augustinus credidit. frigidissimum

dissimum hoc animal est, ex imbribus natum; sol & siccitas mors illi sunt, hinc in flammis, Ilinii sensu, perinde ut glacies durat. è pelle illius lychni fiunt perpetuis lampadibus instruendi. Bonus Deus qui Salamandram è terra & luto producit, formavit & hominem ex eodem scilicet auro, sed natural longè nobiliori; minuit eum ^{Psal. 5.} paullo minus ab angelis: certè idem illi quod angelis regnum assignavit, post vitæ tirocinium habitandum. Sed ^{Ps. 48.} homo cum in honore esset, non intellexit; comparatus est jumentis insipientibus & similis factus est illis. Sua ipse malitia talem se fecit Salamandram, quæ in flammis æternis, seu viveret semper, seu semper moreretur. In igneis illis inferorum ergastulis omnia æterna sunt; sex tamen præcipue ista.

I. Quanam apud inferos sint æterna.

1. **D**amnatus ipse æternus, immortalis est. nullus alterum, nec seipsum ullus poterit interimere. quærent mortem & non invenient eam. Imo hoc ipsum moriendi de- ^{Apo. 5.} siderium, quod scient nunquam exemplendum, ingens illis tormentum erit.

3. **C**arcer ipse æternus est: ruere non potest, non effringi, non suffodi. montibus atque rupibus obseratus ^{est.}

est. hæseræ atque repagula nimium firma sunt , nulli concessura egressum. Si quis damnatorum ante judicii diem inde ad nos commeet , Deo id permittente fit , sed suos ille secum inferos circumfert , è cruciatu non immunis. Occurrit hic duorum Theologorum disputatio non vana , de situ locoque corporum apud inferos. illorum alter Geometer simul non ruditis , in hunc ferè modum disserebat: **Certum est è Christi ore maximam hominum partem damnandam , ita ut beatorum pauci sint futuri , ad incredibilem illum numerum damnandorum.** Veritatis verba sunt : *Intratè per angustam portam , quia lata porta & spatiofa via est , qua dicit ad pèditionem , & Multi sunt qui intrant per eam. quàm angusta porta , & arcta via est , qua dicit ad vitam , & Pauci sunt qui inveniunt eam ! quæso te , creditur ne hoc in mundo ? num hæc Christi verba esse censemur ? Sed ad institutum. terræ medium & centrum , inferorum sedes est , & qui possit hæc (enimvero dimetiamur) tot millions hominum satis capere , nisi dicamus corpus illic à corpore penetrari ? Non hoc necesse est , ait alter , sed erunt sicut haleces in dolio , inter quos arête compressos sal tantum medius est : ita inter damnatos ignis , aut erunt sicut lateres in calcaria foruace ; alter alteri hæret , flammæ vis omnes*

omnes penetrat. divina scriptura clare assentitur , alia tamen similitudine : *Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascet eos.* non erunt ut oves in pascuis , sed ut in macello jam jugulatae , & in cumulum unum proiectae. Ergo & damnatorum locus æternus.

3. Non minus æternus est Ignis ille nullis unquam sæculis extingendus. Christus apud Matthæum nimis quam clare præmonet : *Discedite à me maledicti in ignem æternum.* Matth. ca. 25. audis ? AEternum. hunc ira divina suscitat nunquam sopiendum ; Isaias attestatur : *Elatus domini sicut torrens sulphuris succendens eam, nocte & die non extinguetur, in sempiternum ascendet fumus ejus.* Pariter relata sunt , inquit Augustinus , hinc supplicium æternum , in vita æterna : dicere ergo , vita æterna sine fine erit , supplicium æternum habebit finem , valde absurdum est. Quis cunctabitur plene converti ?

4. Æque ac cetera æternum Vermis est , & conscientia ob præteritam vitam afflictissima & desperatissima. Vermis eorum non moritur , prædicit Isaias . Hoc olim poëtæ è sacrâ litteris in fabulas transtulerunt ; quid enim aliud Virgilianus ille Tityus , qui quotidie advolanti vulturi jecur præbet erodendum ac lacerandum , quodque proxima sem.

Isai.
ca. 30.
& 34.

Lib. 12
de Ci-
vit.
ca. 23.

Isai.
ca. 66.

semper nocte in novam lanienam nascitur: quid hoc aliud nisi vermis iste, & conscientia perpetuis morsibus discerpenda?

5. Ad eandem spectat æternitatem gehennæ sententia ultima, & omnium novissimum judicis Christi decretum, decretum heu irrevocabile, immutabile, æternum. nulla ab hoc ad alium judicem appellatio aut provocatio, nulla quæ apud Iurisconsultos replica aut triplica, revisio nulla, nullæ comprehendendationes, aut induciæ. quod semel hujus judicis ore pronunciatum est, revocari non potest in omnes omnino æviternitates. mater nostra, Romana Ecclesia fideliter nos monet, sapientie illud occinit: Peccantem me quotidie, & non me pœnitentem, timor mortis conturbat me, quia in inferno nullæ est redemptio, nulla, nulla; sed æterna desperatio. sanguis Christi, etiam recens fusus in Golgothæ monte, & ad satisfaciendum efficacissimus, ad damnatos tamen non pertigit. Si jugum domini, inquit Bernardus, jugum pœnitentia, suave non creditis in seipso; vel hoc non ignoratis, quia suavissimum est comparatione illius, de quo dicitur: Ite in ignem æternum.

6. Quod fine caret apud inferos, est pœna damni, quam vocant, æterna divini aspectus privatio, quæ cum omnibus alijs inferorum tormentis & crucia-

Offic.
mort.
Noct. 3
Resp. 1

cruciati bus finem nullum habebit, neque enim hic ulla esse potest satisfactio. & quamvis hæc tormenta durant aliquot mille millions annorum, tamen nec unicus quidem dies, imo nec horula, nec momentum quieti & respirationi concedetur. tormentorum quidem varietas erit & vicissitudo, sed in maiorem pœnam & dolorem. Christus disertissime præmonuit per Matthæum non semel: Filii regni ejicientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium; fletus in igne, dentium stridor in frigore & glacie. Qua ratione igitur homo tam sui quam Dei oblivisci, & quomodo adeò in pecudem degenerare, imo in saxum & rupem indurescere potest, ut, cum inexplicabiles illos & infandos cruciatus æternitate tota duraturos cogitat. nil formidet, non horreat, non sibi ipsi dicat: Re ipsa in via sum ad æternitatem, & forsan via hæc brevi finietur: in gradibus æternitatis jam sedeo, quovis levissimo impulso hinc præcipitor in immensam voraginem: quod si tam molestum & intolerabile videtur, unicam solum noctem vigilantibus & inconveniens oculis, in molli tamen lecto, suspirare & gemere, ob capitis aut alterius membra, ob dentium aut calculi dolores, cum serum mane vix exspectari potest, cum sol in via hæc rere creditur, cum nox una videtur heb-

Matt. cap. 7.
& 22.
& 24.

domas : & tamen in plumis cubatur ,
spes est mansuetioris diei , solatium &
subsidiū à medico exspectatur . Ah !
quid erit ergo in flaminis , mille atque
mille & iterum mille annis noctes di-
cesque vigilare , esurire , sitire , ardere ,
membris omnibus extremè cruciari ,
refrigerium nullum , quietem nec mi-
nimam sperare , desperare omnia , at-
que sic ustulari & torqueri per infinitas
fæculorum myriadas , & finem ho-
rum non tantum nullum esse , sed nec

Llib. i.

c. 24.

Ff. 6.

Pf. 24.

ullum sperari posse . Ibi , inquit Tho-
mas de Christi imitatione , erit una
hora gravior in poena , quam hic cen-
tum anni in amarissima poenitentia . Ibi
nulla requies est , nulla consolatio da-
mnatis . O domine ne in furore tuo
arguas me , neque in ira tua corripias
me . Delicta juventutis meæ & igno-
rantias meas ne memineris . Perii , nisi
parcas , ô Deus .

II. *Cur gehenna sit aeterna.*

Hic ad rem nascitur quæstio à cun-
ditis sciri dignissima , quomodo fieri
possit , ut Deus misericors ille & bo-
nus , & cuius misericordia super o-
mnia opera ejus , nihilominus tamen
vel unicum letale peccatum , vel mo-
mento , vel sola etiam cognitione pa-
ratum , justissime puniat in omnem
prosperitate aeternitatem , ita quidem ut
illud nunquam satis puniri queat , &

quot-

quotquot annorum millia peragantur, tamen nunquam dici possit: Jam fatis punitum est hoc crimen, jam satisfecit reus iste, jam cogitationem malignam, qua Deum offenderat, eluit. Et hæc optimorum Theologorum mens est, solam morosam delectationem mortale peccatum esse. delectationem morosam vocant eam, cum quis impuram & libidinosam cogitationem animo volvens, non quidem statuit re patrare quod cogitat, sed cogitatu illo suo sciens & volens immoratur, & delectatur. Ergo cogitationi unicæ rogos æternos Deus decreverit? & quæ hæc æqualitas est, peccato momentaneo, quod nemini noceat, supplicium æternum statuere? ut quid beatus David vociferatur: Confite- P. 13.
mini domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus, ut quid hoc vicies septies repetit, si Deus tam severus est? Ad hæc respondent D. Augustinus, D. Gregorius, D. Thomas Aquinas, alii: Culpam in quovis mortali peccato ex natura sua esse infinitam, quia peccatum injuria est in infinitam Dei majestatem. accedit & illud, quod qui moritur peccati letalis conscius, nec dolet admissi, tantundem facit ac si æternum peccasset, si quidem ei æternum vivere concessum fuisset. peccandi voluntatem non amisit iste, sed vitam, semper peccaturus, si semper vixturus;

Thom. I.
1.2. q.
87.
art. 5.
ad 2.

ita non peccare desit, sed vivere. Insuper & istud hic considerandum: damnatum hominem, quantumcumque debitorum persolvat, nunquam tamen satisfacere. cum enim ut hostis, apud Deum in gratia non sit, solutio ejus digna non est quæ acceptetur, quando nec ipse homo est acceptus. sed nec debitorum quidquam persolvit talis, cum nihil faciat, sed solum patiatur eas, quibus invitus plebitur, poenas. ab exemplo res magis patebit. Debet quis vicino mille philipeos, quos ab illo accepit, domum suam censui perpetuo subjiciens, pensum quotannis soluturus, intra viginti annos totidem philipeos persolvit vicino, quot ab eo accepit. num ergo ab omni jam debito liber, nil restat solvendum? totum omnino pecunia caput; quod tam integrè solvendum remanet, ac si nil unquam fuisset exolutum. ea enim talium conventorum lex est, ut numerata pecunia caput semper integrum permaneat, etsi redditus annuus semper persolvatur. sic prorsus dannati quidquid demum poenarum persolvant, ære tamen alieno nunquam exeunt. æterni debitores, perpetui Deo tributarii. Isaias vaticinatur: Et erit fortitudo vestra ut favilla stupræ, & opus vestrum quasi scintilla, & succendetur utrumque simul & non erit qui extinguat.

Tiberium Cæsarem olim ^{3.}, narrat Suetonius, in recognoscendis custodiis ^{c. 6.} lib. 3.
 cuidam pœnæ maturitatem precanti respondisse: *Nondum tecum in gratiam redii.* Christus justissimus judex, non tyrannus, non Tiberius est, sed, et si dampnatus quispiam post mille annos in flammis exactos mortis maturitatem rogaret, idem tamen ei responderet: *Nondum tecum in gratiam redii.* roget hoc idem post alios mille annos; idem audiet: *Nondum tecum in gratiam redii.* roget hoc post centum millia annorum, non aliud respondebitur. roget hoc post aliquot millions annorum, idem semper Christus judex opponet; *Nondum tecum in gratiam redii,* nec redibo; redire olim volui. gratiam meam millies atque milies tibi obtuli, sed tu repulisti eam. amicus esse volui, imo pater, sed tu noluisti esse filius. dissimulavi, tacui, exspectavi, quadraginta, quinquaginta, sexaginta annis, si forsitan mutares animum & vitam, sed nulla secuta est seria aut constans pœnitentia; despexisti omne consilium meum, & increpationes meas neglexisti; exosam habuisti & detraxisti universæ correptioni meæ. ^{Piov.}
 comedere igitur fructus viæ tuæ, tuisque consiliis saturare. Ego in interitu tuo ridebo æternum, nec aliud tibi justitia mea post infinita sæcula respondebit, quam quod *nondum tecum in gratiam redierim.* O superi! ô Deus!

ô peccatum , ô præcipitium humâni
generis , in barathrum tormentorum,
in Æternitatis Inctudissimam aby-
sum : sed justus es Domine & rectum
judicium tuum . Justum est , æquum
est , ut qui per pænitentiam oblata
nunquam uti voluit misericordia , per
pænam semper intentata puniatur ju-
stitia .

III. Alii ad Æternitatem natura- dulcitus.

SED ad naturæ magisterium redeo
circum æternitatis considerationem .
Thermæ reperiuntur in montibus &
scopulis , tanta talique sonantium
aquarum collisione & murmure , ut
qui illuc valetudinem curaturi con-
veniunt , si primo thermarum ingressu , certum symphoniarum genus , & in-
strumenta sibi musica se audire ima-
ginentur , tam assiduo fragore aures
illis obtundantur , ut musica initio
suavissima , imaginatione diurna
in fastidium & cruciatum abeat : si
vero qui tympanum sibi , aut sono-
rum magis instrumentum imaginati-
sunt demum pæne insaniant , ob mo-
leſtissimum assidue obturbantem stre-
pitum . Etiam hic ad cogitandam Æ-
ternitatem ducimur . sub montibus il-
lis inferorum clauſtris clamor ille ,
ploratus , fragor , ululatus qui primo
ingressu cœpit , nunquam desinet , au-
res

Felix
Faber
Jib. 2.
de Re-
bus
Suevi-
cis.

res & non imaginationem tantum
cruciabit assidue , nec assuetudine
quidquam horum mitigari poterit. è
contra inter beatos cælestes illud Trisag-
gion, Sanctus , Sanctus , Sanctus , non
tantum nec minium tædii crea-
bit , sed nova semper voluptate audie-
tur.

Christus cum Samaritana femina
collocutus , mentionem æternitatis
æternæque vitæ ultra quam vigesies
injecit , & ; Qui autem biberit ex a-
qua quam ego dabo ei, non sitiet in æ-
ternum , sed fiet in eō fons salientis in
vitam æternam. Utinam & nos cum
Samaritide hos fontes fitiremus , & se-
riis precibus rogaremus : O Domine,
da mihi hanc aquam , ut non sitiam :
da, ô Christe vel guttulam hujus aquæ,
vel aliquod saltem desiderium æternæ
vitæ.

Sed aliud habet quod monstrat
Natura. Anno post Virginis partum
octogesimo primo (uti Suetonius ,
Dio & Plinius Secundus fusius me-
morant) Calendis Novembribus ,
hora septima , ad montem Vesu-
vium in Campania horribilis flam-
marum eruptio facta est , quam
præcessit inusitata siccitas , & graves
terræ motus : auditæ etiam subterra-
nei sonitus, velut si tonitrua mugirent:
dein mare fremere & magnum fieri,
cælum omne resonare , quasi montes
in conflictum corruerent, tum vero in-

gentia saxa subsilire, mistis fumo flam-
misque, aër omnis infici, sol ipse oc-
cultari. unde plerisque persuasum
mundum in chao redigendam, aut
igne absundendum. tanta namque co-
pia cineris effusa est, ut terram, mare,
aërem compleret, hominibus, præ-
diis, pecoribus maximo illato damno,
piscibus atque volueribus necatis, dua-
bus urbibus, Herculano & Pompejis,
dum populus in theatro spectaret, pe-
nitus obrutis. Atque hæc aliaque id
genus cavernosa præcipitia & mon-
tium juga, quæ continuis ignibus fla-
grant, nec tamen unquam consumun-
tur aut deflagrant, viva exempla à Deo
hominibus data esse, incendiī apud in-
feros Æterni, quo fontium corpora
semper urentur, nunquam comburent-
tur.

Tertullianus imprimis, Minutius,
Apot. & Pacianus declarant. Vide, mi homo,
c. 48. quam etiam hic natura solerter præeat
Minut. & manu ducat ad contemplandam
in O. Æternitatem.

Paciā. Ipsum denique tempus nostrum; si-
de poe- gnum est & quasi vestigium Æterni-
nit. & consel. tatis. Cuperet natura, è signo signa-
tum disceremus, nostroque tempore
Æternitatem illam metiremur. Augu-
stinus: Inter temporalia, inquit, & æ-
terna hoc interest, quod temporalia
plus diligentur, antequam habeantur,
vilescant autem cum advenerint, non
enim satiat animum, nisi incorruptibi-
lis gaudii vera & certa Æternitas: Æ-
ternum

Tertul.
Apot.
c. 48.
Minut.

in O.
Etatio.

Paciā.
de poe-
nit. &
consel.

In
Sent.
& Br.
270.

ternum vero ardentius diligitur adeptum , quām desideratum ; quia ibi plus adeptura est charitas , quam fides credidit, aut spes desideravit. Ah! quomodo non sorbet nobis terra , brevi deserenda, cum cælum adspicimus, aeterno dominio possidendum ?

C S CON,

*Appensus es in statera, et inventus
es minus habens. Dan. C. 5.*

*ÆTERNITATEM non estimat, qui
monetam suam accuratius; quam
suam vitam ponderat.*

CONSIDERATIO TERTIA.

*In quo potissimum Æternitatem suam Romani veteres collo-
carint.*

PLinius Secundus : Beatos puto, Epist.
ait, aut facere scribenda, aut scribe-^{2. ad Tacit.}
re legenda; beatissimos verò quibus
utrumque. ita tribus modis censebant
Romani sui nominis famaque æterni-
tatem ad posteros transmitti posse.
Primo scripserunt, & præclara & mul-
ta. sed non præclara omnia, non ca-
sta & sancta universa. nævos etiam
suos, turpitudines & libidines chartis
commiserunt, via ad Æternitatem
non honesta & regia. Quot etiam li-
bri, auctores suos moriendo antever-
terunt, & ad Platonis animum, si-
miles fuerunt hortis Adonidis, tam ci-
to mortuis quam natis: non diu pla-
cebant, quæ cito placebant. At vi-
vant sanè Romanorum omnium libri
perpetuum, remo tamen eorum à
suo libro aliquid in se vitæ transferre
poterit.

Deinde non scripserunt tantum
Romani, sed & fecerunt scribenda,
facinora docto ac eloquenti calamo
digna, & hæc varii discriminis. siqui-
dem in plurimis æternitatem quæsive-
runt,

runt, in nullo invenisse fides nostra nos docet. magni fuerunt, non negamus, in rebus civilibus & bellicis, domi forasque ; admirandi fuerunt in artibus & scientiis , magnifici & effusi in spectaculis & donis , obstupescendi in ædificiis, mausolæis, sepulchræ, statuis. exemplo sint hæc paucula brevissime perstricta.

Ludos fecit Augustus suo nomine & sumptu vicies quater , expensis ærarii vicies ter , nullus horum infra quingenties aut millies H S. stetit. sunt nostræ monetæ 250000. philippi , seu , bis millies quingenti millia coronatorum ; sesqui tertius millio. & hæc tanta pecuniæ vis in unicum tale spectaculum effundebatur : infimus & parcissimus sumptus in singulos ludos ab Augusto editos , erat quingenties H S. ipsi 125000. Philippei , hoc est , millies ducenta quinquaginta millia coronatorum . Nero totum theatrum illevit auro ; omne choragium & instrumenta comica fecit aurea. accedebant missilia seu sparsiones , hoc est , ligneæ tesserae in vulgo spargendæ , quibus inscriptæ totæ domus , agri , fundi , prædia ; mancipia , servi , jumenta , argenti & gemmarum sæpè maximus numerus. harum tesserarum aliquam quisquis exhibuit , mox id accepit quod inscriptio designavit.

Idem

Idem Nero gregario militi in donativum numerari jussit centies H S. sunt 250000. philippi, hoc est, ducenta quinquaginta millia coronatorum. Agrippina mater, in mensa hunc tantum pecuniæ numerum expendi jussit, ut vel sic tacite filii effusionem reprehenderet, & coërceret. notavit Nero se moneri, & alterum tantum addi præcipiens; nesciebam, ait, me tam parum dedit.

Idem Imp. Teridati regi ut hospiti, novem mensibus Romæ agenti, in singulos dies constituit: viginti millia philipeorum, sunt quinque milliones & quadringenta millia coronatorum in totos illos novem menses constituta. abeunti dedit viaticum, millies H S. seu duos milliones & medium. de ædificiis quid memorem?

Caligula Imp. mari pontem fecit ad tria miliaria. Tempa Romæ fuerunt quadringenta viginti quatuor, pleraque magnifica. Domitianus in solam Capitolii inaugurationem, ipsos septem milliones impendit.

In amphitheatri saxeis gradibus commode sedere poterant spectatorum 87000; in superiori parte per ambitum stare 12000; universim 99000.

Præter plurima alia, duodecim publica fuerunt balnea ab Imperatoribus structa, in quibus gratis lavabatur.

tur. In thermis Antonini fuerunt è polito lapide 1600. sellæ, & commode tot homines simul lavare poterant. In balneo Hetrusci, ait Plinius, omnia fuisse argentea, canales, labra, solum ipsum. sed ad alia.

Romæ tot ferè statuæ fuerunt quot homines. præter infinitas æreas, marmoreas, eburneas, etiam argenteæ & aureæ. Domitianus in Capitolio auream habuit centum librarum; Commodus & Claudius aureas, harum singulæ mille librarum. Claudius in rostris etiam argenteam habuit. hinc Praefectus certus, Comes Romanus dicebatur, & multus ei miles, ut tantum statuarum populum custodiret.

Via Appia, vir expeditus quinque diebus habuit quod percurreret. ab urbe Capuam usque protendebatur hæc via, tam lata, ut duo currus obvii libere commearent: tam firma, ut laxi nihil aut soluti appareret, perinde ac si saxum esset unicum. plures tales fuerunt viæ. Incredendum est quod de aquæ ductibus fide digni scribunt. Claudius Imperator impendiit in aquæ ductum septem milliones auri & medium. sexcenti homines alebantur tuendis tanium aquis. Hæc certe magna, & quædam ob nimium luxum reprehendenda. fuit tamen quod ædificia illa splendidissima superaret, vix tamen honesti nomi-

nis,

nis. Cloacas Romæ habuerunt seu subterraneos fornices cum perfluentibus aquis, ad evehendas totius civitatis frides. Cloacarum istarum tam multæ, tam amplæ, & longæ, ut inter orbis miracula non immerito censeri possint. De his in specimen satis, quæ ei, scio, minime sunt incredibilia, qui veterum Romanorum opes & potentiam primoribus labris libavit, & testes audivit Suetonium, Dionem Cassum, Plinium, Livium, alios.

Et hæc quidem, quæ commemoravi, ex se laudanda: administratio Reipublic. tam prudens, quam & in bellis majorem partem invicti, in scientiis & artibus eximii, virtute quoque illustres fuerunt, ita ut Cyneas Pyrrhi legatus homo facundus & intelligens cum frustra sollicitasset urbem, ad foedus Romanis non sat dignum, regressus suo regi dixerit: Urbem sibi templum, Senatores reges yideri. In his talibus ergo laudandi Romani. Sed in hoc gravissimè & toto cælo aberrarunt, quod homines adeò prudentes omnem suam æternitatem in rebus minime æternantibus locârint. Si Augustinum Romani ad æternitatem viæ ductorem delegissent, viam eis multo certiorem ad ipsam æternitatis regiam monstrasset. Neque enim nos, inquit ille, Imperatores eos felices dicim⁹, qui multos imperii

Lib. 5,
de Civit.
Dei

c. 24.

48 C O N S I D E R A T I O
ac vita annos, vel victoriae triumphos,
vel fortunæ thesauros numerarunt:
hæc iis etiam deferuntur munera, qui-
bus nihil juris est ad regnum illud æ-
ternum. Et quinam ergo, Augustine,
tuo animo felices censendi? Audite
Imperatores, Reges, Principes: Augu-
stini sensu vera æternaque felicitas à
vobis obtinebitur, observatione legium
istarum:

Lex 1. Iustitia.

Juste imperare: omnem iniquitatem
fucum & pigmenta odisse.

2. Modestia in sensu.

Tot honorantium & salutantium
linguis non extolli, sed meminisse ho-
minem se esse.

3. Dei timor & amor.

Ad Dei cultum maximè propagan-
dum, humanam potentiam omnem
Majestati divinae famulam facere, ti-
more Numinis & amore.

4. Cœli desiderium.

Ardentius amare regnum illud æ-
ternum, in quo potestatis consortes
nulli timentur.

5. Ignoscendi facilitas.

Ad veniam primum & facilem esse,
tardum ad vindictam, & illam solam
quam tuendæ Reipubl. poscit neces-
itas.

6. Misericors liberalitas.

Asperiora decreta, misericordiæ le-
nitate, & largitate beneficiorum tem-
perare.

7. Con-

7. *Continentia.*

Luxuriam , quanto esse posset libe-
rior , tanto castigatiorem habere.

8. *Moderatio affectuum.*

Malle in affectus pravos , quam in
quasvis gentes dominari.

9. *Submissionis, & orationis studium.*

Hæc omnia non inanis gloriæ, sed
æternæ felicitatis studio facere : no-
bilissimum submissionis , & oratio-
nis sacrificium nunquam negli-
gere.

Has leges Augustinus ipse , ad Mun-
di valvas suffixit , velut omnium Prin-
cipum illustre speculum. Nunc vos, ô
Romani , quantum à janua harum le-
gum aberrasti? ut taceam pro uno fer-
me innumeros Deos in veneratione
apud vos fuisse. Nam Roma sibi ma-
gnam videbatur assumpsisse religio-
nem , quod nullam respuebat falsita-
tem, & cum pæne omnibus dominare-
tur gentibus, omnium gentium servie-
bat erroribus.

Sed ut hæc sileam omnia, quām va-
num illud & ridiculum , omnem suam
æternitatem post se relinquere velle
in membranis & chartis , in marmo-
ribus & faxis , in amphitheatris , py-
ramidibus , sepulchris ac mausolæis.
& ubi nunc saxea hæc est æternitas?
Romæ pæne idem quod Hierosoly-
mis contigit. Apostolorum unus
magistro Christo structuram Hiero-
solymæ templi demonstrans : Ma-

*Dict. I.
de civ.
Dei.*

*s. Leo
Serm.
1. nat.
Apost.*

D gister

gister, ait, adspice quales lapides & quales struuntur? respondit Christus: *Vides has omnes magnas adificationes? non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur.* ita nihil exterritum in hoc orbe. Et ubi nunc vetus urbs Roma? queritur: & dici potest, hic sinit. ubi qui eam edificaverunt? perierunt omnes; nec cineses illorum novimus. Et nos ipsi eadem hac via sequemur; post aliquot annos umbra, pulvis, nihil. Heures mortaliū vel maximorum parvæ! heu validissimorum instabiles! quid enim illa omnia nunc, aut ubi sunt? evanuerunt. ubi supra fidem cumulatae opes? defluxerunt. ubi cœlo certantia opera? non apparent. sic curtae que nobis magna sunt, umbra sunt & somnium, si cum aeterno & aeternitate comparentur. debile nimis & ex luto fundamentum est, super quo tota vanescens gloria fabrica extruitur. non ita laxis & in marmoribus aeternitas insculpitur. Recepit Lactantius, Mortalia sunt opera mortalium. Babyloneim, Trojam, Carthaginem, Romam fuisse credimus: oculis fidem quod faciat, vix cadaveris pars supereft. ita septem orbis miracula, sic aureum Neronis palatium, Diocletianæ thermæ, Antoniniana balnea, Severi Septizonium, Colosseum Julii, Amphitheatrum Pompeji, vix sui vestigium & nomen.

in libris reliquerunt, & hoc quām
diu?

I. *Quantum Romani à vera E-
ternitatis via aberra-
rint.*

NAzarethi in arcano sanctissimæ Virginis conclavi mentionem iniecit Angelus de regno *cujus regni non erit finis*. Tale non fuit Salomonis, quod quadringentis tantum annis duravit, usque ad cladem Babyloniam. tale Romanorum non fuit, sed nec Persarum. nec Græcorum fuit tale. Ubi enim nunc regna illa sunt, olim florentissima, ubi antiquissimæ illæ monarchiæ? quantus olim Nabuchodonosor in Chaldea & Syria, & post hunc Balthasar? ab his in Persiam migrârunt sceptra & Mediam ad Cyrum & Darium. nec hic diu permanerunt; in Græciam translata ad Alexandrum Macedonem, Magnum Regem & diu bellicosum, diu fortunatum, sed ubi bellica virtus cecidit, etiam fortuna defecit, & hic in Italiam cum sceptris migravit ad Julium Cæsarem, & Octavianum Augustum. At ubi nunc hi omnes? tu, mi Chrifianæ, regnum quare, *cujus regni non erit finis*. Numantiam, Athenas, Carthaginem, Spartam suus delevit finis; regni, quod supra nos, non erit.

Luc.
c. 1.

finis. Rex illius æternus est , æterni
Exod. incolæ. *Dominus regnabit in aeternum,*
ca. 15. & ultra. In quæ verba Origenes: Pu-
tasne , ait , in sæculum sæculi Deum
regnaturum ? regnabit adhuc , vel ul-
tra , & quodcumque dixeris , illud de
regni ejus spatiis semper tibi pro-
pheta dicet : Et adhuc ; sive ultra. Et
Isidor.
Cla-
rius. nunc , inquit Isidorus , regnum hoc
sempiternum , immensum ex omni
parte beatum , omni generi homi-
num promissum est , & tamen de il-
lo altum inter nos silentium est. quo-
tus enim quisque est , qui vel mini-
mam diei particulam in hoc secum
expendendo impendat ? de hoc com-
memoret; hoc uxori , hoc liberis , to-
ti hoc familiae inculcat ; alia omnia
garritimus ; cœli vix ulla est mentio,
aut certe rarissima. in laudando na-
tali solo plerique omnes diserti su-
mus ; nostram illam verissimam pa-
triæ laudare pæne erubescimus in
eam nimirum piæ collocutionis de-
suetudinem multi deveniunt , ut , nisi
steriliissimas nugas , subinde etiam
lascivas spurcitas turgentibus buc-
cis effundant , inurbanos se & infesti-
vos haberi putent. Hoc vere est toto
cœlo errare. æternis inhiandum est
corde , & ore , cogitatibus & colloquiis ,
nec ulla speranda est vera gloria , nisi
æterna.

Ioan.
ca. 11.
v. 47. Hebræi proceres , ut contra Chri-
sti potentiam , ad politicam illam æ-
terni-

ternitatem , viam sibi sternerent , fre-
 quentem senatum adesse jusserunt ,
 & stolidissima prudentia , quod ma-
 xime metuebant , in caput suum de-
 creverunt . de his in frequenti curia
 deliberantibus eleganter Augusti-
 nus : Pontifices , inquit , & Pharisæi
 sibi consulebant , nec tamen dice-
 bant : Credamus . Plus perditi homi-
 nes cogitabant , quomodo nocerent
 ut perderent , quam quomodo sibi
 consulerent ne perirent . Et tamen
 timebant , & quasi consulebant , di-
 cebant enim : Quid facimus , quia hic
 homo multa signa facit ? si dimitti-
 mus eum sic , omnes credent in eum ,
 & venient Romani , & tollent no-
 strum locum & gentem . *Temporalia*
perdere timuerunt , & vitam eternam
non cogitaverunt , ac sic utrumque ami-
serunt . Ita fit ; hæc nostrarum cogi-
tationum vanitas est & affectatum
ludibrium , & qui sumus nos ? quæ
sunt nostra ? Hodie floremus , com-
mendamur , placemus , cras flos lan-
guescet ; displicebimus tam iis , qui-
bis haec tenus placuimus , quam Deo
cui nunquam placere studuimus .
cœlum negligimus , terram non reti-
nemus ; Dei favorem non acquiri-
mus , mundi perdimus , hinc & hinc
deploratissima orbitate miseri . Si
mors parceret felicibus in hoc orbe ,
reperirent fortasse hic quandam
gloriam , quandam inquam , nam

Tract.
49. in
Ioan.
sub fin.Ioan.
ca. 11.
v. 48.

vera nulla est , nisi quæ in cœlo , & æterna : sed nulli mors parcit ; in tenebris semper videt , nec videtur , exspectat ut ex insidiis incautos invadat . quò deducet , si male viximus ? ad sœvæ regna Proserpinæ & judicantem Aiacum . Ibi neminem liberabit nobilitas , neminem teget potentia , neminem cripiet hominum applausus , sed solius domini favor & gloria illa , quæ per gloriarum fugam comparata est . Non est vera gloria , nisi æterna .

Prov. Hebræus Sapiens , Sapientiam reginam depingit , quam pone comitantur duæ famulæ , dextra Æternitas , lava Gloria . nullius est pretii Gloria , si absit Æternitas , quam nos Christiani exspectamus : manentem civitatem hic non habemus , sed futuram inquirimus , æternam in coelis . In memoria æterna erit justus . stipem , mi Christiane , das pauperi , inhianti gulæ subducis escam , castitatis hosti resistis ; non grandia sunt hac opera , nec multi temporis ; facti tamen memoria , sed & merces erit æterna .

Ad **Hebr.** **13.** Matth. Quantillum Magdalena Christi pedibus impendit , quam cito id obsequii perfecit , & tamen orbi universo innotuit . Alii alia in Magdalena suspexissent , roseam oris pulchritudinem blandam formæ venustatem , amœnum juventutis florem;

rem; param gratiam, opes magnas, favores maximos, gratam affabilitatem, festivos applausus: nullam hæc ei laudem, sed de decus compararunt. at officium vel pedibus præstitum, eleemosyna non grandis, æternam illi gloriam, immortale nomen conciliarunt. *Prædicabitur in toto mundo*, Christo teste, non fuit opus hoc incisum marmori, non ære Cyprio efformatum, non in foro promulgatum, non ad tubas & tympana proclamatum, tamen hactenus duravit, durabitque æternum, & *prædicabitur in toto mundo*. si actionem spectes, reprehendit eam avarus œconomus Ischariotes, culpavit & turgidus Pharisæus Simon; si materialiam, unguentum erat, ut summum 30. aureorum; si locum, privatus; si testes, pauci; si personam, infamis femina; & tamen *prædicabitur in toto mundo*. quot Imperatores viætrices aquilas in hostium castris plantarunt! quot bellicosi duces numerosissimos exercitus laudabiliter administrarunt? quot providi gubernatores amplissimos populos sapienter rexerunt? quanti reges, insignia, statuas, castra, civitates condiderunt? quot viri eruditi omne cerebrum in novas inventiones, per calatum in star chymicorum distillarunt in chartas, ut inter memoria dignos reponerentur, qui tamen silentii nocte

& oblitione involuti jacent. At opus
 justi unicum, æternam confert memo-
 riā, ab omni vetustate & invidia im-
 mune, à sapientibus, ducibus, regibus,
 Pontificibus reverentia & silentio, au-
 ditur, legitur; prædicabitur in toto mundo.
 solum itaque bene & vivere & mori,
 via est ad æternam immortalitatem.
 Ite nunc mei Romani, & æternitatem
 in statuis & marmoribus quærite, nun-
 quam reperturi. Ego potius optem &
 malim quod D.Hieronymus in rebus
 gestis Pauli Eremitæ optans: Hierony-
 mi peccatoris, ait, memineritis, cui si
 Deus optionem daret, præferret tuni-
 cam Pauli, malletque eam cum meri-
 tis suis, quàm purpuram regum cum
 suis regnis. Nos Christiani ne pecuniæ
 nostræ jacturam faciamus, versuram fa-
 cimus: imo ante nos in alium orbem
 præmittimus, coelum illam recipit. &
 hoc tuto fit, & à fidissimis tabellariis
 è defertur, sed non aliis quam men-
 dicis, & pauperibus. pauca illis damus
 & vilia, pro his in cœlo maxima rece-
 pturi. ita Christus promisit & præce-
 pit: *Et ego dico vobis, facite vobis amicos*
*de mammona iniquitatis, ut cum defe-
 ritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.*
 Sed à Romanis ad alios transeamus.

II. Melior priore ad Æternitatem via.

Darius, clade sua notissimus ille Rex Persarum, in exercitu suo decem millia Persarum habuit, quos immortales vocavit, ideo (uti Cælius Rhodiginus explicat) non quod planè nunquam morerentur (ubi enim illi tales?) sed si quis horum aut nece aut morbo numerum minuisset, confessim substituebatur alius, nec unquam plures erant paucioresve decem milibus. ita & Darius immortalitatem aliquam & muneris æternitatem confinxit, sed brevis admodum hæc fuit, Dario totoque ipsius exercitu funditus pereunte. Dario Medo precabantur olim satrapæ: *Dari Rex in aeternum vive.* Ah! quam inane hoc votum, Dan. & quam curta hæc est Æternitas! cap. 6. annis septuaginta, aut octoginta sumnum vivimus, æternum tamen nos vivere inter somnia optamus. Non immerito certè Xerxes, qui ex Asia subjugandæ Græciæ (Herodotus narrat) duos exercitus terra marique secum eduxit, nimirum ter & vicies centena millia, septemdecim millia, sexcentos, exceptis iis, qui militi servierunt: hos omnes cum è monte prospiciens oculis obiret, in lacrimas solutus hoc aspectu, idcirco se flere dixit, quod post so

33 CONSIDERATIO
aut 60. annos ē tot centenis mil-
libus , viri tam robustis & sele-
ctis , vix ullus esset superstes futu-
rus.

Æternitates nescio quas fingere
notis possumus, interea tamen omnes
morimur & quasi aquæ dilabimur in
terrani.

2 Reg. Alius & melior beatæ typus Æter-
nitatis excogitatus est Constantino-
poli. Anno post parentem Virginem
459. Ecclesia Constantinopolitana
ævo Gennadii Episcopi , aucta est no-
vo & nobilissimo D. Joanni Baptista
sacro cœnobio Acoemetarum , hoc
est , insomnium ; qui juges & perva-
giles diu noctuque laudes Deo conci-
dere consuērunt , hac ratione : cœ-
nobitæ omnes in tres classes divisi-
sunt , ut ita , cum prima classis par-
tem aliquam divinarum laudum fini-
isset , secunda ordiretur ; secunda quo-
que finiente , tertia inciperet . ex hoc
prio instituto suum aliquod cœlum
urbs habuit ; sic illic repræsentata
cœlestis Æternitas , qua tota Deus si-
ne ullo fastidio & nausea inter sum-
mas voluptates laudabitur . quam ju-
xe exclamat divinus psaltes : Beati
qui habitant in domo tua domine
in sæcula sæculorum laudabunt te .
omnium tunc beatorum vox erit , qua
olim in rupe Taboreja Petri fuit : Bo-
num est nos hic esse . nam uti Divus Ber-
nardus in Cantica ; Opulentia , in-
quit

quit, multa nimis est Æternitas.
 sed & hoc addit: Æternitas, nisi
 perseveranter quæsita non invenitur.
 Sed à te, beatissime Bernarde, illius
 quærendæ modum flagitamus. Au-
 dite igitur Patris optimi documen-
 tum: *Paupertate, Mansuetudine, Fle-*
tu renovatur in anima similitudo quæ-
 dam & imago Æternitatis omnia
 tempora complectentis. *Paupertate*
 meremur futura: beati pauperes spi-
 ritu, quoniam ipsorum est regnum
 cœlorum. ubi pauperes spernuntur
 & deseruntur, ubi cor unà cum pe-
 cunia in arca concluditur, ubi mumi
 ad avaritiæ regulas expenduntur, ibi
 paupertatis affectus & amor nullus
 est, sed nec ullus æternitatis. *Man-*
suetudine verò præsentia nobis vindi-
 camus: beati mites quoniam hæredi-
 tabunt terram. Quærat hic quispiam,
 quid homo ille in quo nihil est man-
 suetudinis aut patientiæ, è quo vix
 unquam mitius verbulum auditur,
 quid tandem lucri habeat è sua illa
 intractabili impatientia, quid illi
 commodi ferat toties indignari, sæ-
 vire, fremere, vociferari, tumultuari,
 omnia veille pessundare, ne-
 minem vel paullò humanius affari?
 certe aut bonorum talis jacturam pa-
 titur aut famæ; frequenter utriusque:
 nam quod habet opum, non possidet,
 sed custodit ut molossus, cuius est
Serm.
2. de
Oma.
SS.

tantum allatrate , invadere , mordere . famam , si quam habet , impatiens titulō , non auget ; cœlum prius quam habeat , amittit . Demum *Luctu* præterita quoque recuperamus , quaprodigè amisimus peccando . sed hic luctus non unius horæ aut diei sit necesse est . quid enim de filio illo sentiamus , qui matris funus deducit humentibus nonnihil oculis & atro pallio , eodem tamen aut altero statim die , & siccis ridet oculis , & pullam vestem in prasinam viridemque commutat . hoc non est serio lugere , tam brevi finire luctum . simillimum nos facimus . ah , nimis frequenter confessione piaculari nos hodie & communione sacra munimur , dolemus peccasse , cras iterum hilariter peccamus ; & sæpe gravius priorem vitam detestamur , & tamen revocamus ; ejuramus commissa scelera , & eodem die iterum patramus . ita eadem omnino lingua , qua Christum insontem proclamamus , hac eum cruci addicimus , germani fratres Pontii Pilati , qui uno eodemque ore Messiam nostrum & vita donandum pronunciavit , & in crucem raptandum : homines prostrus instabiles , nec in re ulla constantiores quam in vitiosa vitæ consuetudine repetenda . heu , plurimum lunæ in pectora gestamus . subinde pietas tam ferio nobis placet , ut nulla pæne hilaritas

ritas intercedere tam sanctis officiis possit. fronte dejecta & ad omnem remissionem irascente supercilium induimus, sed heu non duraturæ sanctitatis. mox odisse incipimus hanc ipsam pietatem, & in contrarium acto torrente, repetimus uenim omiseramus & luxum & luxuriam. ita tam faciles amicitiam cum Deo factam solvimus, quam invicti facimus. dum haec agimus, ecce tibi revocata pietas adest, tristique poenitentia lasciviam rursus expellit, donec etiam illius poenitentia poenitere nos incipiat. ita raro continuis studiis Probitatis laboriosam imaginem intuemur; levi nutu ad pristinam immunditiam defluimus. hinc omnium voluptatum ac vitiorum genera menti nostræ subjicit, haec tanta vita inconstantia: palam quidem *Virtutem* adorare videmur, intus & in animo operoso cultu deveneramur *Vitium*. haec via ad æternitatem non est, nisi ad illam quæ meros cruciatus, & tormenta habet perpetua, maxima.

Sed deligamus è Christianis Catholicis unum aliquem corporis voluptati deditissimum, deducamus ad succensum & flammis tumultuantem furnum, & ex eo hunc in modum queramus: Quantum tibi voluptatis depositis pro eo, ut in hoc fурno diem unum nudus consumas?

mas? respondebit indubie: Nototum ego mundum, non omnes mundi voluptates mercede vel dono ferrem, ut in his flammis diem unum torqueri me permitterem. at paciscamur ulterius: Quid præmii petis, & medium duntaxat diem in hoc igne duras? Pone, dicet, quicquid velis deliciarum & pretii, tantis ego tormentis hoc non emo. at ut conveniamus tandem: Quid præmii postulas aut voluptatis, & ardenter hunc clibanum ingrederis, in eoque vel horam unicam perseveras? respondebit utique: Da quicquid petere possit vel avarissimus, vel impudentissimus, comparandum id non est cum unius horæ infandis ejusmodi ustulationibus & doloribus. Quod si rectè rationique congruenter responderit, qui fit ô Deus, quod ob lucrum exiguum & vile, ob honorum fallacem & fugitivum, voluptatem spurcam & non longam, à tam multis parvi pendatur supplicium æternum? ut horam unam in ignibus simus, persuaderi nobis non potest, posito in præmium terrarum orbe; & æternos inferorum ignes non formidamus, modo vel lucrum invitet, vel honor arrideat, vel alliciat voluptas. meliora, inquis, spero, & infinita Dei bonitas non tam male ominari me jubet de futuris & æternis. ita lequi solemus. nec impia hæc verba.

pa sunt , sed facta reclamant . teme-
 tarium hoc est & nimis periculosem ,
 vitam in vitiis traducere , & aterri-
 atem inter beatos exspectare . ad da-
 nnationem satis est vel unicum pec-
 catum . An nescis quid Christus com-
 ninetur ? *Qui dixerit fratri suo , fatue,*
eus erit gehenna ignis . An nescis quid
 Christus prohibeat ? *Qui viderit mu-*
tierem ad concupiscendum eam , jam mæ-
thatus est eam in corde suo . An nescis ;
 quid Christus præmoneat ? *Non om-*
nis qui dicit mihi , Domine , Domine , in-
trabit in regnum cœlorum , sed qui facit
voluntatem Patris mei qui in cœlis est :
 An nescis , quam multos Christus fo-
 ras excludat ? *Qui diligit parem aut*
matrem plus quam me , non est me di-
nus : & qui non accipit crucem suam &
sequitur me , non est me-dignus . An ne-
 scis , quam aperte & serio illud inge-
 cat ? *Multi sunt vocati , pauci vero*
electi , Pauci , Pauci . An nescis , quo-
 ries ad vitæ emendationem horre-
 tur ? *Nisi conversi fueritis & efficiami-*
ni sicut parvuli , non intrabitis in re-
gnum cœlorum . Si manus tui vel pestius
 scandalizat te , abscede eum & projice
 abste , bonum tibi est ad vitam ingredi
 debilem vel claudum , quam duas manus
 vel duos pedes habentem mitti in ignem
 eternum . Si pœnitentiam non habue-
 ritis , omnes similiter peribitis , & ad-
 dit ; Contendite intrare per angu-
 lam portam ; quia multi , dico vobis ,

Matth.
5.

Ibid.

Matt.
7.

Matth.
10.

Matt.
18.

Matt.
19.

Lac.
11.

qua-

quarent intrare & non poterunt. An ne
 scis etiam, quam explicat D. Paulus
 recenset ea omnia, quæ beatam æ-
 ternitatem intercludunt? Manifesto
 Ad Gal. 5. sunt opera carnis, qua sunt, fornicatio
 immunditia, impudicitia, luxuria. ido-
 lorum servitus, beneficia, inimicitia, con-
 tentiones, amulationes, ira, rixa, dissen-
 siones, secta, invidia, homicidia, ebrieta-
 tes, commissationes, & his similia, que
 prædico vobis, sicut prædicti, quoniam qui
 talia agunt, regnum Dei non consequen-
 tur. Quod si quis vel unius ex enu-
 meratis conscius sibi est, nec ita do-
 let ut modum omnem exquirat il-
 lius peccati deinceps vitandi; interea
 vero vanissimum illud Spero, Spero,
 sibi ipse occentet; hujus spes nulla
 est, sed mera temeritas. Periculum
 adire plagarum & verberum, tole-
 rabile malum est: centum aut mille
 florenos incertæ aleæ committere
 non summa jaætura est: caput & vi-
 tæ, in discrimen conjicere, non
 maximum damnum est: at vero
 salutem cum corporis tum animi æ-
 ternam periculo tanto exponere, a-
 deò in incertum vivere, verbis spe-
 rare, factis huic spei contraria fa-
 cere, hoc omnium malorum supre-
 mum malum est, hoc summa jaæ-
 tura, hoc damnum vere maximum,
 hoc audacia & temeritas pernicio-
 sissima, hoc stultitia & dementia
 extrema. Intelligite hæc qui obli-
 visci

Viscimini Deum : ne quando rapiat, &
non sit qui eripiat.

III. *Hanc viam sollicite esse
indagandam.*

I Deo nullus sit Christiani sanguinis homo , qui non saepius seipsum a liosque , quos Dei loco habet , interroget : Quid faciam ut beatam Æternitatent consequar ? istane vera est via , qua eo ad illam , quam quæro , Æternitatem ? operis quidem aliquid facio , sed illud quantillum est quāmque exiguum ? adspiro quidem gaudia immortalia & æterna , sed num hæc opera mea adeo pauca , adeo languida & frigida præmio digna sunt æterno ? pervenire quidem ad portum cupio , sed viam horreo paullo molestiorem , cum tamen ea via ad cælum sit tutissima & optima , quæ asperrima & angustissima . Hæc oris divini Veritas pronunciat;

Hæc oris divini Veritas pronunciat;
clamat Christus , & monet: Intra-
te per angustam portam , quia lata
porta & spatioſa via eſt , quæ ducit
ad perditionem, & multisunt (eheu
multi sunt) qui intrant per eam,
quam angusta porta , & arcta via eſt,
quæ ducit ad vitam , & pauci sunt
(eheu pauci sunt) qui inveniunt
eam. Nec clamare desinit, aut mone-
re: Contendite intrare per angustam
portam , quia multi , dico vobis,

E quarant

quærent intrare, & non poterunt. ò
quam formidandum atque tremen-
dum est illud *Multi*, & illud *Pau-*
ci! interea miseri & in rem æternam
nimis temerarii fallimus nosmet, &
in *Paucis* illis cœlo addumerandos,
nescio an speremus nos, an somnie-
mus. Utinam dum dies sunt salutis
& tempus acceptabile, attentiore
oculum in Æternitatem subinde e-
mittamus, atque hunc in modum
nobiscum ipsi ratiocinemur: Quid
tandem est hoc omne quod ego pa-
tior, aut aliòs pati conspicio, quid
est hæc totum ad Æternitatem? i-
mo si cum D. Paulo enumerare pos-
sim tot labores & pericula quot ex-
antlavit ipse, atque iis, quæ ad Co-
rinthios, litteris recensuit: si fa-
mam, sitimque, si graves inimi-
citas & injurias, si morbos & ege-
statem tolerem: imo si cum Pau-
lo lapidibus insternar, si virgis cæ-
dar, si naufrager; quid hæc om-
nia ad supplicia æterna? In omni-
bus igitur adversis rebus cogitan-
Psalm. dum mihi erit: *Omnis consummationis*
118. *vidi finem.*

Dan. Daniel vates, variis recensitis ca-
ca. II. lamitatibus, subdit: *& hoc, usque ad*
tempus. Ubi, ubi estis ærumnosi, af-
flicti, calamitosi, quid vestris vos la-
crymis sepelitis, quid per vanos im-
patientiæ quæstus vitam vobis om-
nem acerbam redditis? solatium ha-
betis,

etis, & ingens, ab ipso tempore.
Diversæ vos calamitates exercent?
e despondete animum: erit hoc
olummodo usque ad tempus. Contu-
naliæ vos lacerant, injuriæ fatigant,
nala plurima perturbant: lamenta-
nittite, erunt hæc omnia non nisi
usque ad tempus; non usque ad infini-
a sæcula vestri sese gemitus exten-
dient; ad exiguum tempus stillabunt
acrymæ, non æterna ducetis suspi-
ria, brevi dolore perfungemini, ad
immortalem felicitatem transituri,
clarissimè id affirmat Ecclesiasticus:
*U*sque in tempus sustinebit patiens, &
postea redditio jucunditatis. Sed &
vos, ô beatuli, ô cara Mundi pro-
genies, ne cornua sumite, omnis
vestra felicitas quām brevi carcere,
quamque angustis cancellis clausa est!
usque in tempus triumphabitis; usque
in tempus beata vestra durabunt som-
nia, post tempora non longa, jube-
bit vos Mors fortunæ larvam ponere,
& inter turbam stare coget, tanto
tunc vere miseriores, quanto antea
brevi figmento bætiores. Ergo usque
in tempus omnia. Sola nullas temporis
leges admittit Æternitas. Sive ergo
corpus meum patiatur sive animus;
bona seu honores adimantur; do-
lores an tristitia, curæ vel alia me
quæpiam afflictio interior vel ex-
terior exerceat, picta sunt hæc om-
nia, & momentanea ad æternas pœ-

Eccl. x.

nas. Nam ubi post extremum iudic
diem quinquages milleni anni trant
ierint, supererunt adhuc quinquagies
milleni milliones annorum transituri
iis etiam ad nostram numerandi ratio
nem, transactis, alii atque alii, &
denuo alii annorum milliones tran
sigendi restabunt, & hoc sine fine
Aug. Et quis haec cogitat? quis perpendi
lib. 11. ista? Conamur quidem aliquande
confes. aterna sapere, sed adhuc in præte
ca. II. ritis & futuris rerum motibus co
noscere nostrum volitat plenum vanitate.
quis tenebit illud & affiget, ut paul
lulum stet, & paullulum ad se rapiat
splendorem semper stantis Æterni
tatis?

Optime fecit Myrogenes, cum
Eustachius Hierosolymorum Archie
piscopus ad eum munera missitaret.
modestè recusans: Hoc, ait, unum
pro me ora, ut liberer ab aeterno
cruciatur. nec Tullius à vero aber
tia. 3. rans: Sapienti, inquit, nihil potest
Tusc. videri magnum in rebus humanis,
q. q. cui aeternitas omnis totiusque mun
di nota sit magnitudo. sed Tullio
longe melius Franciscus, paupertatis
sincerus amator, & verus Æter
nitatis contemplator: Modica, in
quit, hic voluptas, sed poena post
immensa: modicus hic labor, sed
gloria post aeterna: Elige. multorum
vocatio, paucorum electio, omnium
retributio.

Quis-

Quisquis igitur peccato letali ob-
ligatus est vel unico , maturet pœni-
tiam : satius est & suavius , ait ^{Ser. 4.}
Guerricus , fonte purgari quam i- ^{de Pu-}
ne. Pœnitentia tempus nunc est;
rœoccupet pœnitentia pœnam qui
imet pruinam , irruet super eum nix.
Qui minora detrimenta metuit , ad ^{Iob.}
maxima deveniet : qui levem pœni- ^{cap. 6.}
tentia labore fugit , gravissimas
artari pœnas incurret. ita D.Gregor-
ius: Nonnulli , ait , dum temporalia
adversa pertimescunt , distinctioni se-
ternæ animadversionis objiciunt.
huic D. Paucianus accedens : Me-
mentote , ait , quia apud inferos exo-
mologesis non est , nec pœnitentia
tunc tribui poterit , consumpto tem-
pore pœnitendi : festinate dum in
via estis. sacerdotes ecce ignes time-
mus & carnificum ungulas expave-
scimus. comparete cum his æternas
torquentium manus , apicesque flam-
marum nulla ætate morientium.
quæ pulchre Ambrosius ad Virginem
lapsam in hæc verba consignat : Pœ- ^{Ambr.}
nitentia non verbis agenda est ; sed ^{c.s. ad}
actu. hæc autem sic agitur. Sic tibi
ante oculos ponas de quanta gloria
iveris , & de quo libro vitæ nomen-
tuum deletum sit ; & si te jam cre-
das prope ipsas positum tenebras ex-
teriorum , ubi erit fletus oculorum ,
& stridor dentium sine fine. cum
hæc certa fide , sicut est , animo con-

7° CONSIDERATIO

ceperis ; quia necesse est prævaricatrixem animam tartareis pœnis & gehennæ ignibus tradi ; nec aliud remedium constitutum est post baptismum, quam pœnitentiaz solatium quantumvis laborem , quantumvis afflictionem subire esto contenta, dummodo ab æternalibus pœnis libereris. Urgent ægrum morbi corporis ad corporis purgationem ; urgeant etiam nos morbi ad animi purgationem , urgeat salutis aviditas, urgeat æternæ mortis , æternique cruciatus horror , urgeat æternæ vita æternæque gloriae consequendæ spes. quicquid animum purgat id amplectamur , quicquid inquinat fugiamus : inquinat autem imprimis luteum corpus. Fidelissima prorsus hæc D. Ambrosii admonitio est.

Christe Iesu , da , ut omnia vana hæc & fluxa sic possideamus, ne perdamus æterna : sed viam teneamus illorum , de quibus eximie Augustinus : Multi, ait, desiderio salutis, sub jugum liberi veniunt , & paullò ante sublimes ac elati, humilia affectant; cupiunt esse quod ante despexerant , & odisse incipiunt quod fuerant : præsentium hospites, futurorum appetitores , Æternam illam patriam suspirant : abstinentiam deliciis , somno vigilias , paupertatem divitiis anteponunt ; arduum contra vitia laborem , voluptatem

com-

computant: inimicos diligunt, nullis injurii franguntur, propter *Aeternam retributionem.* Ecquis non extremè laboret tui amore, ô *Aeterna Retributio!*

E 4 CON-

Cogitaui dies antiquos, et annos AETERNO,
in mente habui. Ps. 76.

Et enim sagitte tue transiunt: vox TONITRVI tui
in ROTÄ Präsentium pœnaram sagitte transvolant
horrendi vox tonitruī (Ite maledicti in ignem
ÆTERNVM velut rota est, æternum volvenda.

ONSIDERATIO QUARTA.

*Quomodo S. David æternitatem sit
meditatus, & qua illius in
hoc imitandi ratio.*

Quod Deus apostatas angelos, &
homines in extremo judicio da-
mnatos æternum sit puniturus, tam
urum aliquibus & incredibile visum
st, ut etiam Origenes tanti ingenii,
am præcellentis doctrinæ, tam peritus
scripturarum, ausus sit in libris peri ar-
chon docere, damnatos & dæmones
gratia restituendos, postquam in igni-
bus contractam culpam satis eluissent,
hunc præter ceteros D. Augustinus er-
roris damnat & convincit. reperit hic Lib. 21
error non paucos qui assentirentur. de Ci-
per Hispaniam Aniti hæretici eum vit.
disseminarunt, diversis interpretatio- Dei
nibus. Alii damnatos omnes, so- ca. 23.
los alii Christianos; isti Catholicos
tantum, illi solos eos qui largiores
fuissent in dandis eleemosynis, ex
Orco liberandos putabant, quos ta-
met si Augustinus erroris non argue-
ret, nimis tamen aperte divina pagi-
na refutaret. *Discedite à me maledicti in Matth.*
ignem æternum. Et; Ibunt hi in suppli- ca. 25.
cium æternum. Et; Iusti autem in vi-

tam aeternam. nulla hic glossemata;
nullæ opponi possunt explicationes.
Vnde Psaltes divinus, rex David,
duo maxime tempora cordi habuit,
nec tam præteritum quam futurum

Ps. 76. observans : *Anticipaverunt*, ait, *vigilia oculi mei*, *turbatus sum & non sum locutus.* Quid tibi somnum abruptit, beatissime Propheta? quæ hæc antelucana negotia, unde hoc silentium & animi perturbatio? causam audite: *Cogitavi dies antiquos, & annos aeternos in mente habui.* En, hoc est quod illi somnum rupit, præteritos cum futuris æternisque annis contulit, neque hoc solum fecit interdiu: *Et meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum.* Et quod hujus nocturni exercitii est incitamentum? Nunquid in aeternum projicit Deus, aut non apponet ut complacitor sit adhuc? En, ut formidet & horreat aeternitatem, ut divina judicia pertimescat, ne perpetuis in se poenis Deus animadvertat. Et quis meditationis istius est finis, aut effetus? *Et dixi, nunc coepi?* Ita momento pæne, seipso factus est melior, non distulit, non procrastinavit, non in deteriores annos emendationem conjecit. nunc coepi, nunc sanctius vivam, non post horam primum, aut diem. Si ita possem, dicat quis meditari aeternitatem, ut meditatus

meditatus est beatus David , forsan etiam illud , *nunc cœpi* , promptus & hilaris pronunciarem. at ego curis quotidianis involutus , laboribus impeditus , officiis distractus in milles partes , inter homines ago , multum mali video audioque , ita vix locus est apud me tam salubri æternitate cogitationi ; in circulis , in conventibus , in symposiis , ejus generis colloquia nostra non sunt , ut vagabundam per multā mentein ad æternitatis considerationem affigamus. in conviviis quidem , nugis & cyathis res agitur ; seria jam pridem hinc exulant : conventus & circuli tam tetrica vix admittunt. nova ex Italia , Galliis , Hispania petuntur : nimis vetera sunt & sæpius decantata quæ è calo , ex inferis ferruntur nova ; hæc jam scimus. quid opus talia ad fastidium toties repetere ? sic æternitati cogitandæ vix aptus uspiam locus , vix commodum unquam tempus reperitur. Veritas te amet , mi Christiane , quam hæc vere dixisti ! utinam culpam , quam agnoscis , etiam emendes. nimis hoc clarum est , & oculis creditur , nullam pæne in mundo æternitatis curam esse , cum tamen non desint , quæ partim illius nos sæpius , partim quotidie moneant.

Rom. Ecclesiæ ritualis liber in Episcoporum inauguratione , hæc illis

illis verba recitanda esse monet : *An-nos aeternos in mente habe.* Cum summus Pontifex recens electus solenni ritu ad facellum deducitur, est qui præeat, & ardentem stupram concutiens, ter hæc ingeminet : *Pater sancte, sic trans-it gloria mundi.* Quam salubri pio-que instituto quotidie ad omnium actionum initium & finem nos ipsi nobis repeteremus : *An-nos aeternos in mente habe*; præsertim cum est pec-candi occasio, cum dæmonis sugge-stiones urgent, cum lædendæ Con-scientiæ instat periculum, ô tunc *An-nos Aeternos* in mente habe.

I. Diversa ad Aeternitatem cogi-tandam admonitiuncula.

PHilippus Rex Macedo, per nobil-
em Ephebum quovis mane ter
sibi dici jussit : *Philippe Homo es.* suæ
mortalitatis nunquam obliisci vo-luit, quo cautius ageret inter mor-tales. Censeo ego, nullum debere
esse Christiani & Catholici sanguini-s hominem, qui non suus ipse quo-dianus sit monitor, dicatque sibi
consideratius ter minimum ; *Ater-num, Aeternum, Aeternum.* Quare,
Isaias ca. 38. dispone domui tuæ, quia morieris
tu, ait Ezechia regi Propheta, & non
vives. Erit vesper cujus tu posterum
mane visurus non sis, aut erit ma-ne,

ne , cuius non sis habiturus sequentem vesperem. ita ergo tu tua negotia perage , ne laudas Conscientiam ; eo te rebus perituis crede , ne per eas pereas perdasque æterna.

Mos est in Germania & bonus , ut eum sub crepusculum lumen inferatur conclavi , simul etiam addatur Christianum illud : Deus det nobis lucem æternam. In templis ante sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum , perpetui luminis lampas excubat , nuntiatque adesse *Lumen Gentium* , & luminis conditorem. quid hæc nisi admonitiunculæ ad cogitandam æternitatem ? Est etiam aliqua in carceribus æternitas , sed infamis & horribilis , ad perpetuas tritemes , ad perpetuos carceres damnari grave supplicium est , & multis ipsa morte tristius videtur. morbis aliquisque ærumnis pressi , quandam itidem sibi æternitatem imaginantur , unde & voces illas audimus saepius : Nempe hoc assidue ? siccine æternum affigar lecto ? perpetui dolores isti tolerandi ? itane semper vexabor & cruciabor ? æternitates istæ breves sunt , & suo fine clauduntur.

Sed ad carceres redeo eosque perpetuos , quos multisponete & ultro ingrediuntur , & omnem illic vitam volentes consumunt. atque hi , religiosi

giosi sunt viri faminæque , quibus non est difficile Dei caussa æternum mundo valedicere , & sacris sese ergastulis mancipare. Monasterium est Bavariæ , quod ab S. Altone nomen trahit , & in duas classes virorum & feminarum divisum , ut sic distinctum & duplex cœnobium illud Constantinopolitanum , de quo ante , fere æquet , in continuis diu noctuque decantandis Dei laudibus . Hic ergo moris est , cum virgo sacrum velamen in templo accipit , & Christo in sponsam initiatur , finitis publice sacris omnibus , nova Christi nupta in monasterium deducitur per sacrarium ; præeunt illam quatuor è monialibus , & laudabili ceremonia feretrum præferunt , ingressis omnibus sacris virginibus ; fores clauduntur & obserantur , perinde prorsus ac si novæ Christi sponsæ diceretur : Vide , mea Virgo , ut quod jam incipis , rite constanterque perficias . Cogita te nunc viam hanc ingredi , non regressuram nisi mortuam . mundus , & quicquid est mundi , deserendum tibi est , & nec cogitationibus quidem illuc amplius revertendum , tuus tibi Christus sit omnia . Et en per hanc januam transis in domum Obedientiæ , nec redibis per hanc , nisi in hoc , quod vides , retro , cum ultimum iter facies ad sepulchrum , super hume-

os tuarum fororum. ad cœlum tibi
via semper aperta est , hac licet exspa-
ri & excurrere , non ad mundum,
non in patriam , non in paternam
Iomum , vivam enim te jam sepeli-
nus , & tu ipsa tuas is exequias . Hoc
multis spectatoribus lugubre vide-
tur & mœstum spectaculum . Hem-
inquiunt , æterna cavea sic includi,
uno semper loco delitescere , omnem
ad parentes redditum esse præclusum ,
voluptatibus procul degere , ante
mortem sic sepeliri ? horremus nos;
præeant alii atque alia , non sequi-
muri. At dicite vos , quæso Mundi a-
lumpuli , est quod ex vobis sciscite-
tur Isaias vates : Quis ex vobis poter-
it habitare cum ardoribus sempit-
ernis ? Illud vobis videtur intole-
tabile pauculis annis ad vitam san-
cte ducendam , ad cœlum tutius
& certius obtinendum , ad beatam in
cœlo Æternitatem promerendam ,
ad adspectum Dei æternum assequen-
dum includi , cum tamen ii qui reli-
giosè castèque vivunt , sincerius gau-
dium percipiunt , quam qui quotidiani
deliciis & voluptatibus abundant ,
& diffluunt. At dicite vos etiam , nun-
quid damnatis sandapila præferetur ,
quæ significet , illos jam ablegari ad
rogos , & ignis supplicium , sed post
aliquot annorum centurias , mortuos
in feretro efferendos , ô quam op-
tata hæc esset & mitis sententia ! at ,
expellant

Isai:
ca. 33.

Iob. cap. 3. *exspectant mortem, & non venit.* Mille & mille atque iterum mille annis exspectabunt, sed necdum veniet, ipsi tamen exspectant, et si sciunt se frustra exspectare. quisquis cœlum & te ipsum amas, mature *Annos æternos* in mente habe.

Rufio. lib. 2. ca. 17. De non absimili monasterio, si ingressus spectetur, narrat Rufinus Aquilejensis: Apud Thebaidem, inquit, Isidori monasterium tam amplum quam nominatum est, laxissimis mœnibus septum, hortis, portis, & omnibus ad vitæ usum necessariis liberaliter instrutum, ne ulla cuicunque ansa detur, vel caussa cogitandi excursus. hæc enim cœnobii lex est immobilis, ut quaquis semel pedem intulit, hæc nunquam efferat amplius. ad cœlum & ad sepulchrum solum, non alio egressus patebat. Et mirum videatur, inquit Rufinus, quod hac lege ingressos, non legis necessitas, sed ipsius vitæ beatitudo retineat. opus eorum omne est, precari, Deum laudare, religiosis studiis navare operam. quæ omnia ea obeunt industria vitæque sanctorum, ut multi inter eos thau-maturgi, & qui patranderum miraculorum gratia polleant. Ea vero vivunt temperantia & singulari vitæ prærogativa, ut nullus inter eos morbus sit nisi ultimus, hoc est, ipsa mors, quæ omnium ubique clau-

Iaustrorum seras vestesque convel-
it, nec se ullis quantumvis ferratis
ostii sinit excludi. Et nunquid hoc
certiam monasterium, aliquam Aeter-
nitatis umbram præse tulit? sed pro-
rediamur.

**II. Aeternitas omnes Arithmeticæ nu-
meros & leges transfilit.**

Communis & notissima proponi-
solet circa Aeternitatem Arithmeticæ,
quam infantes in scholis docen-
tur, & est hæc: sit mons, ajunt, è mi-
nutissimis arenulis, instar totius ter-
rarum orbis, aut mole & magnitudi-
ne illo major, singulis vero annis non
nisi granulum unicum dematur ab
angelo: quot annorum millia, & ite-
rum millia, & denuo millia; quot
centena millia; imo quot millia mil-
lionum abibunt, donec mons subsi-
dere appareat & decrescere? sed ebat
jam Arithmeticæ magister, & calcu-
lum moveat, numerumque colligat,
quot anni sintabituri, dum mons di-
midius, & dum totus abeat, sic
ab angelo tamen lente ablatus. nos qui-
dem vix aliter istud capimus, ac si
nullus esset omnino futurus finis.
sed erat gravissime imaginatio no-
stra, & hallucinatur turpiter in eo,
quod non satis potest assequi. re ve-
ra istius tanti montis ultimum tan-
dem numeraretur granum. At Aeter-

nitas longitudine incomparabili excedit, (nihil certius) quia finiti ad infinitum nulla est comparatio, proportio nulla. nullos admittit limites *Æternitas*, nullos fines. ergo damnati tam longo tamque incomprehensibili annorum spatio urentur in assiduis flammis, dum mons tantæ magnitudinis, dicto modo posset aliò transferri. sed tantum abest ut eo tempore futurus sit tormentorum modus & finis, ut tunc dici possit, jam primum incipit *Æternitas*; nihil decessit *Æternitatis*, adhuc est integra. Post mille annos, post centum millia annorum, necdum finis, necdum medium, necdum principium est *Æternitatis*. sed ejus mensura est *Semper*.

Eandem hanc Arithmetices rationem circa *Æternitatis* negotium, eodem proflus sensu, verbis paullo aliis, hujus avi Theologus explicat, quæ tibi, Lector, omnia integre & bona fide admetiar, neque enim hæc unquam satis aut dici aut commendari, aut inculcari possunt.

Corne-

Ius de

Lapide

inc. 15

Exodi

v. 18.

Vide, inquit, quam longa sit *Æternitas*? quamdiu regnabit Deus & Sancti? quamdiu ardebunt damnati in gehenna? In *Æternum*. quantum est *Æternum*? cogita centum millia annorum, nihil cogitasti respectu *Æternitatis*: cogita decies centena millia annorum, imo saeculorum; nihil adhuc ex *Æternitate*

Quod si Deus diceret damnatis impleatur terra arena minutissima, ita ut totus orbis hisce arenæ granulis replatur, à terra usque ad cœlum empyreum, & millesimo quoque anno angelus veniat, dematique ex hoc arenæ cumulo unum granulum, euinque post tot millenarios annorum quot sunt granula, ea exhausebit, liberabo vos à gehenna. ô quam exultarent damnati; damnatos se non astimarent. nunc autem post omnes hos millenarios, restant alii, & alii millenarii, in infinitum, in æternum, & ultra. Hoc est pondus grave.

Æternitatis, quod opprimit damnatos: cogita, ô peccator, cogita hoc pondus tibi imminere, nisi resipiscas.

Tom. I

Sum-

mæ

Virt.

par. 7.

de S.

beatit.

Guilielmus Peraldus, Episcopus Lugdunensis, vir perquam religiosus & doctus, hunc ipsum innumerabilem annorum numerum apud damnatos alia nobis ratione meditandum subjicit: Si damnati, ait, singulis diebus non nisi unam exstillaient lacrimulam, cum omnibus adhuc exstilandis guttis asservandam, demum plus funderent lacrimarum, quam mare habeat aquarum; Omnes enim maris guttulæ in numerum & mensuram redigi possunt, cum Deo difficile non sit dicere: Tot maris guttæ sunt, & non plures. At vero damnatorum lacrimæ & numerum omnem respuunt, & mensuram. Eheu, quam non cogitamus ista, & quam peccamus libere, totiusque nos Æternitatis reos constituimus, brevi plerumque, & spurca voluptatula.

Sed & hac ratione calculum ponamus, dum damnatorum annos expendimus: sit è membranis scheda palmum lata, tam vero longa, ut totius terræ globum ambiendo complectatur: hæc continuis & arête sibi junctis novenariis prescribatur ad omnem illam longitudinem; quis jam ille Arithmeticus, qui numerum hunc exprimat, quis mons qui tot grana

grana contineat , quis Oceanus qui tot guttas possideat ? & tamen hoc non est *Eternitas*, ulterius illa protenditur, neque sic circumscribi se patitur; est longior , est extensio: quo usque tandem? *In Infinitum*. Si cor tuum, mi Christiane , nondum in lapidem atque saxum induruit , fieri non potest, ut hæc cogites , & immensum illud *Eternitatis* barathrum non horreas : si ullus in te sensus est , hic erit. at , quod supra demonstravimus , nimum pauci hæc cogitant , & inde salutis tam securi vivunt , ac si cælum nullum esset , nullus Deus , nulli inferi , æternitas nulla ; nullum omittuat diem quem peccatis non onerent , quasi id solum laborent , ut ultimo vitæ suæ die , peccatorum sumimam reperiant quam maximam. atque sic ludibundi adeunt æternitatem , non aliter atque si de carcere aliquot duntaxat hebdomadum ageretur. hi tales , inquit Gregorius lacrimarum caussas tripudiantes peragunt , & mortis suæ negotium ridentes exequuntur. O vere cæcitas , & obliviosa insania ! pro vita brevissima , pro æternitatis umbra , supra vires laboramus , pro æternitate vera vitæ felicissimæ , non dico supra vires , sed nec pro viribus laborare dignarnur: hanc autem vitam non acquirere , est mortem sempiternam incurrere , quæ juxta quod sit tormentum tormentis

tis omnibus hujus vitæ gravius , si-
mul etiam hoc habet , quod æterni-
tate tota nulla sit futura horula qua
quietem , ne dum finem mali ad-
ferat.

III. Considerata æternitatis
efficiens.

ET hoc est quod tam multos Chri-
stianorum , tot sanctorum marty-
rum adeò paratos promptosque fecit ad
quosvis cruciatus , ad quamcunque
mortem , ut cum in summis do'ribus ,
in suomet volverentur sanguine , nihil
ominus tam animosi , & hilares , tam
constante vultu , & ridente ore torto-
ribus insultârint : Annos Æternos in
mente habuerunt..

Et hoc est quod tot hominum mil-
lia , & inter hæc tot prius impios in
solitudines egit , in monasteria & cœ-
nobia conclusit , à vita molli & vo-
luptuaria , ad severam rigidamque
traduxit : Annos Æternos in mente
habuerunt. Et possent nominari ho-
mines religiosi complures , qui et-
iamnum vivunt , & fatentur , ex hac
una Æternitatis cogitatione totum
sibi mundum cœpisse despere ac di-
splicere , talis fuit beata Teresa , no-
væ per terram Hispanam religionis
parens.

Et hoc est etiam quod religiosis
viris ac feminis , omnibusque aliis
severas

everas vitæ leges amplexantibus
facilia reddit omnia & jucunda. hæc
Æternitatis cogitatio laborem om-
nem levem esse persuadet & bre-
vem: hæc eadem preces, studia, vigi-
lias commendat, & amabilia efficit.
hæc famem condit atque sitim, om-
nemque paupertatis defectum miti-
gat. hæc cilicia, rigidos lectos, fla-
gella, & quamcunque vitæ asperita-
tem facit tolerabilem & gratam:
quisquis *Annos AEternos* in mente
habet, & quotidianis meditatiun-
culis altius atque altius illos sibi im-
primit, nulli labori cedit, nullis
frangitur incommodis. huic tu si
regnum offeras, si delicias & volu-
ptates maximas, ille tamen hæc om-
nia suo statu vel pauperrimo non
mutet. & talis de nulla re aut ho-
mione quæritur, omnia perfert, om-
nibus se submittit: nam illud assi-
duè cogitat, & quam hoc atque
hoc, & istud, & illud, modicum
quid est! patiar itaque & durabo,
non durabit hoc æternum. horula
est qua hostes mei me premunt: ejus
pergit detractores, lacerate me in-
vidi, non subtraham me vobis; hæc
est hora vestra & potestas tenebra-
rum: ego diem Domini exspecto;
diem æternum. & quid lamentis
me conficiam? tota hæc vita, unius
horulæ mors est, nec difficilis est vi-
ctoria, triumphus æternus. quid furi-

bundi maris expallescā minacias;
jam portum video. Nunc quidem im-
bres, & tempestatum furor in capita
proborum detonat, at non & olim sic
erit semper, nisi Dei hostibus. Vatici-
natur Daniel: *Multi, ait, de his qui dor-
miunt in terra pulvere, evigilabunt; alii
in vitam aeternam, & alii in opprobrium
ut videant semper.*

In prisca lege Deus Moysi præci-
piens: *Fac tibi, inquit, duas tubas ar-
genteas duætiles; si semel clangue-
ris, venient ad te principes & capita
multitudinis Israël; si autem proli-
xior atque concisus clangor incre-
puerit, movebunt castra.* Duabus his
tubis comparandæ geminæ voculæ:
*Nunc, & Semper: lex mundi est: Nunc
læti simus, nunc carpamus gaudia:
nunc fruamur bonis dum sunt; ve-
nite, nunc coronemus nos rosis an-
tequam marcescant, nunc ubique si-
gna lætitiarum relinquamus.* Qui unam
tantum hanc tubam attendunt, &
ad solum *Nunc* aurem utramque ar-
rigunt, ii sâpe vivunt perinde ac si il-
lud *Semper* nunquam fecuturum es-
set. Ideo castra non movent, pere-
grinos se esse suavissime obliviscun-
tur quoctunque lasciva caro invitat,
benevoli sequuntur, toti aut in-
struendis opibus, aut in fruendis vo-
luptatibus: adeoque illius *Nunc* clan-
gor aures illis obtundit, ut ad optimæ
monita surdi, fecuturum *Semper*

noꝝ

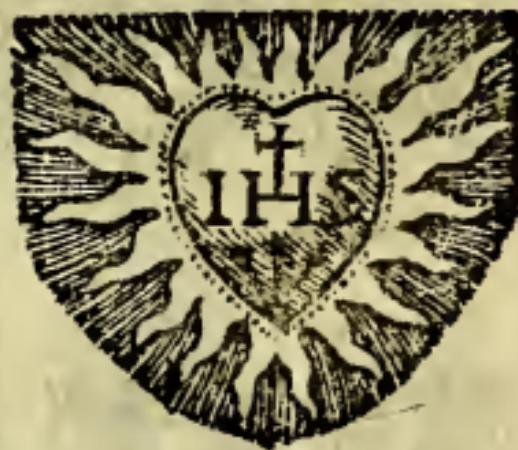
on audiant. ii vero qui utramque
tubam, prout Ecclesia quotidie
is sexcenties clangit, auribus & a-
mo admittunt, illudque brevissi-
um Nunc, cum prolixissimo ac æ-
erno Semper conferunt, non diu de-
berant, castra movent, vivunt ut
eregrini, carnem stringunt, in itine-
re esse meminerunt, divitias & vo-
uptates in patriam præmittunt, ma-
unt illis Semper frui in cælo, quam
Nunc in terra. Certum est, quisquis
concisum hunc & prolixiorum clan-
gorem hujus utriusque tubæ, mente
teria attentaque percipit, & præsen-
tia futuris, transitura æternis con-
fert, ille mox abitum parat, sepul-
chrum circumspicit, funebre lin-
teum exponit, feretrum sibi locat,
sua omnia componit ad iter, ubique
meminit in via se esse ad Æternitat-
em, illudque ea de causa secum af-
fidue pertractat: Poterōne de omni-
bus dictis, factis, cogitatis Deo ra-
tionem reddere? & quando redditu-
rus sum? quam ille sententiam in me
pronunciabit? Nunc ergo mihi mo-
riar, ut & mihi & Deo vivam Semper.
Bene homini illi, qui mature jam
idque quotidie, Æternitatem sic co-
gitat. quicquid agamus, hac via per-
veniemus, & forsitan brevi, ad portam
Æternitatis, ubi totam ante nos Æ-
ternitatem videbimus: mors supre-
ma vitæ hora, ad hoc ostium nos si-

90 CONSIDERATIO
stet, cogetque ingredi. hoc nos moribundi sapientius, & verbis & gestu decent.

Obiit anno Christiano MDCV.
x. Calendas Apriles Justus Lipsius
vir eruditione & scriptis clarissimus
sepe is sibi cum Augusto Euthana-
sian & facilem mortem exceptare
consueverat, liberum etiam in illa
necessitate, & intrepidum animum
utrumque votis accidit: nam unis-
tantum quatuor diebus, sumnum
hoc egit, Mori. toto hoc tempore
nec scriptorum à se, nec studiorum
ullum omnino verbum fecit. Imo
cum solatii à Stoicis magnam illi
materiam supereesse, quispiam insu-
surraret: Illa sunt vana, respondit,
digoque in Christi crucifixi prope
adstantem imaginem intento: *Hæc*
est, ait, *vera patientia*, mox magno
spiritu subjecit: Domine Iesu, da
mihi patientiam Christianam. mor-
bi invalescentis initio, prima illi cu-
ra suit, sacris Pœnitentiæ, Euchari-
stiæ, Extremæ Vnctionis, purgari,
muniri, foveri Sacramentis. piorum
precibus assidue ardenterque expe-
titis, & in altum oculis manibusque
moribundis sublati, sic piè ipse pre-
catus est: O mater Dei, adfis famu-
lo tuo cum tota Æternitate decer-
tanti, & non me deseras in hac ho-
ra, à qua pendet animæ meæ salus
æterna.

Habemus

Habemus hic, mi Christiane, viri
Catholici exemplum nobile: nos iti-
dem à Christo Deo, & à Beatissima
Virgine Dei parente, eadem quotidie
efflagitemus, & ardente animo de die
sæpius dicamus: O Christe Iesu, ô ma-
ter Dei, ad sis famulo tuo cum tota
Æternitate luctatur, & non me de-
seras in illa hora, à qua pendet animæ
meæ æterna salus.

Magister bone, quid faciam, ut habeam
vitam ÆTERNAM. Matth. C. 19.

Facilius est, camelum per foramen acus transire
quam divitem in regnum Dei. Marc. C. 10. Vix
vno in corde morantur, huiusmarum et
ÆTERNITATIS amor.

CONSIDERATIO

QUINTA.

Quomodo alii, etiam improbi, Aeternitatem sint meditati.

Verus Patrum historia narrat, hominem religiosum, super Psalmum octogesimo non meditatum, ad illam lenium verba devenisse: *Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies aeterna quæ prateriit. atque hic hæsisse, nec illud satis potuisse capere, qua tandem ratione mille anni, & una diecula conferri inter se possint. hic submissam Deo ajunt aviculam quæ cantus dulcedine ita delinivit hominem, ut longissimum, quo auscultarat, tempus, vix tuisse horam putarit. Spiritus, ubi vult, spirat.* Non tantum proborum multum S. Davide aeternitatem meditati sunt, sed & improbi, & pæne contra quam volebant.

Refert Benedictus Renatus, hominem vanum & impium, & ad Mundi leges ex amissi factum, cui Fulco nomen, qui uti jejuniis, ita vigiliis inassuetus, & ut in aliis, sic & in somno nil sibi deesse pariebatur: una tamen nox illum deprehendit, qua, ut alias, in utramque aurem stertere non poterat; vigilare illum cogebant inusitata prorsus insomnia;

Ioh. 3.

Lib. 5.
Magui
Ordin.
Chri-
tia-
nor.

è la-

è latere in latus se vertit , nec tamen somnum conciliare potuit ; diem esse voluisse ; hic spiritus domini flare cœpit , quamvis in ignota terra , nam cogitationes bonæ in isthoc homine admodum erant raræ ; incipit ergo è tardio vigiliarum cogitare varia . occurrit hic animo : Ecquid præmii poscis , & sic decumbis biennio aut triennio continuo , in tenebris , sine amicis , in leni morbo , sine ludo & comediationibus , in vinculis istis , sed tamen plumeis , sed tamen etiam sine conviviali & theatrali hilaritate . Et certè solus ego eximius & immunitus non abibo : in morbo cubare debebo , velim nolim , nisi morte repentina & subita obeam , quod Deus nolit (bonus hic ventus , bona cogitationes) quem autem lectum habiturus sum , cum ex isto me mors dejiciet ? corpus putrefacet sub terra ; ita alios , ita omnes video trahari post mortem . quid autem fiet anima in altero mundo ? non omnes , credo , mortales uno loco conveniunt . ubi ergo illi , ubi isti ? an non præter cælum flammæ particulares , an non & inferi sunt ? ah , qualis ibi lectus erit damnatorum ? quot annis illic jacebunt ? quo , post initium , anno flammæ illæ cessabunt ? Christus certe in ignem æternum non solum minatur mittendos impios , sed mittit : res nimis clara ,

imis certa est , ergo æternum in
ammis ardebunt ? ergo mille & ite-
um & iterum mille anni non suffi-
cient ad eluenda brevis vitæ pecca-
tæ ? æternum ergo non videbunt so-
lem , non cœlum , non Deum , æter-
num miserrimi ? ah ! ah ! His talibus
ogitationibus adeo insomnis est
actis & vigil , eoque progressus , ut
noctes diesque ceteros hæc cogitata
æternitas illum sit infectata . voluit
excutere molestos hos animi ver-
nes , non potuit ; ludos , pocula , soda-
es , symposia non intermisit : ita mo-
lestas Conscientiæ querelas , cum in-
ter alios fuit , minus audiit , cum so-
lus ad se rediit , non effugit . inhære-
bat animo æternitas , & urgebat , tan-
dem statuit emendare vitam , & me-
lioribus se studiis dare . Et quid ego ,
ait ipse secum ; miser hic ago ? fruor
mundo , nec fruor . multa patior quæ
nolle , multis careo quæ habere vel-
lem . servio : sed quis mihi merce-
dem ? facile vidi haec tenus quæ sint
Mundi præmia , cum diu servieris . &
fac frui me deliciis , quascunque op-
tate possem . & quamdiu hoc dura-
bit ? nec in crastinum quidem certus
sum vitæ ; satis id probant quotidiana
funera . ô æternitas si tu non es !
ô æternitas si extra cœlum sis , vel
in mollissimo leæto injucunda eris &
acerba . ægre quidem abstrahimur
ab iis quibus insuevimus , durum
est à

96 CONSIDERATIO
est à lautioribus epulis , largioribus
poculis , carioribus sodalibus sic avel
li. at si cunctemur , mors prævenit , &
rapit hæc omnia. quid ergo differs
quin honestam tibi necessitatem in-
dicis ? Age , alius ero , aut nullus. vita
hæc nimis mihi brevis est , nimis est
longa Æternitas. alio nunc eundum
est. non muto : iti pergo : Salve nunc
mihi & Diva Perennitas.

Fecit quod dixit , & sacræ Cister-
ciensium familiæ se addicens , probe
vixit , pie mortuus est.

O æternitas , quam pauci sunt qui
sic serio de te cogitent , quam multo
pauciores qui perpendant & inhæ-
reant ! omnia alia quæruntur , sola
vitis est æternitas. divitiae cogitan-
tur , sed fluxæ & relinquendæ : hono-
res ambiuntur , sed brevi adimendi:
voluptates amantur , sed quæ maium
& acerbum habent finem : quies de-
sideratur , sed quæ non diurna est:
amicitia expetitur , sed quam mors
dirimit : conversatio passim in voto
est , sed non ea quæ in cœlo. abun-
dantia quæritur , sed eo loco ubi de-
fectura est. quod si æternitatem co-
gitaremus sæpius , certe in res tam
brevis avi ; nostra minus calerent
desideria testem do D. Bernardum :
Æternis inhianti fastidio sunt tran-
sitoria.

Sunt autem qui nescio quam æter-
nitatem ore volvant , & quædam eju-
rent

rent æternum vitanda. audiuntur quandoque ejuscemodi promissa: In æternum suspectum hunc & peccati autorem locum cavebo; hominem illum, illam feminam, illum in malo socium æternū non adibo amplius, commissationes illas, & istas choreas æternum evitabo; satis est semel, satis est toties hic & illic, cum his & illis peccasse. Bene, mi homo, proponis, & quia peccatum metuis, etiam peccati periculum jure fugis, sed utinam tam sancte serves, quam facile promittis. Aliquando vix dies aut horæ abeunt puerulæ, cum idem omnino facis quod adeo ejurasti, & execratus es. Consideratè hic agendum est, & fortiter. nil temere Deo promittendum; quod vero promissum, sancte constanterque servandum est. exemplis admodum luculentis docemur, quam puniat Deus, si fidem illi datam frangamus.

I. Hominis & araneæ labores collati.

Alia est æternitas, sed pessima, quam si bimbi pollicentur ii, qui cœlum sibi struere volunt extra cœlum, & beati es: antequam mortui. Propter hoc, ait Iesus, audite verbum Domini, viri illusores: dixitis enim, percussus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. ô insani, quam nullæ est hæc veltra æternitas!

98 CONSIDERATIO

nil stabile aut perpetuum in hoc car-
cere. Regius Vates eleganter id ex-
plicans : *Anni nostri*, ait, *sicut aranea
meditabuntur*. Non potuisset brevius
& ntelius. quid enim aliud sunt o-
mnes anni nostri, nisi continua exerci-
tatio & laboriosa meditatio ? totum
vitæ nostræ tempus vanis laboribus,
multis doloribus, variis timoribus,
crebris suspicionibus, sollicitudinibus
pâne innumeris exercetur ; sicut aranea
cum fila filis nequit ; catenatus &
continuus est noster labor, continua
sospiria, jam ut illo fruamur, jam ut
istud amoliamur à nobis. multa fa-
cimus & laboriosa suscipimus, & heu-
nescimus quod aranearum telam texi-
mus, grandi labore, raro successu,
nullo effectu. *Anni nostri sicut aranea
meditabuntur*. Aranea laboriosè
telam suam orditur, diu multumque
discurrit, hac illac circuit, in idem sæ-
pius redit, seipsum consumit, dum
suam illam multiplicium filorum ro-
tulam absolvat. exenterat & evisce-
rat sese, ut suum illud perflatile ten-
toriolum ex arte concinnet. quod ut
stiblime suspendat, affigat, firmet-
que, sexcenties it & redit, nec visce-
ribus suis parcit, ne eiter ea in tenuissimam
hanc texturam impendit, cum
vero tralucidum hoc & subtilissimum
conopeum jam pender alligatum, &
textile hoc opus absolutum est, ad
levem scoparum ductam omnis labor

inter-

Alii
aliud
sen-
tient:
non li-
ugo.

intercidit & perit ; misella vero aranea vel in tela sua interficitur , vel ea velut laqueo trahitur ad mortem , pede obterenda . ita imprudens animalculum aut funebre sibi ipsi lin- teum nevit quo involveretur , aut restim confecit quo necaretur . Ita prorsus homines , instar aranearum , multis sese laboribus exhautiunt , ut in altum emergant , ut voluptatibus affluant , ut opes struant , ut retineant , & augeant . hisce conatibus omne suum ingenium impendunt , & sape valetudinem discurrunt , fatigantur , sudant , enervantur ; uti aranea viscerum egestu . & cum omnia fecerint , telas aranearum habent & textrinum opus , ad capiendas muscas . sape suo ipsi operi immoriuntur ; dies quos geniales sperabant , fatales inveniunt ; sepulchrum est , quod palatum esse censebant . sic anni nostri velut aranea meditantur : vere maximam partem meditantur tantum , plurima namque facturos nos proponimus , pauca facimus , & plerumque quæ rectius non faceremus nullam habent perpetuitatem , ad quæ tanto molimine tendimus , & plerunque non pervenimus . ita pactum cum morte , foedus cum inferno nullum est . tabescimus omnes & morimur . hoc pessimum , quod ita cœci adeamus æternitatem , quam nunquam exhibimus .

Guerricus, cum audisset in templo
Cap. 5. legi è libro Geneseos: Factum est o-
 mne tempus quod vixit Adam non-
 genti triginta anni, & mortuus est.
 Et facti sunt omnes dies Seth nongen-
 torum duodecim annorum, & mor-
 tuus est. factique sunt omnes dies
 Enos nongenti quinque anni, & mor-
 tuus est. Et facti sunt omnes dies
 Mathusalem nongenti sexaginta no-
 vem anni, & mortuus est, &c. ita
 mortem concepit animo, & se quo-
 que moriturum, tam valide impressit
 menti, ut demum in S. Dominici le-
 ges jurarit, quo mortem sanctius obi-
 ret, & tutius adiret beatam æternita-
 tem, quando hic nulla est reperienda
Æternitas.

**II. Quæ in mundum sit omnium
 optima quæstio.**

Matth. **R**efert D. Matthæus, venisse adole-
¶ 9. scensem ad Christum, qui quæ-
 stionem proponeret. Probus fuit hic
 adolescent, quod ex D. Marco licet
 conjicere, nam genu flexo venit, &
 Servatorem interrogavit in hæc ver-
Matth. ba: *Magister bone! quid faciam, ut vi-
 ¶ 9. tam aeternam percipiam?* Praecepta nô-
 sti respondit Christus, si vis ad vi-
 tam ingredi, serva mandata. Philip-
 pis in urbe Macedoniæ, custos car-
A&tor. ceris Paulo & Silæ ad genua acci-
 e. 16. dens, quærit: *Domini! quid me
 ¶ 33. opor-*

oportet facere , ut salvus fiam ? Optima quæstio; nil melius , nil & utilius potuissent hi quærere : Sed , ô bone Deus , ubi hæc quæstio in Munde ? perpetuæ ubique quæstiones volant ; hæc una ferè nusquam . plerunque suis se quæstionibus produnt homines , protrahuntque in lucem vel simplicitatem , vel curiositatem , vel latentem alium animi morbum . qui adeo gnave quærit , ubi venale sit vinum bonum , satis aperit quid curæ sibi sit . quærit aliis , ad quod non possit non erubescere auditor : satis hic patet , cor plenum esse eo quo os abundat . plena sunt omnia quæstionibus , sed quam rarum est , ut alter alterum interroget ; Putasne hæc via ad cælum ducat ? Omnia quidem vitiorum hoc est : maxime libidinis & luxuriæ , ut cum quis profundum petit & incipit submergi ; non facile serio sinceroque animo quærat : Istóne vivendi genere beatam æternitatem obtinebo , siccine itur ad astra ? sed tamen ii omnium minime hoc quærunt , quibus jucunda & suavis est vita ; qui parum mœroris sentiunt & afflictionis , aut si sentiunt , omnia agunt , ne sentiant ; Pauci , apud illos extremum malorum est : modo ipsis nunc bene sit , quicquid fiat aliis , quicquid futuruim sit in illa , de qua nil cogitant , æternitate . Quotidianum illorum car-

men est : Cœlum cœli Dominus,
terram autem dedit filiis hominum.
nec defunt eis corporis & animi vires,
quibus hominum conatus ad momen-
tum effugiant : sed ut in longas illas
summi judicis manus sine effugio in-
cidant, & longissimas scelerum suo-
rum luant pœnas. quod si Deus ar-
canissimis suis judiciis hominem rejiciat,
reprobetque, & ex impotentis
animi libidine permittat vivere, ple-
raque illi omnia prospere & feliciter
evenire sinit, ne miser bis puniatur,
hic & illic, &, si quid boni fecit, mer-
cedem statim recipiat. de ejusmodi
male fortunatis hominibus, vere pro-

Ps. 72. nunciavit illud Psalter regius : In la-
bore hominum non sunt, & cum ho-
minibus non flagellabuntur : ibunt in
adventionibus suis. & hic est mi-
serissimus vitæ status, si qui esse po-
test. quia quem Deus destinavit du-
cere in viam beatæ illius æternitatis,
huic certe non parcit, sed *afsiduat illi*
flagella. Ex innumeris testibus sisto
unicum, sed magnum; nil simile mul-
tis retro sæculis visum auditumque
censeo.

III. Quomodo Deus hic puniat, ut ibi parcat; inauditum exemplum.

A Nno post Virginis partum millesi-
mo centesimo octogesimo quin-
to, Andronicus Orientis Imperator,
lectio

tertio imperii sui anno , ab Isaacio Angelo victus , duabus gravibus ferreis catenis collo injectis , & compeditibus oneratus , verbis contumeliosissimis exceptius ; ita demum ornatus ad Isaacum perductus est . hic illi saevities & tyrannis exprobrata , facta omnibus licentia , quidlibet in illum audendi . jucundum fuit irritatis , ab hoste vindictam sumere . itaque impinguntur ei colaphi , tergum ignominiosè pulsatur , barba vellitur , capilli trahuntur , dentes excutiuntur : in publicum deinde protrahitur , omnium ludibriis exponitur , etiam à mulierculis pugnis cæditur : post dextra ei præcidiatur , & sic mutilus infurum & latronum ergastulum detruitur , sine cibo , sine potu ; sine cuiusquam officio . Paucis elapsis diebus , alter ei oculus effoditur , ipse sic fœde habitus , & uno tantum oculo unaquaque manu deformis , curta insuper breve turicella male amictus , capite raso & glabro infamis , scabioso camelo aversus imponitur , iudicra ex allio corona caput præcingitur , cameli cauda pro sceptro laevæ inseritur : sic per forum triumphi forma , lenta pompa deducitur . hic plebs petulantissima , & circumforanea sordida turba , efferatis animis in eum fecit impetum , nulla habita ratione , quod is nudius tertius fuisset Imperator , regio dia-

104 CONSIDERATIO
demate redimitus, ab omnibus lan-
datus, cultus, celebratus, adoratus
quodque & ipsi jurejurando fidem
suam & benevolentiam erga illum ob-
strinxissent: furor omnibus ministra-
vit arma, clavas alii in caput impe-
gerunt, sordibus alii nares opple-
runt; alii spongias, hoiminum, pecu-
dumque excrementis & oleto plenas
in faciem expresserunt, verubus alii
latera pupugerunt. Illi lapidibus, hi
luto petiverunt, isti rabidum canem,
fungum alii & bardum proclamârunt.
Impudens muliercula, ollam è culi-
na raptam bullientis aquæ plenam, in
transeuntis istius imperatoris caput
effudit: nemio erat qui ei non male
faceret. Ita demum summo ludibrio
in theatrum perductus, & mox ca-
melo detractus, inter duas columnas
pedibus suspensus est. Qui sexcenta
mala jam perpessus fuerat, virum ta-
men & heroëm se gessit plane Chri-
stianum. lamentari, & ejulare, aut
fortunam accusare auditus non est; &
frustra id fecisset: cum Deo cœpit
rationes ponere, & noxarum veniam
orare, illud enim solum identidem
ingeminabat: *Domine miserere, Domi-
ne miserere.*

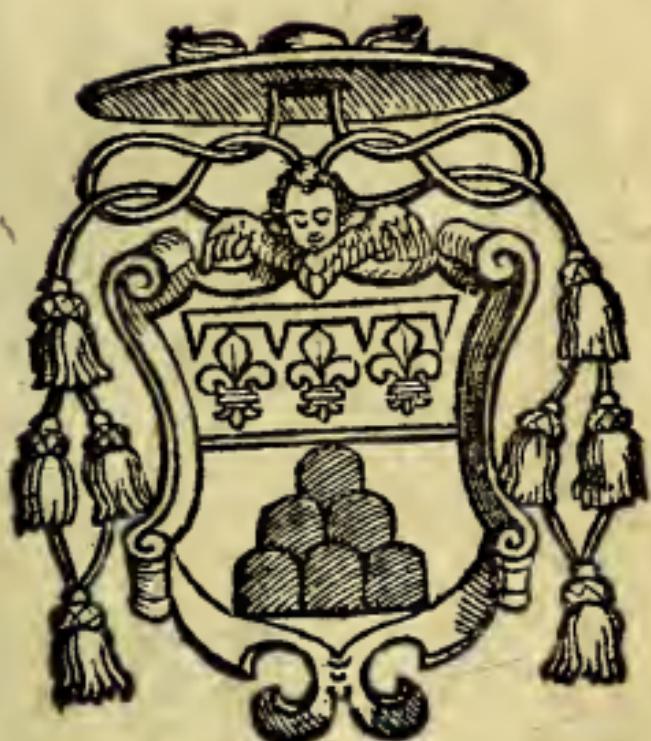
Miser Andronice, quod tanta fer-
re cogaris; felix, quod patienter fe-
ras, & agnoscas peccata sic esse ex-
pianda. Sed nec suspenso furibunda
turba, dum vixit, pepercit: direpta
tuni-

unicula, variè manibus agitarunt, & acerarunt. ferocior unus ensem perpendentis alvum ad intestina adegit. duo alii periculum facturi, utrius gladius esset acutior, ambabus annixi manibus, aversum corpus transfixerunt. hic miserrimus Imperator, mutilatam dexteram ægrè admovit ori, calidum ex ea sanguinem, ut multi putabant, ob recentem plagam, adhuc stillantem, exacturus; sic misere vitam abrupit. Diebus aliquot interiectis, ex infami furca distractus, sub theatri fornicem pecudis instar projectus est, dum humaniiores aliqui in locum alium translulerunt, eum tamen à nemine sepeliri permisit Isaacius. O Andronicus, ô Imperator Orientis, quantam tibi Deus fecit gratiam, qui hæc te pati voluit paucis diebus; ne perires omnibus diebus; brevi tempore miseristi, ne essem æternum. nec dubitem quin Annos Æternos in mente habueris, cum hæc tam fortiter toleraris.

Scripsit hæc qui ævo illo vixit Nicetas Choniates, qui & Andronicum ab eo commendat, quod fidei Catholicæ tenacissimus fuerit, simul & devotissimus D. Apostolo Paulo, cuius Epistolas, præ manibus, & nunquam non apertas habere consuevit. Neque vero Apostolus istud obsequii gratis sibi deferri est passus; cu-

ram gessit sui cultoris Andronici, cu-
cum exitum immineret, imago Apo-
stoli auro exornata & in æde sacra col-
locata, ubertim illacrimâsse visa est,
quod ostentram, ipse statim Androni-
cus, non aliter atque venturæ cladi
nuncium accepit.

O Christiani, *Annos Eternos in-*
mente habete; sic, quicquid malorum
ferendum est, longe facilius perfere-
tis: breve videbitur, quicquid cum
æternitate confertur. Id enim quod in
2. Cor. præsensi est momentaneum & levetribula-
tionis nostra, supra modum in sublimitate,
æternum gloria pondus operatur in nobis.
Hinc tam serio clamat & precatur Au-
gustinus: Domine, hic ure, hic seca,
modo in æternum parcas. Et D. Ful-
gentius, et si sanctissimus, morti vici-
nior, septuaginta diebus antequam fi-
niret, identidem clamabat: Domine,
da mihi modo patientiam, & postea in-
dulgentiam. Hæ illius voces & vota
fuerunt, usque dum exhalaret. Certe
Deus iis omnium minime parcit, quos
per totam æternitatem secum retine-
re decrevit.

*Edificationem ex Deo habemus, domum no
manufactam ÆTERNAM in cælis. 2 Cor. 5.*

*Nemo meas miretur ædes; palatum hic habito
amplissimum, cum ÆTERNOs orbi carceres
et ÆTERNAS celi MANSIONES cogito*

CONSIDERATIO

SEXTA.

quomodo Sancti Patres, Ecclesia, Scriptura Aeternitatem meditandum ingerant.

Itus Catholicus est, statis annidiebus supplicare & circumire, Dei Divorum honori augendo. Aemulatur id dæmon: habet ipse suos qui supplicant & circummeant. Vedit hos regius vates: *Impii in circuitu ambulant.* Vitam suam sic instituunt, ut à convivio ad convivium, à deliciis ad felicias, à scelere in scelus. hic illum circuitus est; & cum putant hunc inequitatem circuitum pæne completum, & utcunque circinatum libidinis suæ orbem, denuo incipiunt, ad priora & antiqua redeunt, dum morsata circummeuntibus non vocata occurrat.

Liberi Job hanc inter se legem stauerant, ut in orbem transirent dies convivii; alteri ab alteris invitarentur. Optimus illorum parens probe advertit, orbicularem hunc conviviorum transitum sine peccatis vix futurum: *Propterea mitiebat ad eos, & sanctificabat illos, consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis.* Vt ergo impii voluptatim circuitione gaudent, & in bonis dies suos ducent; ita Deus circuit-

XII CONSIDERATIO

circuitum cum illis instituet, sed perpetuum, sed in tormentis, sed æternum. Idem hoc beatus David præ-

Pl. 76. dit: *Etenim sagitta tua transeunt, et tonitru i tui in rota.* Fames, bellum, pestilentia, ærumnæ, morbi, calamitate mors ipsa, aduersa denique omni quæ ante mortem primam nos premut, Dei sagittæ sunt, sed transvelant; alatæ sunt, celerrime ab his ad illos atque alios transiliunt. At vero vox tonitrui, vox iræ & furoris divini in inferorum ergastulis, velut rota circumagetur, idque æternis sacerulis; rotata hæc veluti si pulvere tormentaria stipata sit, ubi semel ignem conceperit, ardebit in omnes æternitates. Ign.

Deut. 32. *succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* Est aliud hic circuitus, isque etiam æternus: ab inexplicabili frigore ad immensos ardores, & ab his ad illud iterum regressus

Iob 24. erit. Ad nimium calorem, inquit Iob, Matth. 22. ab aquis nivium transeat. Quod expressius & stridor dentium, & oculorum fletus designat. Horribilem hand & incomprehensibilem æternitatis rotam, quo plenius depingamus, ordo postulat, ut qua ratione sancti Patres cum Ecclesia, hæc cum divina Scriptura in hoc conveniat, ostendamus. Variæ ab his admonitiones sunt; quas si attendamus, æternitatis non facile obliviscemur.

*E. Sanctorum Patrum & Ecclesia
circa hoc responsa.*

EX omni numero Sanctorum Patrum, quinque potissimum audiendi sunt qui diversis temporibus vixerunt : Augustinus, Chrysostomus, Gregorius, Bernardus, Laurentius Iustinianus.

Prima h̄ic est quæstio, sed quæ vacua & stulta videatur. Quid facilius aut tolerabilius sit, triduo pati capitis, oculorum, dentium vel calculi dolores, vel viscerum tormina, vel (si qui alii sint acuti dolores) noctes diesque omnium non videre, sine omni pæne respiratione torqueri ; aut certe de pīce, in quo fel compressum est, frumentum edere. Ridicula prorsus & odiosissima quæstio. multo quam suauius est, totum ejusmodi felleum pīcem devorare, quam diem dūntaxat unicum tantos perpeti dolores : illi nescis amarities nec vitam auferet, nec ex se morbos creabit ; os solum, quod acerba respuit, maxime conqueretur. Rechte responsum est. interea vero quot hominum millia primum eligunt seu verbis, seu facto pīso ? quoties in exhortationibus, in confessionibus, concionibus clamat, quam diserte & aperte prædictur : En, agitur de animæ veteri salute æterna ; æterni vos cruciatus

112 CONSIDERATIO
ciatus manent. si hac via porrò estis: Christus aliam monstravit, alia invicit: redite, resipiscite, satis diaberratum est. in voluntate vestra Iustum est cœlo frui, aut excludi: Devolentibus non deest. habent quidem amaroris aliquid abstinentia & jejunium, criminum confessio & corporis castigatio, sensuum custodia & victoria sui; vita casta & continens non est negotium cuivis facillimum quicquid id est, ferendum est aliquid. Nonne oportuit & Christum pati & sic intrare in gloriam suam? ne terreat brevis labor: pauculis annis aut forsitan diebus tantum, fortis & Agere & Pati necesse est, quietus & gaudium erunt æterna. vincit omnia qui se vincit, qui se continet qui pravis affectibus suis violenter resistit, idque propter cælum, propter Christum, propter beatissimam æternitatem: Christus suis post resurrectionem apposuit piscem pruni impositum, quo doceret quanta forent adhuc sustinenda: vitam a mœnam & suavem non esse cogitandam: lapidandos, flagellandos, crucifigendos, excoriandos; hanc enim viam esse ad latam olim resurrectionem, & æternitatem inter beatos ducendam: omnia quæ videmus modica esse & exigua, nec comparanda cum immortali, & quando videtur, beatitudine. Hæc

dicunt

icuntur, sed hæc non curantur. Et
hic ille felleus piscis est, qui toties
in concionibus, in libris apponitur,
nam hæc aliaque his similia sæpe sæ-
pius ingeruntur & inculcantur, le-
guntur atque audiuntur, & tamen
non creduntur, parvi penduntur,
curis aliis & oblivione sepeliuntur.
& quoties ipsa etiam **Conscientia**
concionatoris vices agit, & salubria
hæc monita obtrudit, instat, dehor-
tatur, vellicat, nihil efficit: frustra
omnia. nam multis nec conciona-
tor persuadet nec **Conscientia**. con-
tra obducunt illi, & sua etiam axio-
mata regerunt: *Modo hic bene: futura*
sunt incerta: presentia modò commode
habeant: nullus mortuorum revertitur,
non enim est qui agnitus sit reversus ab
inferis: venite ergo, fruamur bonis. hæ-
llorum sunt cantilenæ. Sed pro-
positam quæstionem definiat Augu-
stinus: Melius est, inquit, modica a-
maritudo in faucibus, quam æternum
tormentum in visceribus. ita prorsus,
vere melius est in hoc quam altero
mundo contracta debita solvere: lon-
ge satius est sexaginta aut septuaginta
hic annis corpus exercere continuis
& quotidianis jejuniis, flagellis, cili-
ciis, quam illic vel uno die in tormen-
tis detineri. sed alias è SS. Patribus
succedat.

S. Chrysostomus secundam propo-
nit quæstionem. Si quis, ait, intra
H. cen. Hom.
20. ad
pop.

centum annos , una solum nocte suave latumque somnium vidisset , centenis ob id annis puniretur , an somnium hoc appetendum esset ? quod autem , inquit , est somnium ad centum annos , hoc est praesens vita ad futuram , imo multo minus ; & quod est gutta ad pelagus , hoc anni mille sunt ad futuram æternitatem . & alibi Hom.
as. in
ep. ad
Hebr. hoc confirmans : Tempori , ait , infinito quod conferes ? quid sunt decem millia annorum cum sæcula cogitas infinita ! nonne quantum est stillicidum minimum , abyso comparatum ? Noli post hanc vitam spectare finem , ubi pœnitentiae remedium nihil valet , ubi lacrymæ cadunt , sed nihil profuturæ ; verum etsi quis ibi dentibus fremat , etsi linguam ardentem exserat , digito guttam instillabit nemo , sed audiet illa quæ dives audivit . detur igitur quod per totam vitam nostram voluptati vacaverimus , sed quid hoc ad sæcula infinita : hic enim & bona & mala finem habent , illic autem immortales pœnae ; hic si ardeat corpus , egreditur anima , illic verò incorrupto corpore resurgente , semper anima comburetur : peccatores enim incorrupti resurgent , non ut honorentur , sed ut immortaliter permaneant in tormentis .

Post Chrysostomum Divus Gregorius respondet ad illud cum quæri solet ,

solet, An non celerior sese insinuet
ebrietas cum in cella bibitur ad do-
lia, quam cum in triclinio? Glo-
riatur cælestis sponsa Salomonis o-
re: Introduxit me rex in cellam vi-
nariam, ordinavit in me charita-
tem. In quæ verba Sanctus Grego-
rius ita differens: Quid per cellam,
inquit, vinariam congruentius quam
ipsam arcana æternitatis contem-
plationem accipimus? Et certe qui-
cunque cogitationem hanc de Æter-
nitate paullo altius in animum de-
miserit, gloriari poterit: Ordina-
vit in me charitatem; nam melio-
rem servabit ordinem amoris, se-
psum minus, plus atque ferventius
Deum, & propter Deum, ipsos et-
iam inimicos amando. Sed &
hoc habet isthæc cogitatio, ut
qui eam paullo largius delibat, e-
brius fiat, sed ebrietate optimo-
rum desideriorum, quæ non eant
nisi ad emendationem vitæ, ad cœ-
lestem patriam, ad æternas volu-
ptates. Apostolis exprobratum est,
ebrios esse musto; erant certe, sed
ex hac cella. quamvis autem D.
Gregorius æternitatis sapientius me-
minerit: illud tamen ab ipso bre-
vissime simul & verissime dictum
est: Momentaneum quod delectat, a-
ternum quod cruciat. hic merito qui-
vis optet cum Icbo: Quis mihi Iob 19
det ut exarentur in libro, stylo
H 2 ferreo,

116 CONSIDERATIO

Ferreo, nimirum hæc ipsa verba; Momentum quod delectat, aeternum quod cruciat. liber huic Scripturæ aptus, scor hominis est; calamus aut styrax ferreus, seria meditatio; liquor purpureus, Christi sanguis. & hæc verba sic insculpta pectori, tum maxime volvenda sunt, & crebrius iteranda, cum voluptas ab blanditur, cum libido stimulat, cum invitat luxuria, cum refragatur caro, cum spiritus flaccescit, cum peccati occasio est aut periculum.

S. Bernardus quarto loco venit, paullò post ad præmittendam questionem responsurus. Vita humana ea est, ut homines sint diversissimi sensus, quemadmodum diversissimi sunt vultus. Reperiuntur qui continue & graviter affligantur, ut pæne succumbendum putent afflictioni. hunc egestas, illum morbus, istum occulta debita, curæ alium, hunc injuriæ aut calumniæ ita premunt & perturbant, ut qui pusillanimes sunt & impatientes, nonnunquam mortem sibi optent, ad flumen aut ad restim properent, sic enim miferi finem ærumnis imponendum arbitrantur, cum earum faciant initium, cui nullus concedetur finis. Contra probi alii & ad omnem Dei voluntatem paratiissimi, nec cito mori cupiunt, nec diu vivere. vult Deus illos mori? idem volunt & ipsi: vult cito mori? hoc ipsum.

ipsum & illi volunt. vult diu vivere & non resistunt. ita idem illis cum Deo & velle & nolle est. Præter duo hæc hominum genera, pars maxima est, quæ longam vitam desiderat, nec ullus fere tam senex, quin speret & cupiat annum adhuc unum vivere, apud hos nulla ferme satietas est vitæ, mors istis nimium properat, nimis adest matura, & ante tempus venire creditur. Hic jam quæri posset, quinam hominum vivant aut victuri sint diutissime? D. Bernardus in divi- In PL.
num hoc promissum : Longitudine 90.
dierum replebo eum, admirabundus ser. 17.
exclamat : quid tam longum, quam
quod æternum est? quid tam lon-
gum, quam quod nullo fine præci-
ditur? bonus finis vita æterna, bo-
nus finis qui finem non habet. Ad-
dit : Verus dies qui non novit oc-
casum, æterna veritas, vera æterni-
tas, ac proinde vera æternaque so-
cetas. Ita dicendum est, illos solum
vita verè longa victuros, qui nun-
quam morientur in cœlo : & illos
morte eheu! nimium prolixa moritu-
ros, qui semper morientur, qui nun-
quam vivent in tartaro, et si semper
vivant.

B. Laurentius Justinianus, ultimum nobis quæsitum explicabit, plurima sunt in hoc orbe, quæ natura ita uni assignavit loco, ut in aliis reperi non possint, aut non nisi pars illorum. de

118. CONSIDERATIO

floribus novi orbis solum potest haberri semen; de multis animantibus sola pellicula. Aeternitas, ita res est alterius mundi propria, ut illius non nisi semen hic habere possimus. quod ergo semen est Aeternitatis?

Semina aeternitatis, ait Laurentius

<sup>Lib. de
obed.
c. 26.</sup> Iustinianus, sunt haec: *Contemptus sui, Charitatis Donum, Operum Christi Gustus*. Contemnere alios, arbor est qua. totum tegit mundum, & pro inferorum incendiis excrescit amplissime. contemnere seipsum, & minimum est semen, & ignotissimum mundo: istud è calo attulit Christus, qui exinanivit semetipsum, formam servi accipiens & factus obediens non tantum usque in stabulum, in praesepi; sed usque in Calvariam, usque in crucem, ad mortem, in sepulchrum, in limbum, propter quod & Deus exaltavit eum. En, crevit hoc semen in latissimam propaginem, in arborem omnium altissimam. de *Charitate* idem beatus

<sup>De dif-
cipl. &
con-
versat.
Monast
Luc. 7.</sup> Patriarcha mentionem faciens; Iuxta *Charitatis*, inquit, mensuram, aeternæ retributionis est gloria. nam cui minus dimittitur, minus diligit. Minus obtinet gratiæ, qui minus habet charitatis; ubi vero minor est gratia, minor erit & gloria. ita omnino, quanto magis Deum amas, tanto magis aeterna tibi præmia cumulas. totallex, est Amor, sed purus, castus,

divi-

divinus. Tertium erat, *Gustus Operum Christi*. scitam est de iis qui student Rheticariorum: proficere censendos esse illos, quibus Cicero sapit; ita prorsus affirmari potest, in virtute progredi eos, quibus divina Christi documenta non desipiunt. quisquis in Christi verbis, factis, vita vix quidquam gustus invenit, non afficitur, non delectatur, non moveretur iis quæ ad animum & pietatem, quæ ad beatitudinem & divinam spectant: at vero comedere, bibere, ambulare, ridere, jocari, ludere, per quam sapiunt; is tuto sibi ipse dicat: O mi Deus, quam nullum est in me semen Aeternitatis! cum enim in memet descendeo, manifeste in me deprehendo, quos ego patiar manes, quo meus me invitet affectus: choreas ducere, conviviis hilarescere, ad pocula vigilare, fritillum & tesseras movere, inaniis & fabulis auscultare, impuras pagellas lexitare, ad cantiunculas Venereas plaudere, sociis paria facere, hoc possum, hoc mihi jucundum est & volupe. at vero multa de Christo, de divorum vigiliis & jejuniis audire vel legere, hoc injucundum est & insuave; ægre tota duro concione, una illius horula ceteris longior videtur, & ideo vel somno vel colloquio fallenda. de hoc tali homine sententiam pronuncia-

120 CONSIDERATIO
re facile est: *Operum Christi nullus est*
hic Gustus. sed Ecclesiae de Aeternitate
sensum videamus.

Tanti facit Ecclesia memoriam Aeternitatis, ut nullus sit psalmus, precatio, hymnus, quem non finiat Aeternitatis memoria; hinc perpetuae & solennes psalmorum clausulae: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio (ante omnem scilicet principium ab aeterno, absque omni principio) & nunc, & semper, & in saecula saeculorum, infinita, innumera, incomprehensibilia. taceo vestes, ritus atque ceremonias sacras, quarum non paucae eandem Aeternitatis memoriam ingerunt, sed a rivulis ad ipsum fontem progrediamur.

I I. *Scriptura divina clara de Aeternitate testimonia.*

Res solum testes produco: Prophetam, Apostolum, Euangelistam.

Quanti quotidie gemitus eunt hominum abjectorum & despectorum ab omnibus? passim reperias qui dicat: Miserum me, quam paucos ego, quia pauper, amicos numero; apud omnes inhonorus jaceo, ubique spenor, omnium pene pedibus proteror: exspecta, mi homo, paul-

aullisper , & patere , nondum o-
nnium dierum soles occubuerunt :
romissum divinum attende ; Baruch Cap.5.
ronunciat : *Circumdabit te Deus diplo-*^{v.2.}
e justitiae, & imponet mitram capiti ho-
oris aeterni.

Sunt alii qui naturam accusent , &
vitam cornicibus longam , brevem
nimis concessam homini queran-
ur. Audite queruli , adhuc alia su-
perest vita , ubi brevis hæc & vana
desierit ; Beato Paulo credite testifi-
canti : *Scimus quoniam si terrestrius do-*<sup>2.Cor.
s.</sup>
mus nostra hujus habitationis dissolvatur,
quod adificationem ex Deo habemus , do-
mum non manu factum , aeternam in cœ-
lis. Quæ ergo tanta jactura est , si
luteum hoc tuguriolum nostri cor-
poris corruat , cum palatum au-
reum nobis paratum sit , nunquam
ruiturum ? Prophetæ & Apostolo te-
stis accedit Euangelista Matthæus ,
cujus ore in hæc verba Christus lo-
quitur : *Si manus tua vel pes tuus Matth.*
scandalizat te , abscinde eum & proji-^{13.}
ce abste ; bonum tibi est ad vitam in-
gredi debilem vel claudum , quam duas
manus vel duos pedes habentem mitti
in ignem aeternum. Et si oculus tuus
scandalizat te , erue eum & projice ab-
ste ; bonum tibi est unum oculum haben-
tem in vitam intrare , quam duos ocu-
los habentem mitti in gehennam ignis .
Ô ignis ! ô gehennâ ! ô Æternitas ,
quodcumque damnum temporis , ad

damnum æternitatis collatum, lucrum est, non damnum. hoc sensat Christus oppignerationis seu stipulationis chirographum D. Matthæ

Matth. verbis consignatum : *Et omnis, in*

¶ 9. *quit, qui reliquerit domum, vel fratres aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet & vitam æternam possidebit.* An non hæc clara satis est promissio de beatæ æternitate, cum in pignus detur illud centuplum? Cum verò Christus apud eundem Euangelistam de supremo iudicio præmonet, æternitatis ter facit distinctam mentionem; supplicii æterni, ignis æterni, & æternævitæ.

Expendit hæc profundiore meditatione Pachomius, qui post tot labores in vasto eremo suscepitos, novum dormiendi, imo potius vigiliandi genus excogitavit. quindecim annis non admisit unquam somnum, in tugurio suo decumbens aut jacens; neque ullo fulcro incumbens, sed in medio cellulæ suæ sedens, undequaque liber, adeò ut nec tergum aut latus parieti acclinaret, sed, si quidem somnus vincere vellet, sic vinceret non dejectum, non fuaviter recubantem, & recusantem vinci. Plurimum quidem, hac vigiliatur obstinacione vir sanctus affligebatur, quo tamen ferebat animo difficillimam.

iam hanc contra somnum luctam,
e prælibans æternam illam in cœlo
equiem. Eo Pachomium perpetuæ
quietis meditatio deduxit, ut etiam
uni cubare, & terram pro lecto ha-
ere, inter delicias numerarit.

Cum ergo sancti Patres, Ecclesia,
& Scriptura variè nobis Æternita-
tem proponant perpendendam; no-
trorum nunc partium est, ut quis-
quis æternus esse vult in cœlo, serio
cogitet: O mi Deus, quam raro ha-
bitenus & quam frigide de Æternita-
te cogitavi, præterquam quod horis
singulis Æternitati fiam vicinior. de-
inceps in re tam seria minus ludam,
& si quidem mihi multa ex voto
fluere, resque meas prospere & feli-
citer evenire advertereo; proximum
erit, ut cogitem: & quam diu hoc
durabit? eritne semper tam serena
tempestas, itane semper Phœbus &
fortuna ridebunt? & quid mihi mer-
cedis rependet secutura mox Æter-
nitas pro hac suavi sed brevi, pro
grata hac sed periculosa felicitate?
quod si verò res meæ sint turbi-
bæ, si multa contra votum eveni-
ant, si affligar, si crucier, si hinc
illine mala & infortunia in me
conjurant, irruant, exagitent, il-
lud unicum assidue cogitabo: Si-
ne tantum, sine, peragat manda-
ta fatorum tempestas, inhorre-
scat hoc mare magnum & iratum,
fremant

fremant afflictionis venti, impellat turbationem undæ, nubes tentaculum minentur, tenebræ mœror involvant, fractus licet illabatur obris: non semper ruinæ, non semper procellæ: hi venti aliquando ponent, subsident fluctus, nimbus & grando dispellentur; quicquid demum hîc patiar, non durabit æternum: cadet mea crux, saltem cum ego morti cecidero victima: at ver procellis omnibus procellosius est, flanimis addici æternis, hoc longum tormentum est: alia omnia quæ extra Æternitatem sunt, brevia, volucria, momentanea sunt. Umbræ sunt & somnium (ait Chrysostomus) qualiaunque sint: illa speremus & expectemus. Et quomodo Christus discipulis suis illud *Modicum* inculcat? omnes cruciatus suos, & acerbissimam in cruce mortem *Modicum* vocat, omnes Apostolorum labores & violentam per supplicia necem, *Modicum* appellat. cur ergo non & mihi *Modicum* videatur, quicquid patior, tametsi centum id annis patiar. Adhuc enim modicum aliquantulumque qui venturus est, veniet, & non tardabit. Sic igitur pergam, & illud porrò unum judicabo esse necessarium, ut nil agam contra conscientiam, nil contra Deum. omnia ei salvæ sunt, cui salva est beata Æternitas.

Ad
Hebr.
c. 10.
v. 37.

III. *Omnia Modicum sunt, præter
Æternitatem.*

Ere nimis quam *Modicum* est,
quicquid hic seu laboris seu dolo-
s preferendum est. Augustinus: Hoc ^{Tract.}
modicum, inquit, longum nobis vide-
ur, quoniam adhuc agitur; cum fini-
um fuerit, tunc sentiemus quām mo-
dicum fuerit.

Sapientissimus hominum, ut o-
nnem humanæ viræ periodum, vel
ad centum annos ampliatam, proprio
penicillo depingeret, minutissima re-
rum sibi sumpsit exprimenda; ita e-
nī dilucidè affirmat Ecclesiasticus:
Numerus dierum hominum, ut multum ^{Eccl.}
centum anni: quasi gutta aqua maris de- ^{18.}
putatis sunt, & sicut calculus arena, sic
exigui anni in die ævi. En, quid vo-
bis, ô longævi & centum annorum
senes plauditis? omnes anni nostri
quid sunt? lapillus arenarius & mari-
na guttula. & quid lapillus est ad al-
tissimos arenæ montes? & quid est
guttula ad profundissimam maris vo-
ruginem? ita quinquaginta, sexagin-
ta, ita centum anni vestri, ô senes
Modicum sunt, nihil sunt ad illum
ævi & æternitatis diem. Et tamen
cum hoc lapillo, cum hac guttula
sic triumphamus. ô vani & miseri!
lapillus

126. CONSIDERATIO

Iapillus est vita nostra, at non pretiosus Iapillus, non auri & gentimæ, sed arenæ: guttula est vita nostra, at non dulcis aquæ guttula se

Eccles. 3. salissimi maris: Cuncti dies ejus doloribus & ærumnis pleni sunt nec per noctem mente requiescit ait Ecclesiasticus. Vere Augustinus

Pr. 36. Recole, inquit, annos ab Adam usque in hodiernum diem; percurre Scripturas: heri pene Adam ille de paradyso lapsus est. ubi enim sunt præterita tempora? si toto illo tempore viveres, ex quo Adam de paradyso dimissus est usque in hodiernum diem: certe videres vitam tuam non fuisse diuturnam quæ sic avolasset, unius autem cunctusque hominis vita quanta est? adde quantoslibet annos, duc longissimam senectutem, quid est? nonne aura est matutina? Verissima sunt hæc omnia. Dic enim quæso, ubi nunc Adam? ubi Cain jam? & ubi longævus Mathusalem? ubi Noë? ubi Sem? ubi Heber? & ubi obedientissimus Abraham? ubi Iacob? ubi Joseph? vixerunt: fuerunt Troës. sic transit vita, sic transit mundi gloria. ô ros! ô vanitas! quid ambis, quid longa speras? breve est, Modicum est, **Greg.** vile est, punctulum est quicquid hic lib. 15. vides. Vere dixit Gregorius Ma- cap. 19. gnus: Omnis longitudo vitæ præsentis

antis punctum esse cognoscitur,
m fine terminatur. In istu o-
li clauduntur omnia : omnis con-
mmissionis vidi finem , latum
andatum tuum nimis. Quid er-
tempus ullum dicimus esse *lon-*
gum ? præteritum enim jam non
est ; futurum nondum est ; præ-
ns vero quodnam est ? ipsa uni-
orula fugitivis particulis agita-
tur : quicquid ejus avolavit, præ-
teritum est ; quicquid ejus restat,
uturum. Ubi est ergo tempus ^{Aug.}
quod *longum* vocamus ? Non im-^{1.11.}
merito suis Bernardus (& ego ti-^{confes.}
c.1.
i, mi Lector) inculcavit, verissi-
num illud Divi Hieronymi moni-
tum : Nullus labor durus , nul-
lus tempus longum debet vide-
ri , quo gloria Æternitatis acqui-
tur.

Quantumcunque vero modi-
um sit vivendi spatum & bre-
ve , ad æternitatem collatum , da-
mnatorum tamen nemo Deum accu-
care poterit , quod vitam non dederit
longiorem ; seipso damnabunt quod
vitam non vixerint meliorem. *Non* Eccl.
enim est in inferno accusatio vita. Sa-^{c.41.}
cis diu viverent damnandi , si satis
pie.

Hic libet , mi Christiane , liberius
paullò acfidentius tecum agere , & rem
oculis clarissime cernendam subjicere.
Ais , te cœlum sapius cogitare , & ma-
gnis

gnis votis Æternitatem aspirare. Aut hoc ? ego vero nego & pernego te facere, mihi ipsi hoc de me affirmanti juberem te non credere. I quî fieri possit, ô mi bone Christi ne ; ut ego tuque cœlum sæpius & serio cogitemus, & tantis, uti nos ja Etamus, votis Æternitatem adspiremus, interim tamen vivamus torpidi & frigidi ; tam lenti & frati ad bonum, tam vivaces & fervidi ad malum, tam parati ac lubente ad omnem petulantiam ; homine queruli & oscitabundi, nunquam minus segnes quam cum itascendum est nunquam magis pusilli animi quam cum patiendum est : quavis afflictione, quovis verbulo turbamus & dejicimur, ad unam voculam omnis nostra patientia liquefit, & defluit; nunquam desperationes quam cum multa contra voluntatem accidunt. Tacebo cæteras libidinis & invidiæ latentes in animo vomicas. Et tamen nos tales, tam belli homines ; tam timidi cum audendum, tam audaces cum timendum esset, nihilominus gloriamur, sape nobis Æternitatis gaudia in mente & in votis esse. Crede mihi, créditu hoc difficillimum est, nos cœlum & Æternitatem in animo crebrius volvere, & interim moribus non melioribus vivere ? da veniam verbo, hoc impossibile

ossibile est. Et istud jani demon-
tro.

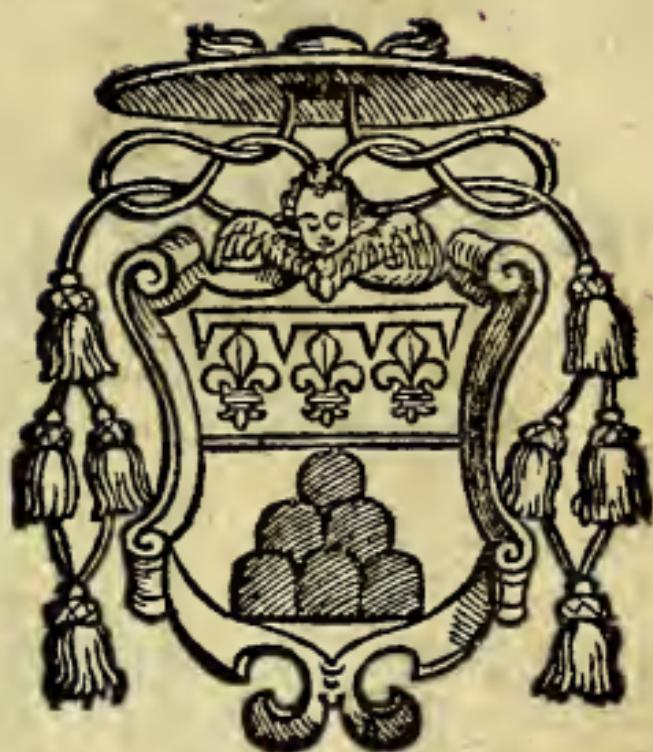
Jacob Patriarcha avunculo suo La-
bano pro filia Rachele septem annis
ervivit, & videbantur illi pauci dies, Gen-
ca 290. *amoris magnitudine.* Audis hoc,
iomo queribunde? tu servis non im-
postori, qualis Laban, sed Deo con-
ditori & promissori fidelissimo. nec
pro uxorcula servis, sed pro toto
cœlorum regno; non pro uxoria for-
ma, sed pro æterno Dei adspectu;
non pro uxoriis blandimentis, sed
pro cœlestibus, æternis deliciis. Et
tamen vel unius dieculæ molestia te
sic enervat, ut subinde tuus omnis
in cœlum, in Deum amor frigere
incipiat: quam primum adversa in-
gruunt, mox in fusissimas querelas
prorumpis, cœlum & terram incla-
mas, spiras vindictam, forte nec
ipsi semper divinæ justitiæ querimo-
nia tua parcit: quandoque vero sic
te abblandiens voluptas emollit, ut
servitii divini oblitus, & peccati la-
byrinthum à fronte amœnum in-
gressus in letalem somnium resolva-
ris. En, hæc tua est vigilantia!
En, hæc amoris tui heroica magni-
tudo est? Vbinam arduum illud se-
ptennium in divino servitio exant-
latum? O Simon, Simon! siccine
non potes una horâ vigilare cum tuo
Domino? Sed audi plura de Jacob
Patriarcha. Deceptus hic à Labano

per lippientis Liæ conjugium , pro de-
sponsa sibi Rachaële servivit apud
cundem impostorem septem annis a-
liis , nec dubium , quin & hi septem
anni , visi sint illi pauci dies , præ ea-
dem amoris magnitudine , & credi-
bile est eum subinde ab opere fatiga-
tum , in Rachaëlis formam obliquâf-
se oculos , secumque tacite dixisse :
Digna est certe hæc forma , quamvis
molesta & septenni servitute , at-
que si necesse , aliis insuper septem an-
nis , illius gratia duram hanc servitu-
tem servire non recusabo . ita amoris
impetus omnem laboris sensum miti-
gabat .

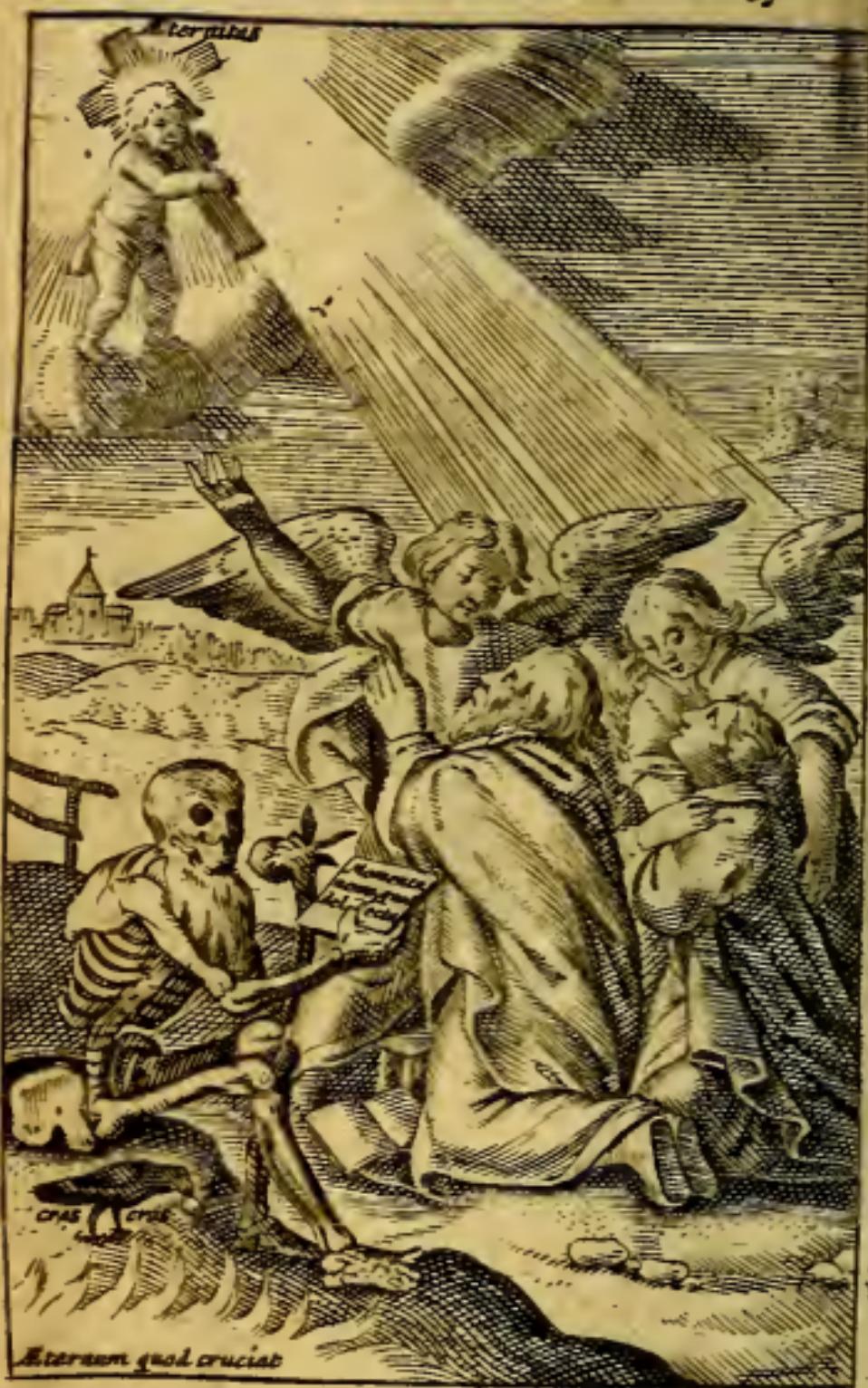
Capis ista delicate Christi miles ?
& adhuc murmuras ? tu Deo , pro
Deo ipso servire , pro æterna quiete
juberis laborare ; ad tolerantiam at-
que patientiam provocaris pro im-
mortali beatitudine , & adhuc igna-
vus dormitator conquereris ? Nume-
ra sis quæso annos , quos in Dei fa-
mulum totos expenderis ; vide
num annis viginti ita tu Deo , sicut
Iacob Labano fideliter & industrie
servieris : vix totidem menses aut
dies reperies ; numera pervigilatas in
precibus noctes , recense dies in la-
boribus piis exhaustos : poterisne tu
Deo , quod Iacob socero dicere : Die
noctuque æstu urebar & gelu , fugie-
batque somnus ab oculis meis : sic-
que per viginti annos in domo tua
servivi

servivi tibi, quatuordecim pro filiis
bus, & sex pro gregibus tuis; tune
ita, mi^r Christiane, annis viginti Deo
serviisti? nosti, quæ tui laboris fu-
tura sit merces; non filiæ Labani,
non greges ovium: servitutis tuæ
præmium Deus ipse erit, animi cor-
porisque beatitudo; unde quaque
tibi erit optime, deliciis afflues in-
numeris, maximis; sine omni de-
fectu, sine ullo fastidio, sine fine;
natabis quasi liquidissimis immer-
sus voluptatibus. Et tamen, aspice
manus tuas ad opus languidissimas,
intuere pedes tuos ad templum len-
tissimos, inspice cor tuum invidia-
tabidum, ira & vindicta æstuans,
spurcis cogitationibus verminans,
socordia & impatientia ignaviam.
siccine Deo servis pro cœlo, pro im-
mortalivita, pro æterna beatitate?
quin facis quod Iacob, & promis-
sam tibi Rachelem adspicis, cum sus-
cepti laboris tedium obrepit. quo-
tiescunque igitur ægre tibi est, &
vel adversa premunt, vel prospe-
ra seducunt, vel labores oneri sunt,
oculos cœlo attolle, & te ipsum sic
solare: En, illa tua Rachaël est, for-
mosa nimis & decora! tota pulchra
est, nec macula in ea ulla est. en-
cœlum, en domum quietis & vo-
luptatis æternæ; sustine nunc paul-
ulum non summos dolores, non
maximos labores, & brevi illic eris,

tanto tunc laxior & beatior, quanto
nunc tristior & afflictior; tunc quies il-
la tibi erit jucundior, quo nunc vita
fuerit operosior, ergo & *Age* fortiter,
& *Patere* constanter; digna est omni-
bus beata *Æternitas*.. Si sic , mi
Christiane! teipsum saepius animares,
si talibus oculis cœlum frequentius
suspiceres , si hoc affectu *Æternita-*
tem quotidie cogitares , crede mihi,
pauci tibi servitutis dies viderentur,
præ amoris in Æternitatem hanc ma-
gnitudine : laborem omnem tibi faci-
lem dices , molestias omnes gra-
tiam computares , adversa omnia in-
ter lucra numerares. Vitam præsen-
tem hoc quisque sanctius instituit, quo
attentius futuram *Æternitatem* ex-
pendit.

Hæc dicit excelsus et sublimis ha-
bitans ÆTERNITATEM. Is. C. 57.

ÆTERNITATEM amisit Adam, reparauit
Christus, ad hanc invitant Angeli, ab hac
avocant diaboli: quos sequare VIDE.

C O N S I D E R A T I O

S E P T I M A.

*Quomodo Christiani pingant
Æternitatem.*

PER tenebrosam domum pedeterrim incedendum est, parietesque palpandi si humanus intellectus in æternitatem fese velit immittere, iter reperiet tenebris & caligine obseptum, nec unquam in hac vita penetrandum. via quidem ad eam brevis est, sed exitus interminabilis. & quamvis nemo hominum æternitatem sic animo conceperit, ut, quid ipsa sit, liquido possit dicere, ejus tamen immensitatem similitudinibus & picturis, quasi quibusdam umbrarum lineis licet proponere. Umbras profus est, & umbrarum umbra quicquid velscribitur, vel pingitur de æternitate. neque enim omnia tempora in unum coacervata, ejus latitudinem exhaustient: non horæ, non dies, non hebdomades, non menses, non anni; non lustra, non olympiades, non Indictiones, non Iubilæa, non saecula, non anni Platonici, & tardissimi octavæ sphæræ motus. etsi hæc per quemvis numerum numerantem, millenarium aut millionem multiplicentur, aut cuicunque numero numerato comparentur; ut stellis cœli

arenulis Oceani, herbulis terræ, fluviorum guttulis, Æternitatis tamen numerus non indagabitur.

Nautæ dimissa bolide, maris profunditatem explorant; nos item submissa & reverenti cogitatione, impenetrabile profundum Æternitatis tentamus, & quo id melius expendemus, hæc à Christianis proposita imago juvabit. ea sic habet:

Christus puerulus, quasi à præsepi & cunis pæne nudus & investis, stat inter nubes, aptam humeris suis fert cruculam; nubibus unicum hoc verbum inscriptum visitur, Æternitas. Infra Christi pedes in terra humi sedet cadaver osseum, pilis & cute nudum, sola barba dignoscendum, læva membranam tenet in qua prescriptum, *Momentaneum quod delectat*; dextra pomum extollit. juxta corvus est, rostro cochleam admordens. sua illi vox adscripta, *Cras, Cras.* è terra hiante flamma fese in altum emergit, in qua voces illæ descriptæ: *Æternum quod Cruciat.* Christum ex æthere prodeuntem, flexis genibus adorant è dispari sexu gemini homines, loco omnium hominum; pone hos fluens clepsydra, & apertus gemina facie liber est: altera pagella scriptum: *Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Altera vero: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Juxta stant caelestes

cxlestes genii & cernentium oculos
manu regunt, eosque ad divinum
puerum erigere jubent. hæc pictura
est, sensus illius iste.

I. *Christus invitans.*

Christus, æterni Dei æternus Filius, non alia quam nos veste, hoc est, nudus in hunc orbem ingressus est. vestem immortalitatis & innocentiae per inobedientiam nos amisimus. nunc omnes heu! quam male vestiti, in hanc lucem prodimus? Christus nobiscum, imo pro nobis luit, quod non deliquit. Sed quid crux in humeris divinissimi hujus pueri: lectulus est, in quo in mortem obdormivit; pro cubiculo Golgotha, pro cervicali spine, pro toro crux fuit. multi è sanctis hoc exemplo dusti, ultro per annos aliquot voluerunt incommodè cubare, & male parcissimèque dormire, modo lati ad diem æternum surgerent. Certe D. Bononius Abbas, pro culcitram plumea terram, pro lodice cilicum, pro cervicali saxum habuit. Sanctus Lupus Episcopus, viginti annis, sanctus Edmundus Archiepiscopus triginta annis, extra omnem lectum dormierunt. tacebo Nicolaos, Basilios, Vdalricos, aliosque quam plurimos, quibus operæ pretium visum non est, talibus deliciis somnum pauc-

rum annorum fovere. alia illis quies & longior in mente fuit. ideo nec ad satietatem ; nec ad delectationem, extra cælum quiescere placuit. quot feminis etiam idem animus fuit ? S. Clara pro pulvillo signeūm trunculum capiti subjecit. S. Hedvigis culcitram stramentitiam non nisi pro deliciis admisit. S. Brigitta ab obitu mariti, triginta annis & cilicium assidue gestavit, & nunquam nisi humili dormivit. omitto alias.

Et quid veteres narramus ? quod hodieque viri religiosi, semeso stramini libenter & suaviter indormiunt, nec plumas petunt cum beatam æternitatem sperent, quam quotidie cogitant. Sed ad Christum redeamus, mortem is oppetiit, quamque & acerbissimam & ignominiosissimam, sed ut mortem æternam à nobis arceret. omnes quidem morimur, sed mors hæc brevissima est. iætu oculi, momento à corpore divellitur anima, & totum hoc factum est, quod Mori vocamus. non ita res agitur apud inferos. tormenta illa omnes mortis angores & dolores longissime superant, non tantum quia multo graviora, sed quia incomparabiliter diuturniora, cum sint æterna. itaque illic ista pati, est *continue mori*. & ab hac perpetua morte liberavit nos puer ille, qui in nubibus pictus progreditur. sub pedibus divini

divini hujus pueruli exesum cadaver sedet, quod primi omnium parentis esse, pluribus indiciis sciri potest. audite nunc posteri, & seri nepotes Adami, parentem vestrum vos sic affantem.

II. *Adam lamentans.*

O Filii, felices futuri, si parens veter scivislet felicitate uti: nunc vero miseri hoc ipso, quod mei filii, ego vos necavi prius quam genui, propter me ante damnati estis, quam natu; Deus esse volui, vix homo manus: omnes in me periistis, antequam perire possetis: ita nescio, patrem me appelleatis an parricidam & tyrannum; vitiosos vos esse quid miror, aut conqueror? à me tales esse didicistis: inobedientes vos esse doleo sed tamen esse docui, ipse Deo inobediens: intemperantes & gulosos vos aversantur superi; ab, paternum hoc est vitium: superbia vestra exos vos Deo facit: ego primus vestrum, ab hoc monstro triumphatus cecidi, factaque est superbia à me victo superbior: hoc à me patrimonium habetis, misericordiarum cumulum, cælum vobis magni Dei mutu transcriptum erat, & legatum certissima sponsione: ego turbavi omnia, & hereditatem omnium vestrum abligurivi solo unico; uxorem

& pomum pluris ego feci quam vo
omnes, quam cælum, quam Deum
hem malum & execrandum pran
dium, post quod aliquot millib
annorum, mihi coenandum fuit a
pud inferos! in horto degebam su
pra quam cogitari & fingi potest a
mœno: omnibus quæ animo colli
buissent, frui ibidem licebat, uni
cam si stirpem declinasssem. omnium
animantium rex eram, sapiens &
pulcher, valens & robustus: delicii
innumeris affuebam; cælum æqua
bili clementia novis conjugibus fa
vebat, & in cærulea veste nitidum
continuè ridebat: soles non nisi pu
rissimos illic vidimus, nil nisi amœ
num & floridum incurrebat oculos
aures suos habebant musicos, avicu
las: terra crocum & cinnamomum
halabat; undique me voluptas in
credibilis ambiebat: vivebam pro
cul omni cura, tædio, metu, labore,
morbo, morte: Deus aliquis eram
in terra, hanc felicitatem ~~cælestis~~ ipsi
mihi gratulabantur; ego unus eam
mihi maxime invidebam: & quia di
vinæ legi non parui, & veritum ma
lum admordi, omnia in me mala ir
ruerunt: Paradiso exturbatus, à Deo
profugus, pudore plenus latebras ca
ptavi. labor, dolor, mœror, pavor,
lacrymæ, calamitates, mille miserias
fatigare me cœperunt, vos sentitis,
quotquot ex mea familia estis, &
quod

quod finis ærumnarum esse creditur,
nors, sæpe est initium, & quidem æ-
ternarum. O mei filii! meo vestro-
que damno sapite, & vel unum hoc
me discite, *Peccatum odiſſe.* En-
rorumpentem juxta me flammam;
hæc eodem quo peccatum tempore
œcepit urere, nunquam in æternum
extinguenda, omnia alia supplicia
in levi ponenda sunt, & brevi fi-
niuntur, hæc reos semper cruciabit;
sed eam evadere jam possimus, mo-
do ipſi velimus. ultra quinque mil-
ia annorum mihi meisque liberis
omnibus porta cœli occlusa fuit: nunc
referata est per illum, qui, quod ego
liber male rapui ex arbore, ipſe suf-
fixus in arbore, totum liberalissime
persolvit, & nobis omnibus *moriendō restituit rem.* cunctis jam cælum pa-
tet, sed eò non dicit nisi via pœni-
tentiæ, non admittit nisi porta crucis:
qui hac via, & per hanc portam venit
ad gaudia, securus venit, & certus ha-
bitationis æternæ: non excludetur il-
linc amplius: nemo illic lædi potest
aut lædere. ô posteri, *Æternitatem*
cogitate, brevi immortales futuri,
aut inter damnatos, aut inter beatos.
Hæc ad posteros monita sunt Adami,
qui,

*Quam meruit pœnam solus, digefit in
omnes.*

Thomas Morus, Angliae Cancellarius, vir qua pleraque omnia sum-
mus,

Thom.
Stapleton
in vita
illius
c. 161.

mus, cum re nulla flecteretur ad as-
sensum regiae libidini præbendum, sub-
missa est ad eum in carcerem uxor, si-
ea forte virilem animum, qua preci-
bus qua lacrymis emolliret; preces er-
go quam blandissimas admovere coe-
pit, & per sacra omnia rogare, ne se-
ne liberos, ne patriam & vitam, qua
multis annis insuper liceret frui, sic
iret perditum. Cum verba lacrymis
etiam commendaret, & plura de pro-
lixiore vita ingereret; Et quamdiu
(subjungit Morus) ô mea Aloysia,
frui hac vita potero? Tum illa: O mi-
optime marite, inquit, ipsis facile vi-
ginti annis. Cui Morus: Vis ergo,
inquit, ut æternitatem viginti annis
commutem? næ tu imperita es mer-
catrix: si viginti annorum millia di-
xisses, aliquid tu quidem dixisses, &
videri posies cum ratione insinire: sed
hæc ipsa viginti millia annorum ad æ-
ternitatem quid sunt? modicum & bre-
ve quid, punctum, momentum, nihil.
Ideo ego carcerem, & quicquid
malorum in me conjurârit, tota vita
perpeti malo, quam æternitatis beatæ
vel tantillam jacturam facere. Sic Æ-
ternitatis objectu & hunc arietem in-
concussus sustinuit. Sed nigrum alitem
jam consideremus.

III. *Corvus crocitanus.*

Roxime hoc protoplasti cadaver
corvus appictus est, qui non leviter facit ad *Æternitatem* integre repre-
sentandam. notum D. Augustini
dictum est: *Cras, eras, corvi vox est. ge-*
ne ut columba & tunde pectus. hanc fe-
*re ob caussam, beatam *Æternitatem**

urimi amittunt, quod illam ho-
ie querendam, cras quæsituros se

atuunt, nihil enim promptius in
certissimum *Cras* rejicimus ac pœ-

nitiam, quam ut à nobis hone-
o nomine amoliamur, identidem

committimus:

Cras hoc fiet idem: *cras* fiet. *quid, quasi* Pers.
sat. 5.
magnum

Nempe diem donas? sed cum lux alte-
ra venit,

Iam cras hefternum consumpsimus. ecce
aliud cras

Egerit hos annos, & semper paulum
erit ultra.

Ita *Cras* illud tam longa sponsione
unetatur, dum vita tempus eripitur,
& repente miseri ad *Æternitatem*
ad horrendam & subterraneam de-
volvuntur. Ipsa est, ait Augusti-
nus, quæ multos occidit, cum di-
unt: *Cras, Cras,* & subito claudi-
ur ostium. Salomon identidem in-
flamat: *Non tardes converti ad Domi-* Eccl. 5.
num, & ne differas de die in diem, subito
enim

*enim veniet ira illius, & in tempore vi-
diſta disperdet te.* Vere dixit Roman
sapiens, Seneca : Magna pars vitæ
elabitur male agentibus ; maxima rati-
bil agentibus ; tota , aliud agentibus
atque veluti Archimedes , dum Syr-
eusæ caperentur , domi suæ in pulvri
circinum securus rotabat : ita plurimi
hominum , dum illorum æterna salutis
agitur , pulverem illi suum tractant
vanis litibus , pecuniariis negotiis , &
non profuturis laboribus distenti. Æ-
ternitatem nunquam cogitant , aut ra-
rissime , idque perfunctorie tantum
velut canes è Nilo bibunt. O Mar-
tha , Martha , quæm vane turbaris
& distraheris in plurima ! Porrò unum
est necessarium , Beatus , sed non ha-
brevis in terra , sed illa in cœlo Æ-
terna.

Antequam laborem sumamus , no-
tam illam regulam sape applicamus
& nobiscum ipsi querimus : Estne
hic labor ad panem lucrandum ? An
non potiori jure Christianus cuius
cunque operis initio , seipsum serius
interroget : Estne hoc ad cœlum lu-
crandum ? conductne istud ad bea-
tam Æternitatem promerendam ?
sed nos has tales curas in aliud at-
que aliud tempus rejicimus , nimi-
rum istud de labore nostro tunc qua-
fituri , cum non amplius poterimus
laborare. Sed hoc omnium peccato-
rum est , ait Augustinus ; omnis pec-
cator

ator dixit; aliquando, sed non modo. An, cur non modo, si aliquando?

Dionysius Rex Siculus, Appollini uream chlamydem abstrahens: nec stati, inquit, nec hiemi vestis hæc con-
enit; in æstu gravat, in frigore non
alefacit. sic multi, ait Ambrosius,
um anima sua ludunt, & cum Deo.
Iuveni, dicunt, ad mundi leges viven-
lum est: ad calices & choreas, ad e-
quos & palæstram exercitatus sit, apri-
co gaudeat & sociis: eremum & tem-
pla tetricis senibus permittimus; &
cum senectus adrepserit frigida &
norbida: Non hæc, inquiunt, à seni-
bus postulanda; per vires non licet:
quies illis indulgenda: valetudinera-
turent, & satis agunt. ita & ætas æta-
tis nostræ transit, & hiems, & ad fu-
turum æternum ver nihil laboratur.
ergo dum tempus habemus, opere-
mur bonum, nec per corvinum illud,
Cras, Cras, & hodiernum, & crasti-
num, & æternum elabi sinamus. cra-
stina dies non est nostra, sed hodierna.

*Ecce nunc, inquit Apostolus, qui dici-
tis, hodie aut crastino ibimus in illam ci- Iac. 4.
v. 13.
14.*

vitatem, & faciemus ibi quidem annum,
& mercabimur, & lucrum faciemus, qui
ignoratis quid erit in crastino. quæ est e-
nim vita vestra? vapor est ad modicum
parens, & deinceps exterminabitur. Re-
ctè Messodamus, quod Guido Bituri-
ensis narrat, invitanti ad epulum po-
steræ lucis: Mi amice, inquit, cur in

crastinum vocas? ab aliquot jam annis, diem secuturam mihi nunquam pollicerisum ausus, quia in horas singulas mortem exspecto. Nemo certe mortem satis cavet, nisi qui semper cavet. nimis ille temerarius est, & Æternitatis manifestus contemtor, qui cum letali peccato it cubitum, & in plumas se se abjicit, totaque proflat de pectore somnum. Ah! quanta est humanæ mentis & cæcitas & temeritas? quam frequens fit & cæbra mors repentina, scimus; ipsos etiam homines novimus, qui pri die valentes & sani cubitum ierunt, mane inventi sint mortui, forsitan plumbis, Deus scit, in flammis tracti: ipsi etiam vidimus, qui subita vita tacti, simul ægrotare coeperint & mori, intra partem hora sani, ægroti, vivi, mortui. & tamen adhuc procrastinamus, & de die in diem (parum est hoc) de anno in annum emendationem vitæ differimus, interim mors adest non exspectata, & toti nos tradit Æternitati.

Viriliter in se cunctabundam hanc lentitudinem expugnans Augustinus: Sentiebam, inquit, me ab eis teneri, & jactabam voces miserabiles. Quamdiu, quamdiu eras & cras? quare non hac hora finis turpidinis meæ? dicebam hæc & flebam amarissima contritione cordis mei.

Magnus ille Antonius, teste D. Hieronymy-

onymo, suos ad virtutem exhortatus, jugi meditatione ajebat retinendum esse monitum illud: Sol non occidat super iracundiam vestram. Neque tantum super iracundiam solem occidere non debere dicebat, sed & super peccata alia omnia, ne unquam scelerum nostrorum testes Sol & Luna discedant.

Joanni Alexandrino Patriarchæ, litigii quid fuerat, cum Niceta Patricio urbis primate: ad forum respectabat, in qua ille potius pauperum, hic numerorum magis curam gerebat. Fuit ut unum in locum convenirent, pacem, si qua ratione possent, inituri. clamatum est diu acriter, nec sine stomachi aut bilis indicio, neuter suas partes deferere æquum censebat: ita in seras horas conflictus hic verborum abiit, nec amplius profectum est, quam ut animi paullò quam antea essent offensores. quando ergo neutrius animus ad alterius conditiones accedere voluit, discessum est lite pendente & integra. Patricius jure pecuniario cedere iniquum putabat, Patriarcha Dei caussam sibi agere videbatur, nihilominus tamen, cum jam abiissent, Patricius pertinaciæ seipsum damnans, integerimus Præsul: Nec in optima quidem caussa (ait ipse secum) hanc inflexiblem iræ contumaciam Deo placere putas: & jam etiam adulta nox mininet; ita ne folem super iracundiam nostram

Leon-
tius
Cypro-
rum
Episc.
in vita
illius
c. 14.

nostram occidere sinemus? impiorum
hoc est, & contra præceptum Aposto-
li: nec quievit optimus antistes, &
quam priuum sacerdotes primarios
complures ad Nicetam Patricium sub-
misit, eique renunciari jussit hæc so-
lum: *Domine, Sol ad occasum est.* Quæ
paucula verba Patricii animum impro-
viso aggressu sic immutârunt, & adeo
pervicaciam omnem expugnarunt
ut turgentibus oculis prorupturas la-
crimas ægre in statione contineret:
nec distulit; abeuntes clericos è vesti-
gio secutus, ad suum Pontificem Jo-
annem, quam importunus tam gratus
irruit, & statim: *Sancte Pater, exclama-*
mat, in tua posthac ero potestate:
quo dicto in mutuos amplexus, & una
in concordiam iverunt ambo; ita pa-
cem, quam longa verborum velitatio
nequiit, unicum hoc dictum integra-
vit: *Sol ad occasum est.* Ita omnino,
quisquis peccati mortalis conscius sibi
est, vesperi hoc ipsum saepius apud se
animo revolvat: *Domine, Sol ad occa-*
sum tendit; fortassis & vita tua. atque
si hac nocte moriaris, quod nec no-
vum nec ratum est, in qua te futurum
putas æternitate? divorum an da-
mnatorum? Conscientia tibi tua hoc
dicit; quare age quod agis, Sol ad oc-
casum tendit, cave occidat super libidi-
nem & luxuriam tuam, super tuam
invidiam & blasphemiam, super detrac-
tionem tuam & furtum, super pecca-
tum

tum tuum mortale vel unicum. Deus bone, si vestis, si vultus, si pileus levi forde maculetur, mox abstergimus aut eluimus; Ergo vestis aut pilei, ergo vultus maculam tolerare non possumus, & animi turpissimos naves tamdiu toleremus? is dies, ea hora expiationis esto, quæ est peccati. agenda est pœnitentia, ait Ambrosius, non solum sollicite, sed etiam mature, ne forte Euangelicus ille paterfamilias, qui arborem ficum plantavit in vinea sua, veniat, & quærens fructum in ea, si non inveniat, dicat cultori vineæ, *succide illam.* hoc ultimum vulnus arbori inflatum, prorsus est immedicable. ergo quibus licet, & dum licet, medeamur. ipsæ animantes hoc docent, cervus sagitta confixus ad dictamnum, notam sibi herbam, properat. hirundo si pullos excœaverit, novit illos oculare rursus de sua chelidonia. nos, heu, miseri pæne quotidie vulneramur, & saepe letaliter, & tamen medicinæ cura nulla est. ad mensam, ad confabulationem, ad lectum, uti assuevimus, properamus: & quis ad pœnitentiam, ac confessionem?

Si tutelaris Angeli (nam & hi in hoc æternitatis typo expressi adstant) monita audiremus, nunquam nisi prius Deo reconciliati cubitum abiremus, custos hic noster sapienter monet clepsydræ ad finem defluentis, monet

judicilium imminentis: at nos via, qua coepimus, pergimus; fluat clepsydra, immineat judicium, Orcus minetur, moneat Angelus, mors instet, nos vero pergimus, & in dulcem declinamus lumina somnum, ô miser, quisquis es.

Virg.⁴
Æn.

— potes hoc sub casu ducere somnos?
 potes Conscientiam peccati mortalis ream ad lectum deferre? potes. in tanto æternæ mortis periculo seporrem, mortis fratrem admittere? Possum, inquis possum; nec aliquid malum mihi unquam evenit. ne fidas, unica hora evenire potest, quod mille horis non evenit; nondum evasisti, & cogita obsecro, quanto spatio anima tua distet à morte, ab inferis, ab æternitate: unico certe halitu verissime tu quoque dices: Uno tantum gradu, ego, morsque dividimur. non magno apparatu opus est, ut mors te sternat, neque tota telorum pharetra exaurienda, ut cor tuum transfigat: unius sagittulae mucro vita te omni spoliabit. Ecce aura malignior & corruptior te afflat, vel humor aliquis è cerebro impeditus subsidit, vel aliquod alicubi ostiolum in corpore obsepitur, aut cordis calor subito suffocatur, aut arteriæ pulsus intercipitur, & totum tuum vivere concidit, tuque te prius ad æternitatem abreptum esse miraberis, quam metueres abripiendum. milie sunt non tantum tardæ, sed repentinae

inæ mortis viæ. mors illa maxime
 improvisa est, cuius vita præcedens
 non fuit provida. mors impræmedi-
 tata, mors pessima: ideo salubriter
 consultum est omni ætati, ut omnem
 diem sibi credat ultimum, imo
 omnem horam putet extremam.
 Quot hominum subito sunt extincti,
 lapsu, laqueo, veneno, gladio, flam-
 mis, undis, leonis unguibus, apro-
 rum dentibus, equorum calcibus?
 mille mortis caussæ; quotquot cor-
 pori sunt, non dicam sensus, sed &
 pori, tot & morti sunt fenestræ, per
 quas irrepat & jugulet. Natus es, ait,
 Augustinus, certum est quia morie-
 ris: & in hoc ipso quia mors certa est,
 dies mortis incertus est. nemo no-
 strum scit, quam prope versetur ter-
 minus. *Nescio*, ait Job, *quamdiu* ^{Job}
subsistam, & si post modicum tollat me ^{c. 32 v}
factor meus. media vita in morte su-
 mus, quam in sinu semper circumge-
 stamus, & cui exploratum est se ad ve-
 speram vieturum? huic hominum la-
 troni, Morti dico, mille sunt nocendi
 artes, innumera fulmina, tonitrua, i-
 gnes Phrygii & Græci, sagittæ, gladii,
 falaricæ, falces, fundæ. exemplis opus
 non est quæ à priscis petamus, sat re-
 centium habemus: nonne multi, nobis
 non ignoti, dum dormierunt, in mor-
 tem ipsam obdormierunt, non exci-
 tandi ante supremum diem. non sem-
 per Mors nuncios aut Feciales mittit,

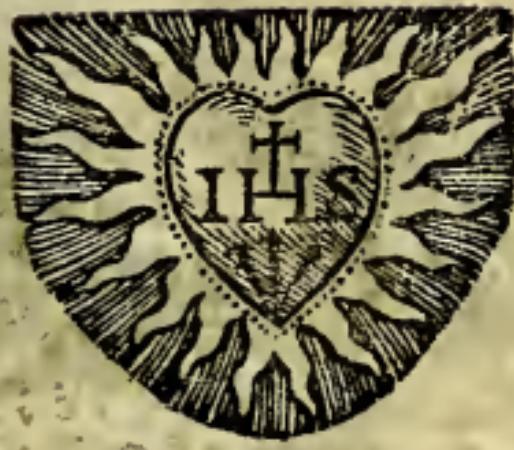
qui adventum suum significant : sa-
pissime adest inexpectata , & sine o-
mnibus cærimoniiis inertem hominem
invadit, sternitque. Vigilate itaque
quia nescitis neque diem, neque ho-
ram. Est quidem in inferno pœnitentia,
sed non vera, & sera nimis. nunc
tempestivus clanior est; **Facite fructum**

Matt. 3. *dignum pœnitentiâ.* Venit nox quando

Ioā. 9. nemo potest operari: operamini ergo
dum dies est. Dies, inquit Origenes,

Orig. *hujus sæculi spatium est*, qui quidem
homil. *in dies nobis longus*, sed si cum **Æterni-**

Matt. *tate couferatur, est brevissimus, quam*
tamen diei brevitatem infinita sequi-
tur Æteruitatis prolixitas. ô mi ho-
mo, tu præsertim, qui peccati gravio-
ris conscius tibi es, **Æternitatis** ostium
contemplate, & mortem cogita. incer-
tissimum est quo te illa loco exspe-
ctet, tu itaque illam omni loco exspe-
cta. qualem te invenerit Dominus
cum vocaverit; talem pariter & judi-
cabit.

In omnibus operibus tuis, memorare novissima tua, et in Æternum non peccabis Eccli. C. 7.

ÆTERNITATEM cogitare, et mores nil
emendare, est cælo longum VALE dicere,
et inferos iam cominus salutare.

CONSIDERATIO OCTAVA.

*Quomodo Christianis non tam pinguenda, quam meditanda sit
Æternitas.*

Rdo postulat, ut à psalte regio, aliisque æternitatem meditantis, in nos ipsos descendamus, noscum ipsi habitemus, & saltem subide domi, & apud nos simus; nimis procul à se suaque salute abit, qui quod transit, videt; æternorum oblivisciur.

Nōrunt jurisconsulti, jus illud quod e solis tribus obolis est, deferendum non esse, si jus sit perpetui & æterni ensus. magnum inesse censetur premium tribus tantum quadrantibus, si singulis ii annis sint suo domino pendendi, tanti est rei vel vilissimæ perpetuitas. quod si jus trium obolorum persequeris, mi homo, & qui fit quod in hæreditate regni æterni adipiscendam socors sis & oscitabundus? De tribus obolis bellum alteri moves, & prolixum instituis litigium: cœlum aliis rapiendum permittis: nimirum res vilis est cœlum; certè apud te, qui tam parum pro cœlo laboras. omnia alia tanto quæris ambitu, tanto conatu & sudore: de æternis, ut quæ procul distare

stare videantur, vix cogitare vacat,
cum vacat, non libet. res morosa
detur, mentis oculum fatigare in
quæ pervideri nequeunt. vicina
præsentia magis delectant.

Hic si sapimus, mirabimur na-
stram ipsi cætitatem, aut verius in-
faniam, quod cum in plerisque
mnibus, præsertim ubi pecuniar
caussa est, velimus esse certi, at ve-
rò cum de thesauris æternis agitur
nulla quæratur, cum haberi possit
liqua certitudo, vel, ut vocant
assècuratio. Quis mutuas dat pecu-
nias, qui non invicem litteras postu-
let, aut pignora? opinium hoc i-
ore est: Certus esse volo, cupio af-
securari; viam ibò tutiorem, aleam
subire non placet: præsentia & certi-
ubique præpollent incertis & longe
dissitis; melior est passer unus in ma-
nu, quam decem aut viginti in tecto
charior nobis est regulus in cavea,
quam aquila in nubibus. nimirum
cum Plauto sentimus; & tum cre-
dunt manus nostræ cum sunt oculata.
Itane, ô mortales, certitudo vobis
quæritur rerum incertissimarum, &
tunc maxime fallentium, cum ma-
nu tenentur; de vita æterna tam non
curatis esse certi? norunt Christiani
quam hic assècurationem aut certitu-
dinem posuerit Rex cœli, Christus:
19. Si vis ad vitam ingredi, serva man-
Luc. c.17. data. Qui servat, ingreditur: res
cer-

tissima , via securissima est : at ve-
qui vel in unicum ex his præceptis
cat , pœnitentiam insuper differt ,
eadem qua peccavit hora , offendit
Deo reconciliat , is se suaque o-
ia , is corporis & animæ salutem
ernam , aperto committit discri-
ni . tribus digitis (sed nec tan-
n.) à morte abest , cum mille
ortis caussas intra se contineat , &
nen in illo damnationis statu teme-
ius persistit , in quo si mortem obi-
, periret in omnem æternitatem.
non hoc est temerarie agere , &
æ periculosisimæ , quam facile vi-
re posset , æternas divitias commit-
te ?

Quod si tot anni in inferorum cru-
atibus essent explendi , quot pec-
ta quis patrasset , aut etiam quot
oris vixisset , quam id esset tole-
bile ? at revera si plures viverent
imici hostes Dei , si ad certos tan-
um annos ignis ille duraret ; nam
urimi ne sic quidem terrentur , cum
iant supplicia illa æternum , & infi-
itos annos duratura , eaque esse
anta tamque immania , ut pars ho-
æ in iis consumpta videatur annus.
am si conflaretur in unam quasi mas-
am id quod homo centenis annis in
ac vita perpeti potest , putasne annum
num apud inferos exigendum æ-
quaret ? sicutii , latrones , parricidæ ,
& quorumcumque scelerum rei tri-
duo

duo aut quatriduo omne sibi delatum supplicium exhauriunt : dirimè quidem torquentur , sed in paucos dies omnis hæc stat tortur & tota unius circumactu hebdomidis absolvitur. At vero damnatorum tormenta non uno anno , nec sacro uno alterove concluduntur : De hos semper punit , neque unquam satis punit , et si tota puniat ~~Aeternitate~~.

I. *Non rem tantum , sed & spem omnem , Aeternitas præscindit.*

Spes in hac vita sic habet , ut saepe sola hominem in miseriis soletur ad sublevandam enim hominum lassitudinem , spe nihil est efficacius. & divina lenitas plerunque aliquam in adversis spem salutis reliquam facit ægrotō dum anima est , spes est. post hanc vitam , hoc ultimum rerum adversarum solatium damnatis penitus ademptum est : spe sublata , sola remanet æterna desperatio. Videlicet & auctor divit Daniel Propheta clamantem angelum : *Succidite arborēm , & præcidit ramos ejus : excutite folia ejus , & dispergite fructus ejus. verum tamen germen radicum ejus in terra finite.* Florem , inquit Ambrosius , & folia decuit , radicem servat ; deliciæ hic auseguntur , poenæ infliguntur , spes tamen

on adimitur : en radix servatur, spes
anet. Apud inferos radicitus &
rpitus evulsa est. Non relinquet eis
ermen, neque radicem, clamat Ma-
chias. Jobus etiam dolens : Et quasi
ulsa, inquit, arbori abstulit spem meam.
es impiorum peribit. Ergo dum
ssumus, sed simul etiam id quod
ebemus, speremus. Ovidius olim
onet :

*Omnia sunt hominum tenui pendentia
filo,*

Et subito casu, quæ valuere, ruunt.

is ergo fidendum non est, nec spe-
ndum in his. Bernardus viam mon-
at meliorem, his verbis : Dicit fi-
s, parata sunt magna, inexcogitabi-
bona à Deo fidelibus suis : dicit
es, mihi illa servantur : jam tertia,
aritas : curro ego, ait, ad illa. spes
ra, uti D. Gregorius affirmat, in æ-
ernitatem animum erigit, & idecirco
alla mala exterius, quæ tolerat, sen-
. Spes vera, omnia *medicum* quid,
momentum esse non nescit. Sed ô
momentum, à quo tota pendet *Æter-
nas!* hora mortis & extremi agen-
ies proprie momentum illud est, &
a pretiosa margarita, ob quam ptu-
ens mercator omnia vendit, ut illam
mat, sed pauci nōrunt hujus unio-
is pretium. D. Hieronymus affirmat,
z ; Pro æterna salute, inquit, omnis
dmodum homo negligens est, sed
nde neglectus iste in re summi mo-
menti?

Malac.

c. 4.

Iob.

c. 19.

Prov.

c. 10.

Serm.

10. im-

Pf. 91.

menti? oculos miseri habemus imbecilles & małos. cominus satis vides, eminus vix quidquam. de adul tis & senibus non loquar: pueri puel læque à cunis recentes, & quibū nondum omnes dentes nati, vitiorum elementa accipiunt, & minimas avari tiæ sordes ediscunt: mox acquirend docentur insatiabile vomum; norunt itaque quid lucro, quid crumenæ, qui penori faciat; de mercimoniis loqu possunt, & vina judicare, & vestium peregrinas formas dictare norunt, nimirum:

Iuven.
sat. 14.

Hoc monstrant vetula pueris poscentibus assēm,

Hoc discunt omnes ante alpha & beta puella:

Inde fere scelerum caussa —

Inde etiam tanta rerum æternarum aut infelicitia, aut oblivio; juvenes senectus que numi pretium probe intelligunt cœli & æternitatis ignorant. Sed per gamus ulterius.

II. *Æternitas mare est, triceps hydra est, sed & fons est omnis gaudii.*

EX te potissimum, mi Christiane qui concioni sæpe interes, sed fortasse raro attentus es, queritur: Si tu ad mare stes, illudque minuto cœchleari ex haurire instituas, in proximum à latere vicino rivulum, qui t me

men ipse etiam mare influat , & sic
omnia quæ mari ademeras , à mari
resorbeantur : dic jam , quamdiu in
exhaustiendo mari laborabis ? quod
si dolio haurire liceat , & in flumen
aliorsum derivatum effundere , quot
annis vel hac ratione hauriendum
tibi esset , dum in alium alveum ma-
re transfunderes ? interea temporis
in flammis sedere , infandum esset
tormentum , damnatis tamen gratissi-
mum pactum , & moram dicerent
non longam , modo demum sic fi-
niendam , ut evadere liceret Æterni-
tatem.

Fixerunt prisci tricipitem nescio
quam hydram , cui resecto uno ca-
pite , mox aliud atque aliud subnasce-
retur : hydra hæc vere apud inferos
est , si est uspiam , illic enim æterni-
tas triceps , quæ ad pœnam damni ,
pœnam sensus , & vermem Conscien-
iæ nunquam moritum , velut trige-
nina capita præfert . heu miseros nos
& rerum maximarum improvidos ,
qui viam habemus tam brevem quam
periculosa , in ea tamen adeò bila-
tes sumus & petulanter laxi , perinde
atque si per paradisum & amoenissi-
ma tempe deambulemus , securi ab
hostibus , jam jam in patria tutò lo-
candi . Nescire tamen sine culpa non
possumus , perventuros nos demum
ad geminas portas duplicitis Æterni-
tatis , quarum illa beatorum , hæc

L damna-

damnatorum est; per harum alterutram
ingrediendum, prout nimirum in via
nos gesserimus.

Laurentius Justinianus hanc hilarem viatorum insaniam miratus: *O mortalium, inquit, lugenda conditio, qua cum sit exul à patria, exultat in via differamus tantisper vanissima gaudia, dum patriam contingamus, & hoc unum agamus, ut per illam admittamur portam, quæ principium est æternæ beatitatis.* Creavit nos quidem Deus ad delicias potius quam ad labores, verum hic neque locus neque tempus est deliciarum, sed laborum. Æternitatem Deus de-liciis assignavit, hujusverò vitæ spatiū ad delicias illas promerendas concessit. Et quo, inquis, obsequias eas promerebor? Oraculum nosti? Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Cogita tecum: Egóne violentus ille? nimirum in plumis, in poculis, in tripudiis, in deliciis. Ah! certandum est gene-rose, currendum strenuè, dum vivimus & vigemus, ut in ultimo vita articulo, in ipso Æternitatis hori-zonte, qui nos in perpetuum ab hac vita disterninabit, & in aliam, quæ totius Æternitatis est, transcribet, de vita transacta gaudere, de futura optime sperare possimus. Labore-mus ergo, laboremus, & vim nobis inferamus, sic latenter in tempore sem-

tempiternam quietem, & æternam sub
paucis diebus occultatam gloriam af-
sequemur.

Verum solidumque gaudium non in
vanis his delectatiunculis, sed in æter-
nis voluptatibus quærendum est. Ad-
scendit hedera super caput Jonæ, ut es-
set umbra super caput ejus. *Et latatus*
est Jonas super hedera, latitia magna. Et Ion. 4.
quid denum est omnis hujus Mundi,
seu voluptas, seu vanitas? an non vi-
rens hedera, quæ textili silva per pa-
rietem inserpit, lætamque supra caput
umbram explicat? Lætantur opulentí
lætitia magna, sub umbra suæ hederae,
suarum opum: lætantur gulosi & e-
briosi sub umbra suarum mensarum:
voluptuosí sub umbra deliciarum sua-
rum. at extrema lætitiae, luctus occu-
pat. Paravit Deus vermem, & percus-
sit hedera, & exaruit. ubi nunc, mi-
Jona, tua est hedera, & ubi lætitia tua?
exaruit & illa, & ista. ita prorsus hede-
ræ nostræ exarescunt, simulque cum
illis omne illud umbratile gaudium.
gaudium enim hypocritæ ad instar
puncti est: æternorum bonorum gau-
dium est æternum. Iob. 20

III. AEternitatis gustus quanti sit
illustri exemplo declara-
tur.

Vita
S. Pa-
chomii
d. 29.

VIdit hoc, & mature, Theodorus annis adolescens, sed certe judicem
cilio senex, Christianis ortus paren-
tibus. Hic, die toti Ægypto festa,
cum in amplissima parentum domo
risus, cachinni, tripudia persona-
rent, cum geniales mensæ ad epulas
invitarent, ipse clauso sed casto in-
gemiscens vulnere, secum ipse sic
expostulare caput: Infelix Theodo-
re! & quod inde tibi lucrum, si
mundum lucreris universum? mul-
ta habes, & quamdiu habebis? abun-
das, epularis, tripudias: & quam-
diu hæc omnia? equidem placeret &
sapere hæc vivendi ratio, modo diu
placere posset & sapere. ecquid au-
tem? delicias has retineam, perdam
æternas? dic Theodore, num hoc
Christianæ legis est, in terra sibi cœ-
lum effingere, & per delicias ad de-
licias transire velle? aut ego me val-
de fallo, aut Christus per spinas eun-
dum dixit. Abrumpe, & brevibus
gaudiis præfer æterna. Dixit, & ma-
dentibus oculis in penetralem domum
se recipiens, ibique solo se Æternens,
sic precari cœpit: Deus æterne, cor-
meum tibi patet, meus ad te orator,
meus est gemitus. quid à te petam,

aut

aut quo modo , vix ipse satis scio :
 hoc unum , ô mi Deus, unice depre-
 cor, ne me mori sinas æterna morte.
 Domine, tu scis, quia amo te , &
 cupio esse apud te , & laudare te æ-
 ternum : domine miserere. Dum
 hæc orat , intervenit mater , & rubi-
 cundulos madidosque oculos curiosa
 observatrix statim animadvertisit , &
 Inde , inquit , hic mœror mi fili ?
 & quæ hæc tua solitudo hoc die ?
 am mensa te vocat ; tu unus desi-
 deraris. Cui Theodorus : Quæso
 te mater , inquit , meam à mensa
 absentiam honesto purga nomine :
 nauseanti stomacho cibum vel po-
 tum obtrudere , nec ipsa tu suaseris.
 Ita clementi dolo matrem à se re-
 movit , ipse solus cum solo Deo pe-
 nitius in æternitatis adyta est ingres-
 sus , cœpitque vitæ suæ statum o-
 mnem attenta cogitatione rimari ;
 & , Quis (inquit ipse secum) ha-
 stenus fui , aut potius , quis deinceps
 esse volo , si quidem Æternitatis re-
 gno nolim excidere ? Varia ad cœ-
 lum via est , alius hac it , alius alia ,
 modo perveniatur , quid refert qua ?
 quando tamen non omnes viæ simi-
 les , & nos quoque dissimiles , de-
 ligenda cuique ea est , quam sibi no-
 vit commodam. Alia brevior , alia
 longior ac periculosior. Si timeam in
 longa ac periculosa , superest brevis ac
 secura , quam si eligam , sine dubio

mecum gaudebunt angeli. At mei
tristabuntur? initio quidem, poste a
verò forsan & ipsi gaudebunt. Age
Theodore, modò non in longum
differ, & noli nimis cedere. Spe-
ro sanè me fore fortē, ubi fortē
adversarios invenero. quid si habi-
turus sim molles, blandientes, illa-
cimantes? hic plus mihi metuo.
Sed obfirma animum, & quam à
natura flexiblem habes, à Christo in-
fractum impetra. At quid si mater
ubera ostendat? scis, quid S. Hie-
ronymus dicat; Ad vexillum crucis
evola, virtus est in hac re esse crude-
lem. Aliam & majorem matrem,
quæ sua pariter ostendit, & est illa
patrona tua Beatissima Virgo, quæ
tibi deinceps instar mille matrum e-
rit, si tu fueris ejus filius. At res
ardua est, hæc vitæ mutatio, præ-
fertim in ipso ævi flore. Est ardua,
fateor. Sed experientia loquitur;
Plerique hoc ipso malè Deo serviunt,
quod sero serviant. rectissime o-
mnium illi, qui ab adolescentia Do-
mini jugum portare didicerunt. At,
delicate hæc tenus nutritus sum, nunc
asperam vitam ingrediar: ferre po-
tero? Spero. sed quam diu? in an-
num unum alterumve? hoc satis
non erit, ultra tendendum est, &
ad finem vitæ. Perpende itaque, &
aut non incipe, aut fini. Puto me
in his superandis solum non fore, sed

cum

cum socio Deo. Verum id quidem est, at contra assueta tendere difficultatum est. haec tenus vitam duxi nobilis & liberam, nunc humilem & servilem ducam? quamdiu ducam? non licet brevem hic comœdiam cogitare, ut unum aut alterum diem hanc personam sustineam; hic ultimus actus agitur, cum agitur anima. Longa erit theatri hujus molestia, & ad sericum aut purpuram redire non concessum, nisi ubi indueris immortalitatem & vestem gloriæ. ô Theodore, quid facies in hac tam diuturna scena? Ad alios actores attendum; inter ceteros video Christum Dei filium, ignobilem, humilem ac simplicem quavis servilia pati & agere; quid mihi faciendum, nunquid illo sum melior? At revera durum est in has fese angustias redigere, & quandam quasi carcerem ingredi: Vide, voluntas tua in posterum erit alterius, & facies quod volet alter. Hic quoque quem sequar Christum habeo, qui non venit suam facere voluntatem, sed Patris qui in coelis est. Nec mihi difficile fuerit, alienum sequi ductum, si ducentem intuear. quis est, qui jubet? homo vocem profert, Deus imperat, cui si obedientiam non promitterem, debarem. At profecto nimis alta hæc philosophia est, à locuplete in pauperem transire vitam: quid facies?

mendicandum tibierit, qui mendicantibus dare poteras : delicias quas non habebis, noli querere.

Quid tamdiu mecum ipse litigo ? quid fluctuo in hoc spei & timoris Euripo ? exemplum domini mei non ante me cerno ? non in oculis est Christus cruci suffixus , illusus , infanda passus ? Ille , cœlestibus relictis thesauris in hanc inopem venit terram . quid habuit ? ortus & occasus ejus ostendunt ; in illo non habuit , quo diverteret , in hoc non habuit quo se tegeret : Nudus obiit . Per vitam qualis ? in fuga , in itinere , in siti , in æstu : quam agendo indefessus , quam patiens preferendo ! quæ docuit , hæc & fecit . Quis tam attentus ad paupertatem , tam promptus ad labores , tam mitis ad contumelias ? Istius me ducis pudeat , inter hujus me comites censeri erubescam ? aut Theodorus non ero talis , quem me esse vult dominus meus Iesus . paratus sum amore illius & algere , & esurire , & sitire ; paratus contemni , vinciri , uri , secari : brevia sunt hæc , nec possunt esse diuturna : sola Æternitatis vel gaudia vel tormenta verè sunt diuturna . ite caduca , flocci vos facio , sola mihi in voto est Æternitas .

Adeo incaluit hoc cogitationum æstu , ut jam solam arderet Æternitatem in cœlo . Itaque decrevit , numis ,

nis, parentibus, deliciis longum
æternum dicere *Vale*. firmando
uius suo decreto non tam præcipitan-
ter egit, quam constanter, non sta-
tim is fuit qui esse cupiebat, sed tan-
tem fuit, hoc est, Pachomii disci-
pulus. Tragoëdia hunc prologum
non una est secuta, sed contra mo-
rem tragœdiæ, post triste princi-
pium læto exitu. Ita Theodorus, i-
psis Æternitatem medullis combi-
nerat, ut mundo fieri fabula non
recusaret, modo ille non crederet
cum mundo fabulam esse Æternita-
tem.

Vultis, mei Christiani, à Theodoro,
imo à magno Paulo, imo ab ipso
Christo audire verbum verum & se-
rium? Sic plerique vivitis, ac si fabula
sit omnis Æternitas. Lata est & spa-
tiosa via, quæ dicit ad perditionem,
& multi sunt qui intrant per eam:
certe non intraturi per hanc, si cre-
derent, illic quâ intrarunt, æternum
se permanuros, ita vobis pia fabula
est Æternitas. At credimus (dicetis)
Æternitatem, speramus, cupimus.
Quæso vos, quantilla hæc spes, aut
fides, quam frigida hæc est cupiditi-
tas? præsens voluptas, moneta in
manu, blandimenta carnis tam inge-
niosè fallunt multos, ut in eis o-
mnem Æternitatis amorem suavi ob-
livione paullatim extinguant. Millies
quidem clamatur: *Hæc dicit dominus,*

cHier.
 .18.
 .12.
 Prov.
 .1.

hac præcipit Deus: millies hoc audiatur, sed & millies negligitur. dicit dominus, præcipiat Deus, hæc via nobis placet, post cogitationes enim nostras ibimus, & unusquisque pravitatem cordis sui malifaciemus. Ideo hæc dicit dominus: *Interrogate gentes, quis audivit talia horribilia? an illi sile Deo populi, si hæc AEternitatis arcana scissent, eadem sic contemplissent?* Bene est, mei mortales, clamavi, & non audistis; vocavi, & renuistis; extendi manus meas, & non adspexitis: ego quoque in interitu vestro ridebo., cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit; cum tota vos opprescerit AEternitas. Si vos hoc in statu mors feriat, januaria est sententia, jam clausa est janua: abite, æternum miseri, æternum damnati.

Evigilate itaque, Christiani, evigilate: ad januam stat judex: momento fiet quod tota doleat æternitas. Magnus ille Antonius in quadam ad suos concione: *Hic, ait, mei fratres, sunt æqualia rerum pretia, in vendendis rebus & emendis. tu mihi decem das aureos, tantivis pretii ego tibi do aromata. quinquagenos ego tibi florenos numero, tantidem tu mihi frumentum rependis. alia longe ratio est, in iis, quæ æterna sunt, compandis. æterna vita, vili prorsus stat pretio;*

retio: obolus unicus cum toto auri
millione justius comparari potest,
quam omnis labor noster cum cælesti
beatitudine. in psalmis lego: Dies p. 89.
ita nostræ septuaginta anni, si mul-
tum, octoginta: quidquid reliquum
est, labor & dolor: quocirca si octo-
inta, aut si centum ut plurimum an-
nis Deo fideliter & ferventer servieri-
nus, omnium sæculorum regnum ob-
inebimus, & non centum duntaxat
annis regnabimus: cælum hæreditabi-
nus, non terram. Ergo, filioli, non
nos aut tedium fatiget, aut vanæ glo-
riæ delebet ambitio. non enim sunt
condignæ passiones hujus temporis,
ad superventuram gloriam, quæ reve-
labitur in nobis. nemo, cum mundum
deseruerit, ingentia se reliquisse ar-
bitretur, omnia enim terrarum spa-
cia ad cælorum infinitatem compara-
ta, brevia sunt & angusta: & licet o-
pes nostras retineamus, lege mor-
tis ab illis divellemur inviti. quin
ergo virtutem teximus è necessita-
te, vel brevi amittenda sponte a-
mittimus uti exigua, maxima re-
cepturi? hæc fusius narrat Athana-
sius.

S. Pachomio usitatissimum fuit, &
perpetuum, ut, quotiescumque men-
tem illicita titillaret cogitatio, eam Æ-
ternitatis memoria repellere: recur-
renti opponeret æternas poenas do-
lores sine fine utentes, ignem inex-
stingui-

In S.
Anto-
nii vita
c. 15.

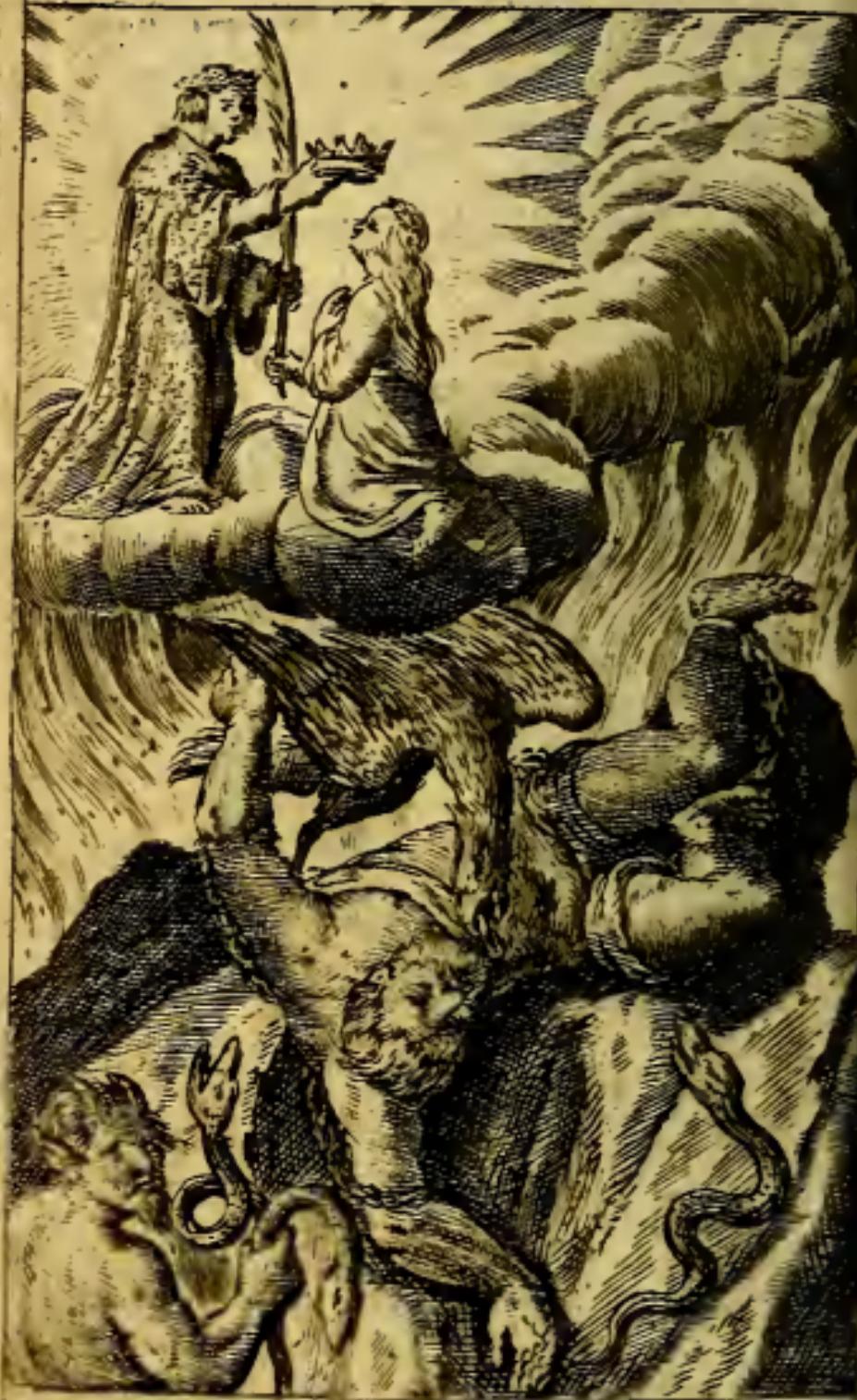
172 CONSIDERATIO
stinguibilem, & vermem nunquam c-
minio morientem, quare considera-
tionem istam hic ipse D. Pachomiu-
verbis suis finiat: Ante omnia, inquit
præ oculis habeamus diem ultimum
& momentis singulis supplicia timea-
mus dolorum *Eternum.*

CON-

Ipsi gloria, et nunc et in diem AETERNITATIS
Amen. 2. pet. 3.

Quoniam ibit homo in domum AETERNITATIS sue
Ec. Heu disparem AETERNITATIS domum: alterutra ha-
bitanda est: aut gaudendum in celo AETERNVM, aut
AETERNVM in Tartaro ardendum.

CONSIDERATIO NONA.

*Conclusiones aliquot dictorum de
Æternitate.*

I. Conclusio.

Non tantum non eloqui, sed nec cogitatione satis assequi potest ulcus hominum infinitam Æternitatis longitudinem. Inter hominem verum & sculptum, ignem verum & pictum maxima est differentia, & tamen etiam hæc suo sibi modo simillima dicuntur: at inter nostrum & tartareum ignem, inter nostros & tartareos dolores nulla est, nulla penitus comparatio, nam illorum mensura Tempus est, istorum Æternitas. Christus id in palmite eleganter exprimens: *Si quis, inquit, in me non mansebit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent.* Et ardet. hic Æternitas brevissime, unico nimirum verbo, & optime descripta est: omnia alia Christi verba futuri habent discrimen; arescet, colligent, mittent; non ardebit, sed Ardet. iste damnati hominis status erit: ibunt mille anni, Et Ardet: iterum mille anni transibunt, Et ardet,

Ioan.
ca. 15.

ardet, sicut in principio : iterum atque iterum millēni anni p̄iæterib⁹nt, *Et det*, sicut cœpit : quod si post aliquantum annorum millions quadratur ; hor ille ante tot millia annorum damnatus quid facit, quid eo fit responderi alii non poterit quam hoc ipsum, *Ardoribus continuis, infancis, æternis* : ex ævo in ævum sic erit. In hunc locum pulchre Augustinus : Vnum de duobus palmiti congruit, aut vestis aut ignis : si in vite non est, igne erit ; ut ergo in igne non sit, in vite sit.

II. *Conclusio.*

SI scirent, qui in peccato mortali sunt, quam vicini sint. *Æternitatis & tormentis æternis*, cum possint unicū Dei nutu (sic loquimur) mortali, & ab hac diabolo tradi, totum Hispaniarum regnum, omnes Asia thesauros, totum mundum donare sibi nollent ea lege : ut vel unicam horam confessionem & pœnitentiam differrent, multo minus ut cum peccato tali, cubitum faceſſerent. Quicquid enim prodest homini si totum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur ? Omnia si perdas, ô homo, animam servare memento. Omnia pæne membra amisit Arialdus, Mediolani diaconus, homo patria

Matth.
15.

Syrus
presb.

io ejus
vita, ad

Rud.
abb.

Vallis
Vmb.

tria nobilissimus , nam Marchionis
frater fuit , sed & vita sanctissimus ,
ut qui constantissime haereticis , aliisque
flagitiosis hominibus restitit , de-
mum ad necem ductus est : aures ei
præsestæ , superiora labra mutilata ,
præcīx nares , lingua sub gutture e-
vulsa , oculi effossi , dextra amputata ,
taceo cætera : hic Divus in corpore
vere perditissimo servavit animam ;
& vitam ut acquireret , vitam perdi-
dit , Anno à pariente Virgine millesi-
mo sexagesimo sexto.

Hic talis generosus athleta , Æter-
nitatis suæ memor (uti Seneca lo-
quitur) in omne quod fuit , futurum-
que est omnibus sæculis , vadit . Præ-
clarissimè dixit Augustinus : Quid
ergo faciamus Patres , nisi , ut , dum
tempus est , vitam mutemus , & fa-
cta nostra , si quæ sunt , corrigamus ?
Ut quod fine ulla dubitatione ven-
turum est peccatoribus , nos non in-
veniat super quos veniat : non quia
non erimus , sed ut non tales inve-
niat , qualibus venturum esse præ-
dictum est . Totum quod audivimus
per scripturas , vox est Dei dicentis ,
Observa. Et totum quod patimur ,
tribulationes in hac vita , flagellum
Dei est corrigere volentis , ne da-
mnet in fine . Quasi dura sunt , mole-
sta sunt , horrent quando narrantur ;
quæ quisque gravia valde patitur in
hac vita , in comparatione æter-

Seneca
Cōfōl.
ad Hel-
viam ,
fine .
Aug.t.
10 .
serm .
109.de
Temp .

III. Conclusio.

Pars magna Christianorum, etiam
Catholicorum gehennæ & cæli æ
ternitatem esse non credunt; certe ali
^{Luc. 18} ter viverent, si id vere crederent. In
hos illud convenit: *Filius hominis ve
niens, putas fidem invenit in terra?* Sun
qui videri velint id credere: verbis
ajunt, factis negant. *Æternitatem au
nunquam, aut rarissime cogitant, &*
*cogitant tantum, non perpendunt, non
inhærent, non examinant, intelle
ctum & voluntatem non concitant,
imaginationi nil imprimunt: yix in
cipiunt, & mox alio evagantur, &
si quid forsan scintillæ bonæ ex hac
cogitatione natum est, id omne
protinus curis, negotiis, volupta
tibus, velut aqua suffocant. Ita
plurimi clausis oculis, & obturatis
auribus, viam ineunt *Æternitatis*
ad mortem; quod SS. Patres in
Euangelico epulone observant, eum
tunc primum levasse oculos, cum es
set in tormentis: tota vita oculos ha
buit clausos, maxime pauperibus,
sed & omni pietati: apud inferos
primum aperuit, sed nimis sero.
Nec est quod miremur, multos ita
cacos manibus & pedibus prope
rare*

rare in domum æterni luctus : via admodum ampla est, amoena, lata, plana: in via hac nemo errat , sed in viæ fine: via pluribus placeret , sed displicet, terretque viæ terminus : ideo prudenter malunt viam aliquamdiu asperam , quæ tamen ducat ad hospitium perpetuo beatum , quam viam brevi amœnitatem ridentem , sed quæ ducat ad carcerem , perpetuis lacrimis & cruciatibus destinatum. Vere Job : Iob. 7.

Sicut , inquit, consumitur nubes & pertransit , sic qui descenderit ad inferos non ascendet , nec revertetur ultra in domum suam , neque cognoscet eum amplius locus ejus.

I V. Conclusio.

Quisquis subinde serio in *AEternitatis* cogitationem descendit, is non tantum non licenter & petulantiter vivere , sed nec effusè sapientidere & cachinnari deprehendetur: quotquot ex mortuis , alterius vitæ rationem inspexerunt , & redivivi ad nos redierunt , non facile risisse visi sunt. Id singulariter in illo Christi amico è Bethania Lazaro est observatum. Potuerunt hi omnes cum Ecclesiaste de se affirmare : *Risum reputavi errorem , & gaudio dixi , Quid frustra deciperis ? Jure timendum in hoc fatetur se* **Cyrillus**

Eccles.
cap. 2.

Deut. 3^{a.} Alexandrinus, & Gehennam, inquit
timeo quippe interminatam, pestif-
rum vermem formido, quippe perei-
nem. Utinam saperent & intelligerent
ac novissima providerent! Quem ha-
Æternitatis cogitatio ad meliora no-
impellit (dicam breviter, sed dicar
vere) aut is fidem non habet, aut,
fidem habeat, cor certe & sensum no-
habet. Non absurde olim vir doctu-
affirmavit, nuptias esse brevem & la-
tam canticionem, sed habere longum &
mœstum epiphonema. - Sic verissim
dicemus: Peccati voluptas omnis bre-
vis & hilaris est cantiuncula, sed longis-
imum habet & tristissimum epiphono-
ne, tormentum *Æternum*: ô *Æter-*
nitas, ô *Æternitas*, *Æternitas*!

V. *Conclusio.*

CVm de *Æternitate* sermo est, ne-
mo nimium dicere, aut rem ni-
mium augere potest: quicquid di-
catur, nulla est hic exaggeratio, nul-
li nimis extensi numeri, semper mi-
nus dicitur, quod de infinito & æter-
no dicitur. Nam hoc habet *Æter-
nitas*, integra est quicquid inde demas:
deniantur tot anni quot sunt stellæ
celi, guttæ maris, arenæ granula,
folia arborum, terræ gramina; ad-
huc tota est: addantur tot, non erit
major; quamdiu Deus erit, tamdiu
damna-

damnatos puniet. Hoc aliquot si-
 militudinum umbris supra demon-
 travintus; addamus nunc aliam è D.
 Bonaventura. Si damnatorum quis-
 piam ita ploraret, ut singulis cente-
 his annis, non nisi unam lacrimulam
 funderet: hæ autem guttulæ tot
 annorum centuriis asservarentur, ut
 demum mare, aliquod æquarent;
 eheu, quot annorum millions erunt
 revolvendi, dum vel rivulus, ne di-
 cam Oceanus fiat: & tamen tunc ve-
 rè dici poterit: *Æterna* primum
 incipit: sed fiat hoc iterum, & alijs
 seu fluvius, seu mare, ex his tam
 rarib[us] guttulis colligatur, iterum toto
 illo tempore exacto dicendum erit,
 nunc incipit *Æternitas*, & sic dein-
 ceps in *infinitum*. Nihil h[ic] est quod
 quis addubitet, nam finiti ad infini-
 tum nulla est proportio. At hoc no-
 bis ideo mirabile videtur, & incredi-
 bile, quia id imaginatio nostra non
 capit; nequit assequi tam remota; non
 penetrat h[ic], infinitum est, impene-
 trabile est; & h[ec] etiam causa ali-
 qua, quod intellectus noster ad co-
 gitandam *Æternitatem* tam difficul-
 ter adducatur, quia erubescit quo-
 dammodo, aut indignatur, in eo se
 fatigari, quod penetrare non possit:
 sed huic malæ verecundiæ ceden-
 dum non est, impellendus & cogendus
 est intellectus ut saluberrimam
 hanc cogitationem quotidie susci-
 piat;

Bonav.
de Inf.
ca. 49.

piat, & saltem in his talibus similitudinibus perpendendis sese exerceat, nunquam errabit, nunquam nimis multos, nunquam tot annorum milliones cogitabit, quin sint plures atque plures in infinitum; res hac certa est & extra controversiam.

Dan. 2, 1 Daniël vates quo *Aeternitatis* incomprehensibilem extensionem melius efferret, hoc pronunciavit: *Qui autem dolifuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas Aeternitates.* Quod ita enunciavit, ac si dixisset: Ad explicandam *Aeternitatem* verba non suppetunt; non possum plus dicere, et si plus esset dicendum, in quo tamen, auxes in duplicem verbis addidit Propheta, cum *Aeternitates* dixit, & *Perpetuas:* & quidem, si una est interminabilis, quid erunt duæ, decem, centum, mille, inio perpetuæ? quod si annum, aut annos *Magnos* millies multiplicatos *Aeternitati* conferamus, ecquam illius partem explicabimus? ajunt octavum cælestem orbem plusquam lentissime moveri, & licet quotidie primi mobilis caput circumvolvatur, suo tamen motu non nisi singulis triginta sex millibus annorum, in orbem plene circumvolvendum; & hoc temporis spatiu, *Annus Magnum*, annum

vertentem & Platonicum appellant : comparemus hoc totum cum *Æternitate*, & ad illam non nisi momentum , instans , horologii minutum erit. Verè dixit Boëthius : Instans seu punctum temporis , & decem millia annorum , sibi similiora sunt, quam decem millia annorum & *Æternitas*. S. Joannes : *Filioli* , inquit, *novissima hora est*. & tamen hoc ante mille sexcentos annos dixit. Verisimè ergo dixit D. Augustinus : Omnis res quæ finem habet , brevis est. *Æternitas* in verbo , quatuor syllabis constat , in se sine fine est. *Ama æternitatem ; nullo fine regnabis cum Christo , si finis tibi Christus est.*

i. Epi.
cap. 2.
In. Ps.
145.

VI. Conclusio.

Credibile non est hominem , præsertim prisca religione imbutum, tam impotentis & effrænati animi reperiri (modo non vivat ut pecus, & studio in præceps eat. nam , Inipius cum in profundum peccatorum venerit , contemnit) qui si semel de die , vel horula partem huic *Æternitatis* meditationi tribuat , imo si quavis hebdomade vel semel de *Æternitate* serio cogitet , non mutet vitam in longe meliorem, & homo fiat alius , è su-

Prov.
ca. 13.

superbo submissus & modestus , ei
iracundo mitis & mansuetus , ex im-
puro castus & continens , ex ebriosc
temperans & sobrius : imo hic talis
vere religiosus fiet , animo certe , si
non veste . Sed non raptim , non obi-
ter & perfunctorie hic transeundum:
trutinanda res est & perpendenda ,
affigenda est cogitatio , & animo re-
volvendum identidem *Æternum* ,
Æternum , *Æternum* , quod nunquam
habebit finem , nunquam , nunquam ;
quod sæculis innumeris , incompre-
hensibilibus , infinitis durabit , & non
cessabit unquam durare . Hoc , in-
quam , attentius considerandum , &
velut cibus ruminandum : cibus etsi
pretiosus & salubris , si non teratur
dentibus , & digeratur , venenum est ,
non alimentum ; omnis generis mor-
bos creat , hæret aliquamdiu in cor-
pore , sed nil boni succi generat . ita
prosper salubres sunt & sanctæ cogi-
tationes de morte , de judicio , de cæ-
lo , de inferis , longe tamen saluber-
tima est cogitatio de *Æternitate* , quæ
merito dici potest Quinta essentia :
sed hæc veluti pretiosus cibus , non
ingerenda tantum , sed & digerenda
est . Homo solus , curis vacuus , at-
tentus , hæc talia inter se conferat ;
quod nisi fiat , pæne omnis rerum di-
vinarum lectio , & auditio erit sine
fructu , & inventos dabitur . Multi
conclaves multas audiunt , quædam
& ipsi

& ipsi legunt; vix quidquam inde proficiunt, quia nec lecta nec audita expendunt, transeunt omnia, & antequam in opus prodeant, elabuntur: memorandum est nonnihil auditis & lectis, & voluntas iis erudienda: hoc à Beatissima Virgine Dei matre discimus: *Maria autem conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.*

Luc.

cap. 2:

VII. *Conclusio.*

Nemo credit, aut certè nemo inteligit & perpendit, hæc Christi clavisimma verba: *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiofa via est quæ dicit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. quam angusta porta & arcta via est, quæ dicit ad vitam, & paucis sunt qui inveniunt eam!* & repetit hoc idem per os D. Lucæ, *Contendite intrare per angustam portam, quia multi, dico vobis, quarent intrare & non poterunt.* Quicunque, ait Augustinus, credidet hanc fidem, ut ideo putet non sibi esse credendum, quia non videt: quando venerit quod non credebat, erubescit, confusus separatur, separatus damnatur.

Refert Hieronymus Platus, non longe post institutam à D. Francisco novam familiam, Bertoldum ejusdem familiæ virum insignem, ea descendavi atque libertate, contra cer-

Luc.

13.

Serm.

64.de

verbis

Dom.

Lib. r.

dē ho-

nō stat.

relig.

ca. 5.

tum quoddam vitium, pro sugge-
stu differuisse, ut femina ejus si-
bi conscientia, in mortuam concide-
rit; mox universa concione in pre-
ces procumbente, exanimem revi-
xisse, & cur in vitam redire sit juf-
fa, & quid in orbe alio viderit,
in hunc modum narrasse: Cum sta-
rem ad tribunal Dei, steterunt u-
nà mecum sexaginta millia anima-
rum, quæ ex omnibus mundi par-
tibus, diverso mortis genere ad
judicem evocabantur: ex omni hoc
numero tres solum piacularibus
flammis sunt addictæ, in reliquas o-
mnes æterni supplicii lata est senten-
tia. Eheu! huic feminæ narranti non
crederem, nisi prius credidisse
Christo tam serio affirmanti: *Spatiosa
via est, qua dicit ad perditionem, & mul-
ti sunt qui intrant per eam: arcta via est
qua dicit ad vitam, & pauci inveniunt
eam.* Quisverò credat, non sexage-
nis, sed tot aliis millenis millibus ho-
minum æternum supplicium à Deo
decretum esse, nisi hoc persuaderet
summa & infinita Dei majestas, &
peccati contra hanc inexplicabilis
malitia, & divinæ scripturæ apertissi-
ma testimonia. Jobus trepidat: *Vbi
nullus ordo, sed sempiternus horror inha-
bitat.* Matthæus affirmat: *Discedite à
me maledicti, in ignem aeternum.* Eccle-
sia pronunciat: *Peccantem me quoti-
die & non me penitentem, timor mor-*

Matth.
cap. 7.

Iob.
ca. 10.
Cap. 2.
Offic.
mort.

is conturbat me , quia in inferno nulla
 est redemptio , Nulla nulla ; sed nec
 nulla consolatio , nec aquæ guttula,
 extremo digito pendula , illuc in-
 ferri permittitur. Quòd si & ii,
 qui in gratia Dei vivunt , bonæ
 mentis & voluntatis homines fa-
 cis caperent , quantis tormentis es-
 sent die judicii , per judicis senten-
 iam liberandi , & quantis gau-
 diis æternum permansuris cumu-
 landi , nec horam quidem differ-
 ent , quin vana vanis , mortuos
 mortuis , & suis mundum amato-
 ribus relinquenter , & ipsi eam po-
 tissimum religionem amplecteren-
 tur , in qua Deo maximè placerent,
 Deumque plurimum & amarent &
 laudarent per omnem vitam , ob il-
 lud conferendum sibi æternum du-
 ples beneficium , in liberatione à
 gehenna , in donatione paradisi.
 Affirmat hoc D.Gregorius : Mala,
 inquit , vitæ præsentis tanto du-
 riis animus sentit , quanto pen-
 sare bonum , quod sequitur , ne-
 gligit : & quia non vult præmia
 considerare quæ restant , gravia æ-
 stimat esse quæ tolerat. At si se-
 mel quisque ad æterna se erigat
 atque in his quæ incommutabiliter
 permanent , oculum cordis figat , prope
 nihil esse hoc conspicit , quicquid ad
 finem currit. Idem : Carmen in no-
 te , inquit , est latitia in tribulatione.

Quia

Lib. 10
Moral.
ca. 10.

Lib. 26
Moral.
102. in
ca. 35.
Iob.

Quia etsi pressuris temporalibus affligimur, spe tamen de aeternitate gaudemus.

In
Ps. 36. Eodem prorsus modo ratiocinatus est diserte Augustinus; Cum attenderis, inquit, quid sis accepturus, omnia tibi erunt vilia quæ pateris nec digna aestimabis pro quibus illud accipias; nam utique fratres, pro aeterna requie, labor aeternus subeundus esset: aeternam felicitatem accepturus, aeternas passiones sustinere deberes. Sed si aeternum sustineres laborem, quando venires ad aeternam felicitatem: ita si ut necessario temporalis sit tribulatio tua, quafinita venias ad felicitatem infinitam &; Appende mille annos contra aeternitatem: quid appendis cum infinito quantumcunque finitum decem millia annorum, decies centena millia, si dicendum est, & milia millium, quæ finem habent, cum aeternitate comparari non possunt. Huc accedit, quia non solum temporalem voluit laborem tuum Deus, sed etiam brevem: aliquot duntaxat diecularum est tota vita hominis. Licet ergo quis per omne vitæ spatium laboribus, ærumnis, doloribus variis atteratur; carcerem, & plagas, famem & sitim nullo non die toleret ad diem usque ultimam; exigui temporis molestiam subiisse dicendus est: pauci dies sunt tota vita hominis,

is , & levis & brevis labore est , quo
transacto , regnum æternum succe-
det , sine fine felicitas ; veniet aqua-
itas angelorum , veniet hereditas
Christi , veniet cohæres Christus . prò
quanto labore quantam mercedem
accipimus ?

Idem Augustinus alibi : Nimis pro-
fundæ factæ sunt cogitationes Dei .
^{In}
^{Pf. 91.}

ibi est cogitatio Dei ? ad præsens ha-
benas laxat , sed postea adstringet . No-
i gaudere ad piscem , qui in esca sua
exultat , nondum traxit hamum pi-
scator : nam ille jam habet hamum in
faucibus , & quod tibi videtur lon-
gum , breve est : omnia citò transeunt .
Quid est longa vita hominis ad Æ-
ternitatem Dei ? vis esse longanimis ?
vide Æternitatem Dei : nam attendis
ad dies tuos paucos , & diebus tuis
paucis vis impleri omnia ? ut dain-
nentur omnes impii , & coronentur
omnes boni ; istis diebus tuis vis hæc
omnia impleri ? implet ea Deus in
tempore suo : æternus est , tardat , lon-
ganimis est : tu autem dicis : Ideo e-
go non sum longanimis , quia tem-
poralis sum . Sed in potestate habes:
junge cor tuum æternitati Dei , &
cum illo æternus eris . Si jam Chri-
stianus es , & bene eruditus , dicis:
Deus iudicio suo reservat omnia . Bo-
ni laborant , quia flagellantur ut filii ,
mali exultant , quia damnantur ut a-
lien . Duos filios habet homo ; alterum
casti-

castigat, alterum dimittit; facit unus male & non corripitur a patre: alter mox ut se moverit, colaphis cæditur, flagellatur. Vnde ille dimittitur, & ille cæditur? nisi quia huic cæso hæreditas servatur, ille autem dimissus ex hæredatus est: videt eum non habere spem, & dimittit eum, ut faciat quod vult. Puer autem qui flagellatur, si cor non habuerit, & imprudens fuerit & stultus, gratulatur fratri suo qui non vapulat, & gemit de se, & dicit in corde suo: Tanta mala facit frater meus; quicquid vult facit, contra præcepta patris mei, & nemo facit illi durum verbum, ego mox ut me movero, cædor. Stultus est, imprudens est: attendit quid patitur, & non attendit quid illi servetur.

In Pl.
93.

His ex eodem sanctissimo & doctissimo præsule, recte conjungamus ista; tanquam haec tenus dictorum epitomen. Qualis misericordia Dei? non dicit, decies centena millia annorum labora: non dicit, vel mille annos labora: non dicit, quingentos annos labora: cum vivis, labora: in paucis annis, inde jam requies erit, & finem non habebit. Et paucos annos laboras, & in ipsis laboribus non deest consolatio; non desunt gaudia quotidiana. Sed noli gaudere in sæculo: gaude in Christo, gaude in verbo ejus, gaude in lege ejus. Verum est ergo

go quod dixit Apostolus : Etenim
quod ad præsens est , temporale est,
& leve tribulationis nostræ , juxta in-
credibilem modum , & in incredibi-
lem modum æternum gloriæ pondus
operatur in nobis. Ecce quantum
retium damus , quodammodo unam
siliquam , accipiendos thesauros sem-
iternos : siliquam laboris, ad requiem
incredibilem. Gaudes ad tempus? no-
i ibi fidere : tristis es ad tempus? no-
i desperare , non te corrumpat felici-
tas , & non frangat adversitas , pro-
mittit Deus vitam æternam , contem-
ne temporalem felicitatem : minatur
ignem æternum , contemnē dolores
temporales.

Concludamus hæc cum eodem di-
ino scriptore : Ergo amemus vitam
eternam, & ex eo noverimus quantum
pro vita æterna laborare debeamus,
cum videmus homines amatores præ-
sentis vitæ temporalis atque finiendæ,
sic pro illa laborare , ut quando vene-
rit metus mortis , quicquid possunt
faciant , non ut auferant , sed ut dif-
ferant mortem. Quantum laborat ho-
mo, quando mors imminet, fugiendo,
atendo, quicquid habet , dando, & se-
cedimendo, laborando , cruciatus mo-
lestiasque sustinendo , medicos adhi-
endo , & quicquid aliud homo pot-
est. Videte quam consumptis labori-
bus & facultatibus suis , ut aliquan-
tum vivat potest facere ; ut semper
vivat,

Serm.
64.de
verbis
Domini.

vivat, non potest. Si ergo labore tanto, tanto conatu, tantis imperiis, tanta instantia, tanta vigilancia tanta cura agitur, ut aliquantulum plus vivatur: quomodo agendum est ut Semper vivatur? Et si prudentes discuntur, qui omnibus modis agunt et differant mortem, & vivant paucos dies, ne perdant paucos dies: quam siulti sunt qui sic vivunt, ut perdant diem aeternum.

Cogitate haec, o mortales, & antequam aeterni sitis, sive in gaudiis, sive in tormentis, Aeternitatem prævidete omnia transeunt, sola restat, nec transibit Aeternitas.

I. Aeterna mortis supplicium.

Carcerem habuerunt Messenii subterraneum, aura lucisque ignarum plenum stygii horroris: sed ut locum funestissimum eleganti velarent titulo, *Thesaurus* is vocatus est; nullæ huius carceri fores erant, sed reus per funem demissus, immanni saxo claudebatur. In hunc *Thesaurum*, eijam magnus ille Græciæ Imperator Philopœmen reconditus est, ibique vitam veneno finiit. Et Deus *Thesaurum* habet sub terra, sed heu qualem? scelerorum, damnatorum, desperatissimorum hominum.

Aetiolli-

A&tiolinus Patavinorum olim ty-
rannus (Iovius narrat) multos ha-
buit carceres, sed oīni miseriarū &
cruiciatum genere adeo infames,
ut in iis mors inter delicias habere-
tur, nec facile prius veniret, quam
sæpius vocaretur: quotquot eo de-
trus, multo ferro onusti, fœtore, fa-
me, squalore, miserabilem in mo-
dum, & lente necabantur: verè sen-
tiebant se mori. Hic nemo non ini-
ferrimus censebatur, nisi cū mori
contigisset; morte gravius suppli-
cium erat, cum cogerentur vivi inter
mortuos habitare: nam cumulaban-
tur illic in acervos putrescentia ca-
davera tanta narium peste, ut vere
diceretur: Hic mortui vivos occi-
dunt.

At horum carcefum teterimus,
cum inferorum ergastulis collatus,
paradisus est & amoenum palatum.
Quæcunque toleres in A&tiolini car-
cere, tolerabilia sunt omnia, quia
brevia sunt, quia suum sibi finem
prospiciunt, quia cum vita desinunt,
quia in morte omnia evanescunt.
At vero ille *Thesaurus* damnatorum,
qui Dei carcer est, nullum habet à
cruiciatum brevitate solatium, mor-
tem excludit, exitum nescit, nullum
admittit finem, nullum, eheu nul-
lum. Verissimè Cassiodorus: Vtī
mortaliū, inquit, nemo intelligit,
quid prēmium sit æternum; ita nemo

Pauf.
Iov. I.
elog.
in A-
&tioli-
no.

194 CONSIDERATIO
capit, quid tormentum sit sine fine
duraturum.

Apud Persas talis fuit carcer, u
in eum facilis quidem ingressus, e
gressus perdifficilis, aut nullus con
cederetur, ideoque *Lethe* dictus est.
Ad inferos facilis descensus, sed se
mel ingressis exitus nullus reperi
tur; gradum inde nemo unquam
revocavit. Hic Dei carcer, vero no
mine *Lethe*, dicitur, seu, *Oblivio*, sic
enim Deus damnatorum oblivisci
tur, ut eorum ad gratiam recordatu
rus non sit in omnem *Eternitatem*.
Infernus vere oblivionis terra est;
idque (quod pius & eruditus scri
ptor observat) dupli de causa. Quia
inquit, qui illic sunt, non sunt am
plius Dei memores in bonum, neq;
ullam habent priorum memoriam,
nisi quæ affligat. Omnia enim
pomparum, voluptatum, deliciarum,
aut oblivio est, aut non sine crucia
tu recordatio. Sed & à Deo atque
Angelis flammea hæc damnatorum
regio oblivioni data est, quia qui il
lic degunt, nunquam inde sunt edu
cendi. Inter nos & vos, clamat Abra
ham, chaos magnum firmatum est,
ut hi qui volunt hinc trāsire ad vos,
non possint, neq; inde huc transme
re. O chaos metuendum! ô tormen
torum æternitatem horrendam! Se
pulchra eorum, domus illorum in æ
ternum. Talia sibi ipsis struunt pala
tia

Frane.
Titel
man.
in Pl.
37.

Luc.
c.16.

Pl. 43.

ia impii: mortuus est autem & di-
es, & sepulchrum est in inferno. ô profun-
dum sepulchrum! hoc mausoleo hic
lazari tortor est conditus, cui pro le-
tulo flamma, sitis pro nectare, pro
lapibus sulphur, pro tripudiis est de-
peratio. Carcere dicuntur clausi
perare salutem; hic nulla salus, sed
nec spes salutis ulla, sed desperatio
Æterna.

Concionem non tam longam
quam horrendam dictavit Ezechieli ^{Ezech.}
Deus, in hæc verba: *Et dices saltui me-* c.20.

idianus: audi verbum Domini; hæc dicit dominus Deus: Ecce ego succendam in te ignem, & comburam in te omne lignum viride, & omne lignum aridum: non extinguetur flamma succensionis: Quot nunc cedri, quot impii homines in hac vita & virent fortunæ successu, & arent virtutum inopia. Audite ergo vos, & videntia, & arida ligna, succendetur ignis, & flamma succensionis non extinguetur. In gehenna, quo vos properatis, nulli dies festi sunt, quibus succensa fornax interquiescat: æternus dolor, æterna mors, æternus luctus, nullis intermissionibus unquam solatiis. noctes atque dies insopita, pervigil, inexstincta in vos flamma vindicabit; vivetis ad assiduam, perpetuam mortem. Augustino id credite, tam diserte quam graviter monenti: Habebunt, inquit, impii in cruciatibus vitam: sed qui da,

Tom.
10. ser.
112. de
Mart.
Massa
caadi-

vivunt in tormentis, cupiunt (si fieri possit) finire talem vitam, & nemesis dat interitum, ut nemo auferat cruciatum. Sed vide scripturam loquentem & discernentem, non enim dignata talem vitam vocare vitam. In cruciatibus, in tormentis, in ignibus sempiternis, noluit appellare vitam, ut ipsum nomen vita laudis sit, non mœroris; ut ubicunque audis vitam, tormenta non cogites nam in tormentis esse semper, æterna mors est, non aliqua vita. Ipsam vocant scripturæ Mortem secundam post hanc primam, quam omnes humanæ conditioni debemus. Etiam Mors secunda mors vocatur, & nemo tamen ibi moritur: satius & melius dixerim, nemo ibi vivit: in doloribus enim vivere, non est vivere. Ergo illa vita in tormentis, non est vita; & illa vita sola est, quæ beatæ; nec beatæ esse potest, nisi fuerit æterna. Hoc ipsum alibi sic consignat: Si anima in poenitentia, quibus & ipsi spiritus cruciabantur immundi; mors illa potius æterna dicenda est, quam vita: nulla quippe major & pejor est mors, quam ubi non moritur mors.

Lib. 9. Lib. 42. Simillimum huic testimonium fert Gregorius: In gehenna misericordia erit mors sine morte, finis sine fine, quia ibi mors vivit, & finis semper incipit.

incipit. Idem submonens Innocentius: Tunc, inquit, erit mors iminoris. ô mors quam multo dulcior es, si vitam adimeres, quam cum ologis sic vivere! Sic est: numerus annorum apud inferos absque numero sit, nulli numerabilis. Deus ipse annum ejus ultimum in numerando illo non inveniet. post mille millia millionum annorum numerata, tandem supererunt numeranda; his etiam enumeratis, non solum ultimus non invenietur, sed singuli erunt, quasi essent primi. Caino post quinque millia annorum, quos illic vixit, assidue moriendo, tam adhuc integer restat luctuosorum annorum numerus, ac si hoc primum die in flammeum istud ergastulum detruaderetur. Et post aliquot annorum millones, ex hoc numero consumptos, non magis decrescit ipse numerus, quam si hac primum hora inciperet ardere. Et quamvis Euangelici illius opulentis heluonis tormenta ad duo millia annorum accedant, tamen ardet adhuc & aeternum ardebit, & nec guttulam pridem postulatam astuanti lingua impetrabit unquam.

Hæc audimus, hæc cogitamus, & ridemus? nimis res levis est, aeternis flammis immori. Hic quæ posset non immerito: *Vbi lacrima vera, ô ridiculi mortales?* tales certe sumus: ob paucos obolos, ob parvam

jacturam lacrimarum grandes. guttas fundimus: immensum; irreparabile damnum hilari cachinno decoquimus. Ad judicem hominem evocati trepidamus; ad Dei tribunal magnis quotidie passibus vel nolentes sumus, & in via libere jocamus; mari navigaturi, pericula formidamus; ad ipsam totam *Æternitatem* ridibund currimus.

Serm. Votum est B. Bernardi æquissimum
de SS. Apost. Utinam, inquit, saperent, utinam, u-
Petro tinam. & quorsum hæc nobis, Bern
& Paulo. arde, sapientia? Ut æternitatis ima-
 go reformetur in nobis: videlicet
 ut præsentia moderemur per sapien-
 tiā, præterita per intelligentiam di-
 judicemus, novissima provideamus
 ad cautelam.

Eph. Divini Pauli non vottum hinc habe-
cap. 5. mus, sed præceptum, nec enim Ephes-
 siis optat, sed imperat: *Videte itaque*
fratres, quomodo caute ambuletis; non
quasi insipientes, sed ut sapientes, redi-
mentes tempus quoniam dies mali sunt.
Circumspecte, diligenter, accurate
negotium salutis curandum est; insi-
pientissimi sunt, qui breve hoc
tempus felici æternitati compa-
randa concessum, non expendunt,
sed prodigunt in vanissimas oble-
gatiunculas: jocando, ludendo, o-
tando cælum mercaturi. Non fa-
bulis redimendum est tempus, non
otio vel poculis; sed crebris preci-
bus.

bus, serio labore, constanti industria. Augustinus, profanis etiam negotiis non nihil temporis suffurandum docens: Quando, inquit, aliquis tibi litem infert, perde aliquid, ut Deo vaces, non litibus: id enim quod perdis, pretium est temporis. Sicut enim das nummos, & panem emis: sic perde nummos, ut emas tibi quietem, & tempus vacandi Deo, hoc enim est tempus redimere.

Ita quarumvis rerum dispendio, bene agendi opportunitas est comparanda; quoniam dies mali sunt; dies vitae hujus plenissimi sunt doloribus, periculis, temptationibus, ærumnis, quæ bene agendi occasionem vel adimunt, vel minuunt, inquit Anselmus: Quod si occasionem istam elabì, & vitam nostram in meritis melioris vitae propositis sianimus effluere, non erit vel momentum amplius, quo neglecta reparemus. Vita nostra, inquit Nazianzenus, quasi mercatus est, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis. Nunc ergo intendendum est, dum sunt nundinæ, nunc piè vivendum est, dum vires suppetunt. Ecclesiastes identidem c. 10. inculcat: Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare. Hoc ipso temporis & occasionis stimulo sapient nos urget Apostolus: Dum tempus habemus,

In se-
teatiis.

bemis, binum operemur ad omnes, qui hora est iam nos de somno surgere. Tu dormis, inquit Ambrosius, & tempus tuum non dormit sed ambulat imo volat. Bene illi, bene illis omnibus, qui hæc non cogitant tantum sed & opus monstrant, & ita vivunt uti vixisse se volent cum moriendum esset; faciuntque ea, quæ in eternitate constituti fecisse se gaudebut. *Levis nunc neglectus, Eternum fit dispendium, semel cogitatum, dictum, factumque semel, Eternum est.*

II. *Eterna vita præmium.*

Vita in coelo, vere vitalis, & perfetta vita est, quæ animalis, quæ humana, quæ angelica, quæ divina est. Vivit ibi memoria, recordatione omnium præteriorum; vivit intellectus, cognitione & visione Dei. Vivit ibi voluntas, omniisque bono fruitur; idque sine omni amittendi metu. Pari modo, vivit ibi appetitus tam concupiscibilis, quem vocant, quam irascibilis; vivunt sensus omnes suisque fruuntur deliciis; nullus illuc gemitus, nullum lamenti aut iuctus: iudicium vel minimum est, merissimum ibi mel gaudiorum, omni tristitia felle ejecto: tacete hinc oculi, nil simile audistis; tacete aures, nil simile audistis; tace cor, nil huic

uic vita cogitasti simile. Hæc vita
felicias omnes, opes, honores &
mniūm vitarum, sensuum, poten-
tarum oblectamenta includit. Sum-
mo hujus vita desiderio astuans Au-
gustinus exclamat: *Quanta erit illuc*
Lib. 22 de civ. Dei c. 30.
elicitas, ubi nullum erit malum, nullum
atebit bonum: vacabitur Dei laudibus,
ui erit omnia in omnibus. Beati qui ha-
it ant ih domo tua, Domine, in sacula sa-
ulorum laudabunt te. Omnia membra
viscerà incorruptibilis corporis profi-
cient in laudibus Dei. Vera ibi gloria e-
rit, ubi laudantis nec errore quisquam, nec
adulatione laudabitur. Verus honor, qui
nulli negabitur digno, nulli deferetur indi-
nus, sed nec eum ambiet ullus indignus,
abi nullus permitetur esse, nisi dignus.
Praemium virtutis erit ipse, qui virtutem
redit, & qui seipsum quo melius aut majus
nihil possit esse, promisit. Quid est enim a-
llud quod per prophetam dixit: Ego illo-
um Deus, & ipsi erunt mihi plebs, ego ero
quæcumque ab omnibus honeste desideran-
t, & vita, & salus, & virtus, & copia,
& gloria, & honor, & pax, & omnia bona:
sic enim & illud recte intelligitur, erit
Deus omnia in omnibus, ipse finis erit
desideriorum nostrorum. Atque id etiam
beata civitas illa magnum in se bonum
videbit, quod nulli superiori ullus infe-
rior invidebit, sicut in corpore non vult
oculus esse qui est digitus; cum membrum
*utrumque contineat totius carnis pac-*ta compago. Et subdit: Ibi vacantes**

*in Sabbato requiei, videbimus, quonia
suavis est Deus, quo pleni erimus, quan-
ipse erit omnia in omnibus. O ergo cha-
ritas, vera Eternitas, altera felicitas
Deus meus!*

Tom. 3 *Auctor libro de spiritu & ani-
operū eandem hanc vitam sic compella-
S. Aug. c. 60. Non est in te corruptela, nec defectu-
nec senectus, nec ira; sed pax perenni-
gloria solennis, latitia sempiterna, sole-
nitatis continua. Vere tantum gaudium &
exultatio, & fles & decus juventuti-
& perfecta salutis. Non est in te hei-
nec hesternum, sed est idem hodiernum.
Tibi salus, tibi vita, tibi pax est infini-
ta, tibi Deus omnia. Gloriosa dæta sun-
de te, civitas Dei: sicut enim latitans
omnium habitatio est in te. Nullus in-
te timor, tristitia nulla: desiderium om-
ne transit in gaudium, dum præsto ei
quicquid optatur, & quicquid desidera-
tur abundat. Inebriabuntur ab ubertate
domus tua, o Deus, & torrente voluptati-
tus potabis eos. Quoniam apud te est fom-
vita, & in lumine tuo videbimus lumen
cum videbimus te in te, & nos in te, & te
in nobis, visione continua & felicitate per-
petua.*

Hæc tamen perpetua felicitas,
brevissimo tempore, & labore non
adeò magno, à quolibet hominum
comparari potest. Ingemiscens
Marc. cap. 3. Christus in plebem: Misereor, in-
quit, super turbam, quia ecce jam
triduo sustinent me. Suavissime Iesu,

ridum nunc numeras , quo sustinemus te, & cur, Christe bone, non numeras æternitatem dierum , qui-
bus in cælo perpetuaturus es nobis immortale gaudium ? en , quam facile sit , brevi labore , æternam mereri gloriam ? minima Deus obse-
quia numerat, & in pretio habet : pi-
os numerat, per caput sparsos , &
guttas sanguinis pro se fusi non nu-
merabit?

Liceat ergo cum B. Hieronymo proclamare : O quanta beatitudo, pro parvis magna recipere , æterna pro brevibus , & habere Dominum debitorem ? At durum est , inquis, tam multa quotidie pati , durum est mori , sint licet cetera facilia omnia. Quid, mi Christiane, & inaniter quereris , & pueriliter : an nescis illud? scio me ascendere , ut descendam; virere, ut arescam; adolescere, ut senescam; vivere, ut moriar ; mori autem , ut sim beatus æternum : Spera ^{Isaias} ergo in domino , in sæculis æternis, in domino Deo forti in perpetuum. Augustinus adhuc mihi in mente est, qui de verbis Domini : Conclusit, inquit , Dominus, cum hæc verba diceret; sic : *Ibunt isti in ambustionem a-64. ternam , justi autem in vitam aternam : hæc est vita æterna qua nobis promittitur , quia amant homines vivere in hac terra , promissa est illis vita : & quia multum timent mori , promissa est illis aeterna*

eterna vita. quid amas? vivere. hoc habebis. quid times? mori. non patieris. Sed & illi qui torquebuntur in pa-
nis, velle habent mori & non possunt
non ergo magnum est, diu vivere, au-
semper vivere, sed magnum est Beate
vivere.

Ergo in caelo vives, non moriturus: illic beate vives; nam nec mala patieris, nec pati poteris. Ibi quod optabis possidebis, & possidere desiderabis; pelli possessione non poteris, & hoc te satiabit. Eo certe famem & sitim suam omnem differens Da-
vid: Satiabor, inquit, cum apparuerit gloria tua. Nova & mira vox in rege: mensam cibis offertissimam habet, & quasi famelicus saturitatem sperat, ex mensa non sua: prorsus esuriebat David alienas dapes, & ardenter sitiębat caeleste nectar. quid enim est omnis regum omnium luxus? inopia merissima, & mendiculorum ollulæ, si caeleste cogitetur epulum. Comedite, dicet rex cali, & bibite, & inebriamini charissimi. Convivium hoc finem non habet; nihil illi triste succedet: quod hodie est, æternum erit. Neque hic se continet Augustinus, quin iterum exclamat: O vita vitalis, vita sempiterna, & sempiterne beata, ubi gaudium sine mærore, requies sine labore, opes sine amissione, sanitas sine languore (vere nil tale in hac vita) abundantia

fine

¶. 16.

Cant.
cap. 5.Ma-
nualis
c. 7. de
gaud.

Par.

ine defectione , vita sine morte , perpetui-
as sine corruptione , beatitudo sine cala-
nitate , ubi omnia bona in charitate per-
fecta , ubi plena scientia in omnibus & per-
mnia , ubi præsens majestas Dei conspicu-
ur , & hoc vita cibo , mens intuentum sa-
iatur ; vident semper , & videre deside-
ant , sine anxietate desiderant , & sine fa-
tio satiscantur .

Et ut scias , mi Christiane , hanc tam
excellentem gloriam , has tam subli-
nes opes , hoc regnum emi posse , au-
di eundem Augustinum : *Venale est ,*
vit Augustinus , venale est , quod habeo ,
dicit tibi Deus : eme illud . Quid habes
venale ? Requiem , inquit , venalem habeo ;
eme illam , dicas ei : quantum valet ? pre-
mium ejus labor est : quanto labore digna-
est requies qua non habet finem ? Si ve-
rum vis comparare , & verum judicare ,
aterna requies aeterno labore recte emitur .
Verum hoc est : sed noli timere ; misericors
est Deus . Si enim haberet aeternum labo-
rem , nunquam pervenires ad aeternam
quietem . Ergo ut aliquando pervenias ad
id quod emis , non in aeternum laborandum
est ; non quia non valet tanti , sed ut possi-
deatur quod emitur . Digna est quidem
emi labore perpetuo , sed necesse est ut labo-
re temporali ematur . Ergo ad laborem ,
o Christiani , nos ipsos cum eodem ex-
hortemur .

Tonamus nobis ante oculos talam vi-
tam , cum promittitur Aeterna , ut remo-
veamus ab illa quidquid hic molestum
pati-

In Ps.
93.

De
verbis
Dom-
Serm.
64.
cap. 2.

patimur: facilius enim inveniemus quid ibi non sit, quam quid ibi sit. Et tamen venale est; eme, si vis, nec multum exastues de re magna, propter pretii magnitudinem: tantum valet, quantum habes, noli quarere quid habes, sed qualis sis. Res ista te valet: tantum valet, quantum es tu. Te da, & habebis illam; quid exastuas? quid turbaris? numquid qualiteretur esse, aut empturus es? Ecce tu qui es, qualis es, da te & habebis illam. Sed malus sum, inquies, & forte me non accipit? Dando te illi, bonus eris. Ut huic fidei promissionique te des, hoc est bonum esse. Cum autem bonus fueris, premium ipsius rei eris. & habebis non quod dixi solum, salutem, incolumentem, vitam, & sine fine vitam: non hoc solum habebis, adhuc alia tollo. Non enim ibi erit lassari & dormire, esurire, & sitiare, crescere & senescere, quia nec nasci erit, ubi numeri integri manent. Numerus

z. Cor. qui est, ipse est, nec opus est ut augeatur,
cap. 2. quia non ibi sit ut minuatur. Ecce quanta zuli, & nondum dixi quid ibi erit, quia illud nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Vnde enim ascenderet in cor meum, ut dicerem, quod in cor hominis non ascendit.

Et quia hic per Augustini libros, quasi per hortos ad cælestem paradisum deducti sumus, ejusdem disertissimi & sanctissimi doctoris verbi priora consignemus. Si quotidie, lic. 15. inquit, oporteret omnia nos tormenta perfec-

perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, & sanctus ejus sociari, nonne dignum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni tantaque gloria & participes haberemur? Insidientur ergo demones, parent suas tentationes, frangant corpus jejunia, premant carnē vestimenta, labores gravent, vigilia exsiccent, clamet in me iste, inquiet et me ille, frigus incurvet, conscientia murmuraret, calor urat, caput doleat, pectus ardeat, infletur stomachus, pallescat vultus, infirmer totus; deficiat in dolore vita mea, & anni mei in genitibus, ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis, & ascendam ad populum accinctum nostrum. Quæ enim erit justorum gloria? quam grandis sanctorum latitia, cum unaquaque facies fulgebit ut sol? cum ordinibus distinctis populum suum Dominus in regno patris sui cœperit recensere, & meritis atque operibus singulorum promissa præmia restituet, pro terrenis caelestia, pro temporalibus sempiterna.

Cogita ergo dies antiquos & annos æternos in mentem habe; æternitatem Cogita, ô mi homo, Cogita, Cogita æternantes poenas & æternantia gaudia, nec unquam (securus polliceor) de ulla re adversa conquereris; vox illa tibi nunquam excidet: hoc grave nimis, hoc intolerabile, hoc nimis durum est; omnia

omnia tolerabilia esse dices & faciliā, nec unquam tibi magis placebis quam cum eris afflictissimus.

Cap.
lxi.

Refert Joannes Moschus, Olympium singularis patientiae senem, in cœnobio Gerasimi ad Jordanem quascunque molestias patientissime tulisse, intuitu æternorum; cumque eum de via nescio quis religiosus hospes convenisset, nec siue admiratione objecisset: Et quomodo tandem, mi Olympi, in hac cavea, in tanto æstu, inter cyniphes & muscarum examina, durare potes? subjecit Olympius, &c; Fili, inquit, hæc levia sunt: ista tolero, ut cruciatus illos intolerabiles, æternos evadam; cyniphes patior, ut vermem effugiam immortalem; hos æstus perferre facile est ei, qui ignem metuit æternum: hæc mea et si molesta sint, sunt tamen brevia, & finem habebunt, illa nullum. Veritas te amet, Olympi, & sapientia; tam enim hæc sapienter, quam vere dixisti. Utinam essent multi qui hæc tecum cogitarent, multi quoque forent qui hæc tecum tolerarent.

III. Epilogus dictorum omnium.

Zeuces inter prisci ævi pistores laudatissimus, operi suo morosius & diutius quam artifici tam eximio conveniret, immorari dicebatur;

tur; cumque interrogaretur; Cur tam
exacte quaquaversum omnia, & tam
moroſo lentoque penicillo effingeret?
Diu, respondit, pingo, quia aeternitati
pingo. Et nos quoque omnes aeterni-
tati pingimus, quicquid enim operum
facimus, ſic ad aeternitatem ſpectat,
ut quivis vere dicere poſſit: Aeterni-
tati ſcribo, lego, canto, oro, labore;
quicquid facio, dico, quicquid eti-
am cogito, Aeternitati cogito. Quod
ſi haec noſtrorum laborum omnium
eft ratio, non ergo volante aut oſci-
tante, ſed attenta pingamus manu, ut
perfecte elaborata opera, in Aeternita-
tem transmittamus: omnia certo eo
mittenda ſunt, vel ad ſupplicium, vel
ad præmium. Repeto millies repeten-
da & inculcanda: ſemel cogitatum,
dictum factumq; ſemel, Aeternum eſt.

S. Gregorius. Vigilanti cura, inquit, Lib. II
per cuncta opera, intentio nobis no- in Iob,
litra pensanda eſt, ut nil temporale,
n his quæ agit, appetat, ſed totam
e in soliditate Aeternitatis figat. In
omnibus ergo operibus tuis eſto per-
fectus, ora, ſtude, patere, certa, la-
bora Aeternitati: vive Deo, vive ca-
ro, vive Aeternitati.

Vere D. Bernardus: Non tranſe- Serm.
int, inquit, opera noſtra ut videntur, 25. ad
ſed temporalia quaque, veluti Aeterni- Cler,
tatis ſemina jaciuntur: stupebit in-
ſipiens, cum ex hoc modico ſemine
copiosam viderit exurgere mellem,

O ſeu

seu bonam, seu malam, pro qualitate
fementis. hoc qui cogitat, nullum par-
vum putat esse peccatum, eo quod futur-
messē potius aestimet quam fementem

O periculosam & miserabilem fili-
orum Adæ insaniam ! ad infinitorum
ac æternorum bonorum possessionem
conditi sumus, ut quid nosipso tote
affectu ad fugaces vanissimasque regu-
las abjicimus ? Deus nos cæli heredes
Æternitatis possessores scripsit, quic-
tam avide terram inhiamus, in vanita-
tum nostrarum involucris misere per-
Serm. ituri ? Sapiamus, dum licet, & vi-
de Mar. vamus Æternitati, magnisque quoti-
tyr. qui Massa die passibus ad eam tendamus. Vi-
cacci- brevis & angusta, terminus est am-
da vo- plissimus.
cantor,

c. 2. & 3. Sed ô miseros nos, aut fatuos ! Æ-
ternam obtinere vitam volumus, &
nolumus viam insistere ad vitam : il-
lic esse cupimus, illuc ire refugimus.
Nemo est qui beatus esse nolit. Ne-
mo est, inquit, Augustinus, quo cum
que generè vitæ electo, qui non bea-
tam vitam cupiat. Beata ergo vita com-
munis est omnium possessio ; sed qua ve-
niatur ad eam, qua tendatur, quo itinere
tentò perveniatnr, in controversia est, ac
per hoc si quaramus beatam vitam in ter-
ris, nescio utrum invenire possumus ; non
quia malum est, quod quarimus, sed
quia non in loco suo quarimus. Alius di-
cit : beati qui militant. negat alius, &
dicit : beati qui agrum colunt. & hoc ne-

gat

gat alius, & dicit: beati qui in foro populari claritate versantur, causasque defendunt. Et hoc alius negat, & dicit: beati qui iudicant. & potestatem habent audiendi & discernendi. negat hoc alius & dicit: beati qui navigant multas regiones, discunt multa, colligunt lucra. Videtis, charissimi, in omni illa multitudine generum vivendi non placere unum omnibus, & tamen beata vita placet omnibus.

Beatitudo ergo non hic exspectanda, sed alibi quaerenda, nec nisi per bonam mortem invenienda. Etiam mali bonam mortem appetunt, sed bonam vitam fugiunt. bene mori felicitatis est; bene vivere, laboris: illud sine isto non obtinetur. *Aeternitas* à morte pendet, mors à vita bona vel mala. elige nunc: periisse semel, *Aeternum* est periisse.

Anni sunt non multi, cum vir alti sanguinis, & perspicacis ingenii, sed religionis novitiae, interrogatus, Quid de austera religiosorum hominum, quid de aliorum licentiore vita sentiret, respondit: Cum ipsis mallem vivere, cum illis mori mallem. argutè hoc quidem; sed etiam Christiane sic respondere potuisset: Cum iis vivere volo, quibuscum moriturum me censeo. Sic & Balaami votum non malum fuit: *Moriatur anima mea morte justorum*: sed prudentius, sibique utilius dixisset Balaam: *Vivat anima mea vita justorum*: ut moriatur morte

justorum. quisquis enim vitam piorum vivit, mortem quoque piorum obibit: quisquis vitam degit impiorum, corundem & morte interibit idque semel, & semper, & *Æternum.*

Plat. Lamachus Centurio, admissi erroris increpabat militem, qui ut culpam dilueret, deinceps nil tale admissurum se promisit. Cui Centurio: In bello, inquit, bone vir, non licet bis peccare. In morte, eheu, nec vel semel quidem peccare licet: nam hoc, tale peccatum est irrevocabile; semel mortuus es, semper mortuus es: semel male mortuus es, semper damnatus es. hanc mortem corrigere, hanc damnationem excutere, per omnem aeternitatem non poteris.

Turpem, ajebat Iphicrates Imperatoris esse hanc vocem: Non putaram. Turpior est & longe damnsior hæc Christiani: Non putaram intercastam & voluptariam vitam tanti interesse: Non putaram ab ea totam pendere Æternitatem, tam cito memoritum sane non putaram. Eheu quam somnolenter Æternitatis negotium agimus! cum mortalis hæc vita nostra, nec momentum quidem sui certum habeat: certoque sit certius hinc esse emigrandum, & quidem incertissima hora, cumque hora illa venerit, non tam vixisse tibi videberis, quam momento ad mortem evolasse. Inquilius es, non possessor: domus locata

ocata est tibi , non donata ; et si nolis ,
nigrabis . non habemus hic manen-
tem civitatem .

Quærit Baruch divinus vates : Vbi Cap. 3.
Sunt principes gentium ; & qui dominan-
tur super bestias quæ sunt super terram ?
qui argentum thesaurizant & aurum , &
non est finis acquisitionis eorum ? nunquid
regna sua & gloriam adhuc rētinent ?
Et respondet ipse sibi Propheta : Ex-
terminati sunt , & ad inferos descenderunt ,
& talii loco eorum surrexerunt . Migra-
uit , inquit , nam inquilini erant ,
non possessores ; domus eorum aliis
locatae sunt ; illis ejēctis & ad inferos
ablegatis . Si quæratur , ubi sint cœli
principes , qui empyreum illud sub-
lime palatum incolunt ; responderit
non potest , exterminatos esse , & ali-
os eorum loco surrexisse , sed in regno
cœlesti permanere ; nec ab illis un-
quam successoribus extrudendos .

Coronemus nos rosis ; ajunt illi Sap. 4.
solutæ & deploratae vitæ homines ;
nimirum rosis fese coronant périturi ,
quarum & decor & odor die tino e-
vanescit : at gemmis coronantur bea-
ti : & lapillis pretiosissimis , quarum
venustas non périt . In capite admi-
randæ illius feminæ corona est non
rosarum ex horto , non gemmatum è
mari , sed stellarum è cælo . Sicut
ergo cœlestes orbes sunt incorrupti-
biles , ita qui illos habitant , stabiles
& immortales ; Iusti autem in perpetuam Sap. 5.

tuum vivent: Mundana omnia caduca, cœlestia sunt sempiterna. Hic labor nos fatigat non longus, illic quies nos excipit æterna. Et quid quietem ambimus ante finem laboris? adhuc in arena, in pulvere, in cursu sumus; sundandum, perrumpendū, eluctandū est.

Hom.
I. 37. in
Evan-
gel.

Optime D. Gregorius: Si consideramus, inquit, quæ & quanta sunt quæ nobis promittuntur in cœlis, vi-lescunt animo omnia quæ habentur in terris. Quæ autem lingua dicere, vel quis intellectus capere sufficit, il- la supernæ civitatis quanta sunt gau-gia; Angelorum choris interesse, cum beatissimis spiritibus gloriæ Condi-toris assistere, præsentem Dei vul-tum cernere, incircumscrip-tum lu-men videre, nullo mortis metu affi-ci, incorruptionis perpetuæ munere lætari? Sed ad hæc audita in ardescit animus, jamque illiè cupit assistere, ubi se sperat sine fine gaudere. Sed ad magna præmia perveniri non po-test, nisi per magnos labores. Vnde & Paulus egregius prædicator dicit: *Non coronabitur nisi qui legitime certaverit.* Delectet igitur mentem ma-gnitudo præmiorum, sed non deter-reat certamen laborum; progredien-dum est, & in progressu perseveran-dum, nec via asperitas, sed patriæ be-a-ta æternitas consideranda: quod idem sanctus doctor eleganter explicans, Hoc, inquit, speciale specimen ele-

Lib. 31
moral.
c. 34.

ctorum

torum esse solet, quod sic sciunt
 præsentis vitæ iter carpere, ut per
 pei certitudinem noverint jam se
 d alta pervenisse, quatenus cuncta
 quæ præterfluunt, sub se esse vide-
 nt, atque omne quod in hoc mundo
 eminet, amore æternitatis calcent:
 hoc enim est quod sequenti se ani-
 mæ dominus per Prophetam dicit:
Sustollam te super altitudines terræ. nam
 quasi quædam inferiora terræ sunt:
 damnæ, contumeliaz, egestas, abje-
 ctio, quæ ipsi quoque amatores sæ-
 culi, dum per latæ viæ planitem am-
 bulant, vitando calcare non cessant.
 Altitudines autem terræ sunt, lucra
 rerum, blandimenta subditorum, di-
 vitiarum abundantia, honor & sub-
 limitas dignitatum, quæ, quisquis
 per ima adhuc desideria incedit, eo
 ipso alta æstimat, quo magna putat.
 At si semel cor in cælestibus figitur,
 mox quam abjecta sint, cernitur, quæ
 alta videbantur. nam sicut qui in mon-
 tem concendit, eò paulisper cetera
 subjacentia despicit, quò ad altiora
 gressum amplius tendit; ita qui in
 summis intentionem figere nititur,
 dum annisu ipso nullam præsentis
 vitæ gloriam esse deprehendit, super
 terræ altitudines elevatur, & quod
 prius in imis desideriis positus, super
 se credidit, post ascendendo profici-
 scens, sibi subesse cognoscit.

Huic, beati Grægorii ratiocinationi

Tract. autem divi Augustini documen-
 abus. tum non erit incongruens: Quod:
 grad. liquando per necessitatem amittere
 Deut.c. dum est, pro æterna remuneratio-
 ne sponte distribuendum est. Diu vix
 Moses & Sanus vixit, tandem vive-
 re desit: diutius vixit Mathusalem
 sed & is tandem è vivis abiit, & mor-
 tuus est. Hoc omnium nostrum epi-
 2. Reg. taphium: *Et mortuus est.* Omnes mo-
 c. 14. rimur, & quasi aquæ dilabimur. Ani-
 mus immortalis est & æternus, in æ-
 ternum vivet, vel ad præmium vel ad
 supplicium. Hic aleam jacimus, a-
 leam *Eternitatis* irrevocabilem, ô fe-
 lix æternitas, ô æterna felicitas! qui
 fit quod tam raro, tam modice, tan-
 obiter de te cogitemus; qui fit quo
 tui caussa non magis laboremus, noi-
 magis solliciti simus? O Deus meus
 & omnia, aperi oculos nostros, ut
 cognoscamus quid sit, quam immensa-
 sit, quam felix vel misera sit *Eternitas*.
 Creasti nos ad te, creasti nos ad *Æ-*
ternitatem, quia tu es *Eternitas*, tu
 nos *Eternitatis* participes facere volu-
 isti, jussisti, sanxisti; da ut momentum
 hoc temporis pie sancteque expenda-
 mus, ut in eo laboremus *Eternitati*,
 patiamur & certemus *Eternitati*; utq;
 idem omnibus inclinemus, & quot-
 quot possumus, animas in æternum pe-
 rituras. servemus. Audite Christiani,
 audite Pagani, audite Reges, & Prin-
 cipes, audi Germania, audi orbis:

Nulla

Nulla satis magna securitas, ubi pericitatur *Æternitas*.

O longa, ô profunda, ô abyssalis, æterna *Æternitas*! Beati qui habitant in domo tua, Domine, in montibus æternis, per infinitas sæculorum myriadas laudabunt te.

Moses funeri suo jam proximus, austis Israëlem precationibus Deo commendans, ultimo loco Aseritatum genti sic valedixit: *Benedictus in Deut. c. 33- liis Aser, sit placens fratribus suis, & ingat in oleo pedem suum, ferrum & as alceamentum ejus: sicut dies juventutis tuæ, sic & senectus tua. Non est Deus aliis, sed Deus rectissimi. Ascensor cœli auxiliar tuus. Magnificentia ejus discurrunt nubes, habitaculum ejus sursum, & super brachia sempiterna.* Ita per cœlum Deus in immensum protendit potentiam suæ brachia, & sub hisce ejus brachiis, omnis hic mundus, omne tempus, omnesque res hujus mundi continentur, decurrunt & diriguntur: ita Deus ab initio imo ab æternitate Prædestinationis suæ, habitaculum fuit omnium proborum, quos complexitur, protegitque quasi quibusdam æternis, & continuis brachiis. Adscende igitur & ingrediere hoc habitaculum tuum, ô anima, quæ hic cum gleba & luto luctas; extende te & ascende ad ascensem cœli, ad Deum tuum, qui habitat in altissimis montibus *Æterni-*

O s tatis.

218 CONSIDERATIO
tatis. Ibi in tuto locata , in terram
despice , & vide quām modica sint
quæ hīc te sui vel cupiditate allici-
unt, vel terrore percellunt: vide quām
exilia sint omnia , quæ hoc terræ pun-
cto continentur : vide quam præ
Deo, præ *Æternitate* creata omnia sin-
vana , sint infirma , sint brevia , im-
quam vīle & magnum inane , quan-
imio grande nihilum sint *Omnia*. unum
ergo summum & immensum bo-
num ambi , cetera parvi æstima : Dec-
nitere , in Deo dilatare : pedibus ter-
quicquid sub sole , sub luna , vel blan-
dūm allicit , vel terribile minatur
æterna cogita , illudque beati Hiero-
nymi apud animum tuum assidue
revolve : nullus labor durus , nullus
tempus longum debet videri , que
gloria *Æternitatis* acquiritur.

S. Hieron. in
vita
Hila-
tion.
c. 18.

Cacodæmon olim camelum obsi-
dens , ad divinum illum Hilarionem
adductus , terribilem in modum coe-
pit furere , quasi virum sanctum jan-
jam devoratus. Cui Hilarion : Noi
me terres , inquit , diabole , tanta mo-
le corporis ; in vulpecula & in came-
lo idem & unus mihi es. mox fero-
ciens hic camelus , coram eo corruit
& in tridiculam mansuetudinem ab-
iit omnis prior truculentia. Tali
sunt omnia blandimenta , omnia ten-
tamenta Mundi , & terriculamenta
omnia , quid speras ? quid times
quid amas ? Ascensor cali auxilia-

tuus : ipse brachiis suis sempiter-
 te complectitur : iisdem & hostes
 , qui te vel alliciunt vel terrant,
 arcte stringit , ut omnes uno nu-
 , velut musculas possit elidere.
 libidinis aut gulæ voluptas te
 icitat ? modica est , despice , æter-
 n voluptatem cogita... terrent te
 næ , premunt ærumnæ , contem-
 afflit , infestat morbus , fatigat
 ulta paupertas ? modica sunt hæc
 nia , & quo acerbius in te sœvi-
 , hoc & brevius : despice hæc . &
 lum suspice , æternitatem cogita ,
 contristabit justum quicquid ei acci- Prov.
 it . Si vel cœlum ruat , impavidum c. 12.
 m ferient ruinæ . Ergo nonquam
 tis justus ? ergo nulla illum incur-
 tribulatio ; nequaquam ; multæ Psa. 33.
 ulationes justorum , sed illi mala
 smodi omnia , pro ludicris ha-
 it ; solum illud verè malum exi-
 nant ; quod æternum est , quod à
 o separat ; uti separat peccatum , &
 cati stipendum æterna mors . Non 2. Cor.
 emplantibus nobis qua videntur , sed c. 4.
 non videntur (ait doctor Gentium)
 demum vere magna sunt , seu bo-
 , seu mala .

At nos qui tam raro contempla-
 ir quæ non videmus , quam adulti
 quam senes pueri sumus ? ob ex-
 tam manib[us] glaciem ploramus ,
 im retinere non possumus : circa um-
 s attoniti stamus , & in somniis altū
 sapimus :

sapimus ; tabescimus in iis , quæ nō
tantum transibunt paullo post , se
& jam transeunt . non præteribit f
gura hujus mundi , sed jam præterit
in ipso est transitus : & sicut bona illa
omnia , quibus hic afficimur instab
lia sunt , sic mala omnia , quibus pre
mimur , non diuturna sola illa quae
non videntur , perennem habent sti
tum , finem ignorant , terminum no
admittunt , mutationem nesciunt
stabilia , immota , æterna sunt . Repe
to millies & usque millies repetet
dum Hieronymi monitum : Nulli
labor durus , nullum tempus longum
debet videri , quo gloria æternitat
acquiritur .

Surius Symphorianus , Christianus adole
scens , non simplici flagrorum lanier
22. Aug. defunctus , cu[m] jam ad ultimum sup
plicium Augustoduni duceretur , o
currit in via mater , sed salvis capil
lis , sed testo pectore , nec muliebri
ter ejulans , verum prout heroider
decebat Christianam : Nata , exch
mat , minata , memento æternæ vi
tae , cælum suspice , & ibi regnante
intuere : non eripitur tibi vita , se
mutatur meliore . Materna hac voc
animatus juvenis , ferro jugulum con
stanter præbuit .

Et nos , ô mei Christiani , jam duo
m̄p. Ad mortem , supplicium supre
num , omnes jam sumus , sed pass
lentiore , cu[n]cti nobis cœlites accela
miant

mant: Mementote aeterna vita, cælum
spicite: & hic regnântem intuemini.
sic te Symphorianum gere, quisquis
christianus es: teipsum labori & lü-
x ne subtrahe, & vel ferrum, si o-
us, pro Christo tuo fortiter excipe.
sic aude, hic animum ostende, &
cum tentaris, cum doles, tristaris, an-
teris; cum contemneris, rideris, in-
mariis; cum spoliaris, variéque su-
ta Iobum cruciaris, Symphorianum
et mille Christianos alios imitare, &
constanti pectori, vel millies in li-
beram hanc vocem erumpe: Quid-
quid hoc est, Modicum est, Breve est,
alete mihi Omnia, tu sola jam mihi
lve *Eternitas.*

F I N I S

Eternitatis nullus.

I N D E

I N D I C U L V S.

C O N S I D E R A T I O I .

Quid sit Aeternitas?

pag.

I. Varii veterum de Aeternitate sensus & pictura.

II. Arcanus scriptura sensus aperitur.

III. Aeternitatis locus, cur Mansio catur.

C O N S I D E R A T I O I I .

In quibus natura repræsentet Aeternitatem.

I. Quanam apud inferos sunt aeterna.

II. Cur gehenna ipsa sit aeterna.

III. Alii ad aeternitatem Nature datus.

C O N S I D E R A T I O I I I .

In quo potissimum aeternitatem suam Romani veteres collocarint.

I. Quantum Romani à vera aeternitate via aberrant.

II. Melior priore ad aeternitatem via.

III. Hanc viam sollicite esse indagandum.

C O N S I D E R A T I O I V .

Quomodo B. David aeternitatem meditatus, & quæ illius in hoc mitandi ratio.

I. Diversa ad aeternitatem cogitanda admoniti juncula.

II. Omnes Arithmetica numeros & leges translit Aeternitas.

III. Cog.

INDICVLVS.

II. Considerata aeternitatis effectus. 86

CONSIDERATIO V.

Quomodo alii, etiam improbi æternitatem sint meditati. 93

Hominis & aranea labores collati. 57

I. Qua in mundo sit omnium optima quæstio. 100

II. Quomodo Deus hic puniat, ut ibi parcat. inauditum exemplum. 102

CONSIDERATIO VI.

Quomodo Scriptura, sancti Patres, ecclesia, æternitatem meditandam gerant. 109

Sanctorum Patrum, & Ecclesia circa hoc responsa 111

I. Scriptura divina clara de aeternitate testimonia. 120

II. Omnia Modicum prater Aeternitatem. 125

CONSIDERATIO VII.

Quomodo Christiani pingant Aeternitatem. 135

Christus invitans. 37

Adam lamentans. 139

I. Corvus crocitans. 143

CONSIDERATIO VIII.

Quomodo Christianis non tam cogenda, quam meditanda sit Aeternitas. 155

I. Non

INDICVLVS.

- I. Non rem tantum sed spem omnem pr
scindit aeternitas. 19
- II. Aeternitas mater est, triceps hydra e,
sed & fons est omnis gaudii. 10
- III. Aeternitatis gustus quanti sit, ill
stri exemplo declaratur. 10

CONSIDERATIO IX.

Conclusiones septem, circa has
Aeternitate considerationes. 11

- I. Aeterna mortis supplicium. 19
- II. Aeterna vita premium. 10
- III. Epilogus dictorum omnium. 20

